Chertiție Ioan

CONFESIUNILE UNUI GARDIAN

Ediția a III-a revăzută şi adăugită

Chertiție, Ioan

Confesiunile unui gardian

Format A5, nr. pag. 236

Editura şi Tipografia MINULESCU,
Baia Mare 2009

I.S.B.N. 978-973-98066-8-8

De acelaşi autor:

Coşmar şi mântuire
Sighet - Apelul călăilor
Lordul Baltag
Deconspirarea vol I

Argument

Interesul de care s-a bucurat *Confesiunile unui gardian* mă îndreptățește, cred, la această nouă ediție. În 1992 reacțiile celor care s-au simțit vizați de multe ori în paginile acuzatoare, sau poate şocante, ale cărții, au fost atunci puternice şi s-au manifestat pe diferite căi. De atunci, trebuie să recunoaştem, situația din România şi cea din sistemul penitenciar s-a schimbat sensibil. Îmi place să cred că şi modesta mea contribuție s-a înscris printre eforturile făcute în acest sens.

Memorialele de puşcărie apărute imediat după 1989, mai ales cele ale foştilor deținuți politici, au aruncat o lumină crudă asupra unui univers care a fost unul al violențelor şi abuzurilor, în care omul era umilit şi depersonalizat, de multe ori distrus. Nici pe departe recuperat, redat societății. Închisorile de multe ori se preocupă mai degrabă să țină departe de societate elementele care o "deranjează" şi nu să le redea acesteia. Iar gardianul are nevoie de multă tărie de caracter pentru a nu cădea el însuşi victimă în această cursă a violenței care se desfăşoară între condamnați şi cei din sistemul de pază. O astfel de victimă a fost, pentru o perioadă de timp, şi autorul paginilor care urmează.

Pentru această nouă ediție textul a fost substanțial revizuit. Experiența mea în povara grea a scrisului a crescut, şi distanța temporală de evenimente a devenit şi aceasta un avantaj.

Autorul

Hoțul, ca o fiară

Posibil singurătatea foişorului în care îmi executam serviciul de pază era aceea care mă făcea să sap adânc în sufletul neîmpăcat. Şi astfel îl descopeream într-o încăpere de mult uitată pe copilul care de-abia împlinise şase ani când Penitenciarul Baia Mare îşi deschidea larg porțile pentru aceia care rătăceau pe drumurile sumbre ale abaterii de la lege. În fiecare dimineață, pe lângă cireşul de la fereastra copilăriei zăream sârma ghimpată a gardului împrejmuitor, străjuit de tăblițe avertizatoare, pe care scria cu litere mari de tipar, parcă anume să le poată citi şi copilul care eram: "ZONĂ INTERZISĂ". Fascinante cuvinte la vârsta aceea! Curiozitatea mea de copil neastâmpărat n-a fost niciodată pe deplin satisfăcută atunci când puneam întrebări incomode părinților despre acel loc misterios. Eram nevoit să mă mulțumesc cu răspunsul aproape şoptit al tatălui: "În cele patru barăci din chirpici se află puşcăriaşii, iar gardul de sârmă ghimpată este făcut pentru ca ei să nu poată fugi de acolo". Deoarece penitenciarul se afla la câțiva metri de casa noastră, în scurt timp, zeci de milițieni îmbrăcați în uniformă albastră, cu grade metalice pe umeri, veneau în fiecare seară la o cană cu vin roşu. Eu stăteam cuminte, ghemuit într-un colț, ascultând înfiorat una şi aceeaşi poveste despre "hoții nenorociți" care primeau bătaie cu "pulanul" dacă nu îşi făceau norma la muncă, pe şantierul din apropiere. După ce vinul roşu îşi făcea efectul, agapa milițienilor se sfârşea întotdeauna cu certuri violente pe tema "cine bate mai bine hoții cu pulanul". Se făceau demonstrații pe viu şi atunci am văzut că de fapt acel "pulan" era un baston de cauciuc de culoare neagră, având forma unui băț mai gros, fiind deosebit de dureros

atunci când erai lovit cu el. De acest lucru aveam să mă conving pe propria-mi piele, când, într-una din seri un milițian înalt şi deşirat, cu privirea fioroasă, m-a obligat să întind mânuța dreaptă ca să-mi aplice o lovitură demonstrativă, spre indignarea mamei care i-a interzis din acel moment să mai intre la noi în casă.

Timpul trecea pe nesimțite, cum trece timpul copilăriei, iar puținele jucării le-am abandonat deoarece în sufletul meu încolțise dorința arzătoare de a pătrunde nu doar cu gândul dincolo de sârma ghimpată. În fiecare zi, imaginația, cu privirile ei iscoditoare, mă purta prin barăcile din chirpici, încercând să văd ce fac acolo "hoții nenorociți". Nu după multă vreme Dumnezeu avea să-mi îndeplinească această dorință, poate nefirească pentru un copil de opt ani, scoțându-mi-l în cale pe Csaba, băiatul comandantului. Având amândoi aceeaşi vârstă, între noi s-a legat repede o strânsă prietenie chiar dacă la început ne înțelegeam mai mult prin semne, deoarece el nu lega o boabă românește. Împreună o luam razna prin grădini, printre pruni şi meri subțiri cu scoarța roasă de iepuri, până aproape de Combinatul Chimic. Străbăteam apoi lanurile de porumb de-un verde violet, ajungând pe malul Craicăi, valea care brăzdează şi astăzi, leneşă, satul copilăriei mele. Aici ne aşezam sub salcia pletoasă unde făceam pe profesorul şi îi predam lecțiile de limba română, cum mă pricepeam eu mai bine. Datorită progreselor evidente pe care le făcea Csaba eram privit cu simpatie de părinții lui, astfel că prietenia noastră creştea şi mai mult. Locurile pe care altădată doar le visam în leagănul curiozității, când încercam să deslușesc misterul vieții de dincolo de gratii, au devenit acum reale. Ne plimbam nestingheriți printre militarii în termen care asigurau paza deținuților, aşteptând nerăbdători sfârşitul

de săptămână când sosea "Caravana", o maşină de culoare verde cu perdele galbene, care aducea în fiecare sâmbătă rolele cu filme artistice. O bucurie de nedescris punea stăpânire pe noi când vizionam cu sufletul la gură, pe un cearşaf alb bătut în cuie pe un perete al clădirii, miraculoasele proiecții. Eu și Csaba eram privilegiați, vizionam nu doar filmele destinate militarilor în termen, dar şi pe acelea ale deținuților, intrând în sectorul de deținere fără nici un fel de restricție...

Pe obrazul cerului pe deplin albăstrit abia dacă se mai resfiră din când în când nori de scamă. Sub adierile călduțe ale vântului primăvăratec, mă copleşesc tristeți ciudate. Tremurul gândurilor mă poartă în urmă, până-n vremea acelor ani în care...

- Bă, ce faci aici? se aude vocea stridentă și inconfundabilă a ofițerului de serviciu, care mă face să mă cutremur. De ce dormi bă în cizmele statului? De ce nu ții puşca la umăr? La cât eşti tu de vigilent, pot evada toți hoții din puşcărie. Coboară repede jos şi du-te pe secție să-l ajuți pe Şchiopu la plimbarea deținuților. Ai înțeles, măi mânzule?

- Am înțeles! i-am răspuns cu o voce stinsă dar și cu un zâmbet înflorit doar în mintea mea, gândindu-mă că în sus n-aş fi putut coborî sub nici un chip.

Colegul care m-a înlocuit, un plutonier cu mustața stufoasă, mă privi cu dispreț în timp ce urca scările, bucuros nevoie mare că fusesem aspru criticat.

Morala primită mi-a lăsat un gust amar, de aceea nici nu l-am băgat în seamă pe deținutul care mi-a deschis poarta neagră, rece și grea a sectorului de deținere.

În curtea de plimbare au început să iasă în mare grabă, speriați și umili, vreo treizeci de deținuți. În urma lor, plutonierul Șchiopu, roșu de furie, cu bastonul negru în mâna dreaptă, amenința de zor:

- Vă bag pe toți la izolare! Bagabonzilor, criminalilor, lichelelor, nu v-am spus de atâtea ori să nu vă pună dracul să durniți? Di ce durniți, bă? Di ce nu citiți broșura aia roșie? Di ce vă faceți de cap, jigodiilor? No lasă numa' că vă arăt io vouă!

Deținuții erau așezați în formație de câte cinci, așteptând cuminți, resemnați și speriați, pedeapsa. Tovarășul plutonier s-a apropiat de ei trimițându-le săgeți de ură din ochii negri, scânteietori, apoi le-a spus cu ironie:

- După ora asta de instrucție o să vă sară cu siguranță somnul. Drepți! La dreap-ta! La stân-ga! Înainte pas-alergător, marș! Culcat! Târâș, târâș, târâș! Drepți! Culcat! Drepți! Mersul piticului! Drepți! Culcat! Salt înainte! Culcat!

Comenzile erau ferme, autoritare, rostite cu o voce baritonală. Un grup de șase deținuți, la comanda "Salt înainte!" nu s-au mai ridicat de pe asfalt.

. - Domnu' plutonier, vă rugăm să ne iertați. N-o să mai dormim niciodată în timpul zilei, zise un bătrân slab cu hainele murdare și rupte.

- Aha, voi sunteți șmecheri? Credeți că vă ține cu mine? Salt înainte! Culcat! Drepți! Înainte pas-alergător marș!

Cu ultimele puteri cei șase deținuți au încercat să alerge dar s-au prăbușit la picioarele plutonierului. Cu o voce abia șoptită unul dintre ei îl imploră:

- Vă rugăm să ne credeți. Suntem bolnavi. Eu sunt cardiac şi nu mai rezist la efort. Faceți cu mine ce vreți. Nu mai pot...

Plutonierul l-a privit neîncrezător, ridicând bastonul deasupra capului, cu intenția de a-l lovi, dar a renunțat în ultimul moment. I-a privit cu dispreț şi le ordonă:

- Ridicați-vă şi stați lângă rondul de flori. Am să verific fişele voastre medicale să văd cât sunteți voi de bolnavi...

Tovarăşul plutonier s-a apropiat de mine şi cu un aer de superioritate mi-a spus zâmbind:

- Ai văzut cum se lucrează cu banditii? Toți sunt nişte bagabonzi parşivi, nişte jigodii fără pereche. Hai, du-te acum şi freacă-i şi tu un pic pe escrocii ăştia. Nu vezi cum se uită la noi hahalerele?

Un val de emoție mi-a inundat întreaga ființă. O pedeapsă mai grea nici nu puteam să primesc. Nu înțelegeam de ce mă obliga să procedez ca el. Ba mai mult decât atât, eram încă prea timid ca să dau comenzi deținuților. Văzându-mi ezitarea dar mai ales privirea care cerşea înțelegere, plutonierul Schiopu m-a apostrofat

- Ți-e teamă de ei, hai? Sau te pomeneşti că ți-e milă? Înseamnă că eşti slab măi băiete. Dacă ți-e frică de hoți eşti paralel cu meseria asta. De ce nu vrei să faci instrucție cu ei?

- Pentru că eu nu ştiu să dau comenzi aşa ca dumneavoastră, i-am răspuns cu timiditate.

- Lasă că o să te obişnuieşti. Nimeni nu s-a născut învățat. Hai, încearcă!

- Nu pot acum... Mai bine într-o altă zi...

- Aşa deci... Vrei într-o altă zi... Înseamnă că ți-e frică într-adevăr de hoți. În aceste condiții eu n-am nevoie de fricoşi pe lângă mine. Fugi repede de aici în foişor, că acolo ți-e locul...

Am rămas perplex. Nu-mi venea să cred că s-a întâmplat aievea. Mi se părea că totul pluteşte în jurul meu, ca într-un dans nebunesc. Umilit, dar mai ales rănit în amorul propriu, am părăsit curtea de plimbare sub privirile pline de dispreț ale colegului meu şi cele pline de compătimire ale "hahalerelor".

În zilele care au urmat orele petrecute în foişor au devenit insuportabile. Eram mereu obsedat de ceea ce mi se întâmplase. Bârfele au început să se facă din ce în ce mai simțite. Colegii mai în vârstă făceau glume nesărate pe seama mea. Îi auzeam, iar faptul că nu îmi permiteam să le răspund mă durea cumplit. Pe secție nu mai eram trimis deoarece Şchiopu a avut grijă să-l informeze pe ofițerul de serviciu, plutonierul adjutant Spânu, de incidentul pe care l-am avut. Acesta nu pierdea ocazia să mă ironizeze, mai ales atunci când erau mai mulți colegi de față: "Ți-e frică de hoți, măi mânzule? Schimbă-ți meseria. Mai bine ai sta în crâşmă, că doar de acolo ai fost recrutat în Ministerul de Interne". Văzând că nu spun nimic, devenea şi mai caustic: "Băi, tu ai fost şef de promoție? Ce mama dracului ai învățat la Bucureşti, să te comporți ca domnişoarele față de hoți!?" . Eram etichetat, catalogat.

Suportam aceste umilințe fără să fiu în stare să dau nicio replică. Tăceam şi înduram. Sufletul meu era răvăşit. Singurul gând era să găsesc o modalitate de a scăpa cât mai repede de acest ofițer de serviciu plin de venin care nu mă mai putea suferi, mai ales de când se întâmpla să piardă mereu în fața mea la jocul de şah. El, tocmai el,

care nu pierduse niciodată în fața vreunui subaltern. Şi îl bătea tocmai unul care se temea de hoți. Nu, - asta era prea de tot. Simțeam cum mă urăşte din toată ființa. Ştia să-mi schițeze în orice împrejurare se ivea portretul de fricos şi numai faptul că s-a îmbolnăvit de hepatită l-a împiedicat să-şi continue campania de defăimare, care de altfel avea un scop bine definit: acela de a mă trece în rezervă cât mai repede cu putință. La puşcărie nu aveau ce căuta subofițerii care dovedeau milă față de hoți... Sau care se temeau de ei...

Nu se stinseseră în sufletul meu ecourile primului impact avut cu deținuții. Încercam să găsesc o explicație plauzibilă la ezitările pe care le avusesem în curtea de plimbare. Oare mi-ar fi fost atât de greu să dau nişte comenzi aspre unor deținuți speriați şi derutați? Cu siguranță că nu, dar chipurile chinuite ale celor şase bătrâni care implorau îndurare m-au şocat. Îi credeam că nu mai rezistă, dar nu avusesem curajul să-i raportez tovarăşului plutonier că nu este regulamentar cum procedează. În cele trei luni de curs intensiv pe care l-am absolvit ca şef de promoție îmi formasem o altă imagine despre această meserie decât cea practicată în această unitate. Pentru mine munca de reeducare însemna ceva nobil, înălțător, fascinant, mai ales după ce citisem într-o carte de specialitate o frază care m-a impresionat: "Oare noi educatorii, nu suntem ca nişte medici care stau la căpătâiul unui bolnav, cu speranța că într-o zi acesta se va însănătoşi?

Amintirile mă copleşeau. Rând pe rând, chipurile dragi ale profesorilor de la şcoală treceau zâmbitoare pe aleile pavate cu florile recunoştinței. Legasem o strânsă prietenie cu locotenentul major Rusu, care mi-a spus

într-o seară târzie de toamnă în fața unei sticle de vin "Murfatlar", după ce ni s-au dezlegat limbile:

- Ioane, munca asta de reeducare în puşcării nu înseamnă nimic altceva decât să-l pui pe hoț să muncească, să câştigi bani cu el şi să ai grijă să nu fugă. Asta e tot. Restul e poezie. Îți vei da seama că am dreptate doar atunci când o să ajungi la unitate.

Atunci nu am înțeles prea bine ce a vrut să spună, dar acum, la primul contact cu realitatea, din păcate se pare că acesta era adevărul.

În sufletul meu a început să încolțească dorința de a demonstra colegilor, dar mai cu seamă plutonierului Şchiopu, că şi eu pot să fiu un subofițer aspru, dur şi exigent. Din acest motiv, în foişor am început să exersez permanent comenzi ferme: "Culcat!", "Salt înainte!", "Târâş!", "La dreap-ta!", "La stân-ga!".

Gândul meu călător se oprea la anii de şcoală generală, când la finele fiecărui trimestru se organizau serbări în care eram distribuit numai în rolurile principale în diverse piese de teatru. Se spunea că aveam ceva talent. De la Casa pionierilor, unde activam la cercul de teatru, instructorul a vrut să mă trimită la Cluj, la un curs de specializare, dar pasiunea pentru fotbal a fost aceea care a învins.

Acum pentru mine situația era clară. Voi juca rolul gardianului dur, exigent, neînduplecat şi feroce. Îmi şi imaginam în foişor cum vine la mine "hahalera" care a încălcat regulamentul, umilă şi spăşită, pentru a cere iertare. Mă vedeam pe secția de deținere cum îl privesc disprețuitor, cu un surâs ticălos în colțul buzelor. Apoi încep să-i aplic nenumărate lovituri de baston peste față,

spate, mâini şi picioare. Cu sete şi cu ură. Cu nemărginită ură.

- Hoţul este cea mai perversă fiinţă din lume. De aceea trebuie să păstraţi distanţă faţă de el! Să-ţi ştie de frică, ne spunea secretarul de partid, locotenentul major Furtună.

Atât de bine ni s-au întipărit în minte aceste sfaturi încât ele au devenit în scurt timp deviza muncii noastre. Ba mai mult, analizând cu atenţie frazele, am ajuns la concluzia că singura modalitate ca hoţul să-ţi ştie de frică este bătaia. Îi auzeam mereu pe colegii care lucrau pe secţiile de deţinere lăudându-se: "Ce bătaie i-am aplicat banditului de Riciu. Am rupt coada măturii pe spinarea lui!". "Păi, ce, parcă numai tu? Ieri am crezut că îl omor în bătaie pe Rostaş. Ah, ţiganii ăştia ar trebui împuşcaţi!", zicea un alt coleg plin de furie dar în acelaşi timp cu îngâmfarea celui sigur de sine.

Dorinţa mea de a ajunge pe secţie devenise nemărginită. În ora liberă, după ce coboram din foişor, fără să mă trimită nimeni eram prezent în curtea de plimbare. Vedeam în toţi deţinuţii cei mai periculoşi duşmani pe care îi aveam de înfruntat. În fiecare zi eram îndoctrinaţi cu ideea asta iar acum efectul se produsese asupra mea. Aveam deplina convingere că toţi cei care poartă haina vărgată merită tot disprețul, deoarece nu sunt altceva decât pleava sănătoasei noastre societăţi.

În tainica singurătate a nopţilor petrecute în foişor ajunsesem să aştept cu speranţă şi nerăbdare marea întâlnire cu hoţii pe secţiile de deţinere.

O evadare

Ploaia torențială m-a împiedicat să ies din casă. Moleşeala mă îmbrățişează din nou în timp ce dulcea trândăveală îmi prelungeşte şederea în pat. Într-un târziu mă uit pe geam şi văd că de sub perdeaua neguroasă a norilor picăturile de ploaie cad din ce în ce mai mărunte. Sârma ghimpată îmi aduce aminte că diseară trebuie să intru de serviciu. Ah, blestemata asta de sârmă a început să mă obsedeze. Din foişor văd numai sârmă ghimpată, acasă mă uit pe geam şi văd tot sârmă, aşa că poate ar fi mai bine să-mi găsesc o altă ocupație... Deodată aud în curte zgomot de paşi fermi, hotărâți. Nici n-apuc bine să-mi trag pantalonii că şi intră în casă un coleg înalt, slab, roşcovan şi pistruiat care mă întreabă pe un ton autoritar, în timp ce îşi rotea bănuitor privirea prin casă:

- N-ai văzut banditul pe aici?

- Ce bandit? îi răspund mirat.

- Cum, nu ştii? A fugit unul!

Când am auzit vestea, m-am îmbrăcat milităreşte şi în mai puțin de două minute eram deja la unitate unde se împărțeau sarcini concrete fiecărui subofițer. M-am aşezat şi eu în formație iar când mi-a venit rândul la repartizare locotenentul major Furtună mi-a ordonat:

- Ținând cont că dumneata ai absolvit în armată Şcoala de Dresaj, pentru acțiunea de urmărire şi capturare a evadatului, îl vei lua în primire pe câinele Naj. Ai înțeles?

- Am înțeles! răspund cu voce tare, dar fără niciun dram de entuziasm.

Eram conştient de faptul că nu mă cunoştea câinele şi de aceea îmi era teamă să nu-l pierd pe traseu dacă îi dădeam drumul din lesă. Dar ordinul trebuia executat, aşa că m-am îndreptat grăbit spre remiza de câini, unde pe o plăcuţă din placaj era scris cu vopsea roşie numele patrupedului. Imediat ce m-a văzut, bătrânul Naj a început să dea bucuros din coadă, semn că trecuse prin atâtea mâini încât nici el nu mai ştia cine îi este adevăratul stăpân. Ca să nu am surprize îi pun lesa înainte de a-l scoate din cuşcă, apoi pornim amândoi în căutarea evadatului.

De-a dreapta şi de-a stânga uliţei umbrite de salcâmi se înşiră case mari, arătoase, cu acoperişuri de ţiglă şi streşini late. În rând cu ele, dar cufundate prin funduri de grădini, erau şi case mai mici înconjurate de garduri din nuiele împletite. Pe treptele de piatră ale unei astfel de case tocmai cobora un bătrân îmbrăcat într-o cămaşă în carouri, ţinându-se cu mâna tremurătoare de pervazul ferestrei. Când i-am văzut de la distanţă pălăria neagră cu marginile făcute ferfeniţă, l-am recunoscut imediat. Era badea Nuţuca, cel mai bătrân om din sat, care se pregătea să-şi aprindă nelipsita ţigară mărăşească, pentru a o fuma cu voluptate pe banca de lemn din faţa casei. Cu toate că lucrase mai bine de treizeci de ani în Combinatul Chimic la secţia "Topitorie", în cele mai nocive gaze, bătrânul nu avea nicio problemă cu plămânii, apropiindu-se vertiginos de suta de ani. Când am ajuns în dreptul lui am vrut să-l salut, dar mi-a luat-o înainte:

- Bată-te norocu' să te bată de copchil. Da' ce faci cu cânele?

- Mă duc să prind un hoţ. Nu l-ai văzut pe aici?

- Ai de mine şi de mine, măi Ionele, doară n-o fo tetergheu' cela care o fujit dezbrăcat până la brâu, numa' cu un sfeter alb în mână... Oare acela să fi fost?

- Da' încotro s-o dus? I-am întrebat emoţionat, fiind convins că era vorba tocmai despre evadatul în cauză.

- Io l-am văzut pă fereastă când o fo ploaia mai mare şi mă gândesc că s-o dus cătă Combinat, pă drumul Pusunduşului. Amu, că s-o oprit ploaia, da-de îi da de el. Du-te iuti după el, da' să vii să-mi spui ce-ai făcut...

- Mulţam fain, bade Nuţucă. Pentru informaţia asta ai de la mine o oiagă de horincă...

- No, aceea bea-o tu, că-i pe' tare pântru mine. Mai bine adă-mi un lichior.... Şi un poac de ţâgări...

Prin ogrăzi guiţau purceii, măcăiau raţele, iar găinile scurmau de zor straturile din grădini. Naj se uita cu interes la galiţele din curte până când îl lătra câte un dulău feroce. Atunci se făcea mic, pleoştit, mergând aproape târâş, îşi vâra coada între picioare şi se bosumfla ca un copil supărăcios. Cum nu mai auzea lătratul îşi ridica vesel coada pe spinare, devenind din nou ţanţoş şi vioi. Când am ajuns în apropiere de Pusunduş Naj deveni agitat, lătrând într-un anume fel, iar din când în când, cu botul în vânt, adulmeca îndelung. Privindu-l, mă gândeam bucuros că a prins urma hoţului şi în naivitatea mea chiar credeam că-l va prinde. În timp ce îl mângâi pe capul negru ca tăciunele îi desprind încet lesa de zgardă, apoi îi dau comanda:

- Naj! Miros, caută hoţul!

Cum s-a văzut liber câinele a plecat ca din puşcă direct într-o ogradă din apropierea Combinatului Chimic. Am pornit în urmărirea lui, strigându-l disperat:

- Naj, aici! Aici, Naj!

Comenzile însă îi erau străine bietului câine care uitase de mult că trecuse printr-o şcoală de dresaj. Nu după multă vreme l-am văzut pe Naj ieşind vesel şi curtenitor din curte alături de un câine alb. Cu toate că eram la doi paşi de el nici nu m-a băgat în seamă, continuându-şi nestingherit drumul spre livada de la capătul satului. Cu cât se îndepărta mai mult cu atât înţelegeam mai bine proverbul românesc: "De ce fugi, în spate duci!". Când mi-a ordonat locotenentul major Furtună să-l iau în primire pe Naj primul lucru la care m-am gândit a fost acela să nu-l scap din lesă. Câtă vreme am fost dresor la Sibiu am avut colegi care au pierdut câinii prin pădurea Dumbrava, fiind apoi nevoiţi să plătească sume exorbitante. Gândul că aş putea păţi şi eu la fel m-a înfiorat, făcându-mă să alerg mai repede pe câmpul îmbibat cu apă. Gâfâind şi plin de noroi mi-am tras sufletul sub coroana unui păr mare, rotat, a cărui tulpină groasă a devenit un punct strategic. De aici vedeam mai bine cum Naj zburdă fericit printre şirul de meri şi atunci mi-am dat seama că este însoţit de o căţeluşă. Ba mai mult, eram convins că acea căţeluşă este în "călduri", aşa că era o chestiune de timp până când îl voi putea recupera pe bătrânul crai amorezat. Aşa cum am bănuit, după o îndelungată hârjoană a urmat un preludiu scurt, apoi cei doi câini s-au cam întors unul spre altul. Am aşteptat politicos câteva minute, după care m-am apropiat încet, ocolind cu grijă băltoacele în care lucea apa cafenie, agăţând apoi în grabă carabiniera lesei de zgarda lui Naj pentru a fi sigur că n-o să mai fugă. Căţeluşa cu blană albă, speriată de apariţia mea, s-a smucit de câteva ori din "legătură" reuşind în cele din urmă să fugă prin mărăcinişurile din apropiere, lăsându-l pe bătrânul Naj epuizat şi prăbuşit pe iarba udă...

După ce câinele şi-a mai revenit, cu sufletul uşurat, îmi reiau misiunea de urmărire şi capturare a evadatului. De fapt este mai mult o hoinăreală pe plaiurile copilăriei mele. Toate locurile îmi sunt dragi. Nu exista petic de pământ pe care să nu-l fi călcat cu piciorul, pe care să nu-l fi răscolit. O iau pe cărarea care şerpuieşte în jos, înspre marginile satului, printre semănături şi ierburi înalte. Ajung pe firul văii Craica şi mă opresc sub o bătrână salcie pletoasă, lăsându-mă învăluit de parfumul amintirilor. Străbat cu gândul singurătatea sălbatică prin care rătăcisem de atâtea ori împreună cu bunul meu prieten Csaba, stăpâniți de fiorii atâtor visuri ciudate. Revăd buşteanul pe care stăteam când îi predam primele ore de limba română. Revăd teiul cel mare cu umbra uriaşă, în al cărui trunchi găunos ne ascundeam, ținând țigările neaprinse între buze... Revăd... Doamne...Cum au trecut anii... Astăzi Csaba este inginer constructor iar eu sunt gardian în puşcăria lângă care am copilărit...

Gazul otrăvitor de la Combinatul Chimic a estompat parfumul amintirilor, prilej numai bun de a mă îndrepta cu paşi grăbiți spre unitate.

Eram primul care a sosit în unitate. Când m-a întrebat colonelul Murgu de ce am venit atât de repede, i-am raportat că s-a îmbolnăvit câinele. Colonelul s-a uitat la Naj şi când l-a văzut cum gâfâie, mi-a ordonat:

- Bine, du-te şi bagă-l în cuşcă!

- Am înțeles! i-am răspuns cu entuziasm, bucuros că în sfârşit scăpasem de o mare belea.

Toți subofițerii trimişi în diverse zone ale oraşului s-au întors mai spre seară obosiți şi dezamăgiți. Misiunea lor se soldase cu un lamentabil eşec, aşa că organele de

miliție au preluat întreaga acțiune de urmărire și capturare a evadatului.

În unitate nu se discuta nimic altceva decât despre evadare. Subofițerii mai în vârstă emiteau diverse ipoteze, scenarii și deducții, pe cât de naive pe atât de fanteziste.

Mai mult ca oricând auzeam în jurul meu blesteme și injurii aduse tuturor deținuților. O ură de nestăvilit împotriva acestora s-a strecurat în sufletele noastre atunci când la finalul discursului său din clubul unității, locotenentului major Furtună ne-a avertizat:

- Hoțul este cea mai parșivă, perversă și periculoasă ființă din lume. Să nu uitați niciodată acest lucru. Decât să plângă mama voastră mai bine să plângă mama lor. Hoțul este ca o fiară. Îți face bucuria când ți-e lumea mai dragă...

Cu toate că eram obosit, noaptea în foișor a trecut destul de repede, meditând îndelung atât la spusele lui Furtună cât și la fugarul neprins încă. Zorii zilei însă nu mi-au adus răspunsuri la întrebările: "Oare ce l-a determinat să evadeze? Cum a ajuns în pușcărie? Avea familie?

Comandantul unității a fost anunțat telefonic de organele de miliție din Zalău că duba în care se află evadatul Iacob Vasile, capturat în urmă cu cinci zile în comuna Hereclean, a pornit spre Baia Mare. Cu toate că nu eram de serviciu am ținut neapărat să-l văd pe fugar.

Când a coborât din duba hodorogită, evadatul a fost întâmpinat de subofițeri cu o ploaie de înjurături și amenințări. Câțiva colegi care erau prin preajmă i-au plasat cu profesionalism câte lovituri la ficat și stomac, așa, ca o urare de bun-venit.

Iacob avea cătuşe la mâini şi lanţuri la picioare, fiind îmbrăcat în haine civile, cu pantaloni albaştri şi pulovăr galben care îi acoperea gâtul. La poarta principală a fost luat în primire de locotenentul major Furtună, locţiitorul comandantului pentru pază şi regim, şi de mai vechea mea cunoştinţă, adjutantul Spânu, care între timp se însănătoşise. Evadatul a fost imediat îmbrăcat în hainele vărgate care îl aşteptau de mult în camera de primire a deţinuţilor nou depuşi în penitenciar. Apoi, în frunte cu adjutantul Spânu, patru colegi mai în vârstă l-au escortat pe Iacob pe secţia de deţinere.

- Acum îşi ia "dreptul", îmi spuse zâmbind plutonierul Marcu.

- Da, da, îl aprob, forţându-mă să zâmbesc.

Nu mai auzisem niciodată expresia: "îşi ia dreptul". Aveam să aflu ce însemna asta peste câteva zile de la plutonierul David, unul dintre puţinii prieteni pe care îi aveam în unitate.

Şoferul de pe maşina miliţiei a fost asaltat cu diverse întrebări puse de colegii mei în legătură cu evadatul. Acesta s-a dovedit a fi nu numai foarte bine informat în legătură cu traseul străbătut de Iacob, dar avea şi un real talent de povestitor. Ascultam şi eu fascinat odiseea fugarului, astfel că în momentul plecării escortei de la Zalău aveam o imagine destul de clară asupra evenimentului produs. Parcă în mintea mea se derula un film de aventuri:
Dimineaţa pe la ora opt, plutonierul Neagu a scos de pe secţiile de deţinere doisprezece deţinuţi, printre aceştia şi pe Iacob. Ei aveau sarcina să pregătească solariile din incinta unităţii pentru cultivarea legumelor. Ca

să execute lucrări de bună calitate deținuții erau dotați cu sape, sfoară și cuțite cu mâner de cauciuc.

Plutonierul Neagu după ce i-a repartizat pe aceștia în mai multe solarii, a plecat la garajul unității să-și repare carburatorul de la mașina personală, lăsând deținuții nesupravegheați. De acest lucru a profitat Iacob, care sub pretextul că merge la un prieten să-i dea niște țigări, s-a deplasat rapid în ultimul solar, cel de lângă primul gard exterior al locului de deținere. Văzând că acolo nu se află nimeni, a tăiat cu repeziciune folia care acoperea solarul, atât cât să poată ieși. S-a strecurat printre sârmele ghimpate ale primului gard, l-a escaladat pe cel de-al doilea, traversând fără probleme drumul. A sărit cu ușurință gardul de beton din spatele casei mele, pierzându-se apoi prin labirintul grădinilor din apropiere.

Ajuns în zona industrială s-a ascuns între bălăriile și ierburile înalte ce năpădeau cantonul părăsit de la marginea orașului. După ce s-a înserat a ieșit tiptil din ascunzătoare, traversând în grabă cartierul sărăcimii înmuiat în alcool, desfrâu, deznădejde și pustiitoare mizerie. În curtea unui bloc cu patru etaje a văzut mai multe haine întinse pe sfoară. A confiscat urgent o pereche de pantaloni, o cămașă și un pulover galben. Exact de ceea ce avea nevoie, astfel că a pornit grabnic spre pădurile de foioase din jurul orașului. Dând dovadă de un remarcabil simț al orientării, Iacob a găsit mai repede decât te-ai fi așteptat drumul spre Măgura Șimleului, acolo unde dorea să ajungă.

Fiind convins că va fi urmărit s-a hotărât să mărșăluiască numai noaptea prin pădurile de brazi și molid. În dimineața celei de a cincia zile, slăbit și lihnit de foame, Iacob a ajuns lângă un izvor a cărui apă rece, limpede și cristalină curgea printr-o țeavă de plastic direct

într-o fântână pietruită. S-a aşezat în genunchi luând apă în căuşul palmelor, după care s-a spălat pe faţă. În jurul său plutea o linişte deplină. La un moment dat i s-a părut că aude paşi în spatele lui. Fiorul de gheaţă al sentimentului vinovăţiei l-a fulgerat de-a lungul şirei spinării, făcându-l să întoarcă instinctiv capul. S-a uitat îngrozit de spaimă în ochii omului îmbrăcat în haine verzi care ţinea strâns în mâna dreaptă o puşcă mare. În fracţiuni de secundă a realizat că singura lui şansă de a scăpa este fuga. Aşa sleit de puteri cum era, Iacob a pornit de pe loc cu o viteză nebănuită. Pădurarului, aflat într-unul din obişnuitele sale ronduri de dimineaţă, nu i s-a părut nimic suspect că vede un om că bea apă de la izvor. Doar văzuse atâţia în cariera lui. Dar când a observat că omul acela fuge fără niciun motiv, imediat gândul l-a dus la prietenul său, şeful de post. Acesta i-a spus la un pahar de bere că a evadat un hoţ de la puşcărie şi ar fi posibil să-şi facă apariţia prin preajmă. Fără să stea pe gânduri, pădurarul a încărcat arma din dotare şi l-a somat pe evadat regulamentar, ca în armată:

- Stai! Stai că trag!

Văzând că nu se supune somaţiei a executat un foc de avertisment în plan vertical, tot regulamentar şi acesta.

Bubuitura puternică l-a speriat atât de tare pe fugar încât a căzut ca secerat la pământ, nu departe de izvorul cu fântâna pietruită. Bravul pădurar s-a apropiat cu arma îndreptată spre el, dar nu a apucat să-l întrebe nimic deoarece Iacob, dându-şi seama că marşul singurătăţii sale s-a sfârşit, a recunoscut:

- Eu sunt cel pe care-l căutaţi. Am evadat acum câteva zile din penitenciar. Mă predau, dar nu mă împuşcaţi, vă rog!

Pădurarul şi-a scos cureaua de la pantaloni şi i-a legat infractorului mâinile la spate. Apoi au pornit împreună spre miliția din Hereclean, acolo unde voia să-i facă o surpriză bunului său prieten, şeful de post.

Evadarea dintr-un penitenciar este una dintre cele mai grave evenimente negative care se pot produce. În urma cercetărilor efectuate de ofițerii veniți special de la Bucureşti s-a stabilit că principalul vinovat de cele petrecute este plutonierul Neagu, motiv pentru care acesta a fost imediat trecut în rezervă.

Dup ce şi-a luat "dreptul", adică o bătaie soră cu moartea administrată de cei patru colegi specialişti în domeniu, evadatul Iacob, cu lanțuri la picioare şi cătuşe la mâini, a fost băgat la izolatorul de pedeapsă, o cămăruță îngustă, rece, întunecoasă şi sinistră.

Mergeam din ce în ce mai des pe secție, în special la orele de plimbare. Mă obişnuisem deja cu deținuții dar încă nu aveam curajul să le fac observații, cu toate că îi vedeam cum fumează în formație sau discută zgomotos, motive suficiente pentru a fi sancționați. Supraveghetorul de pe secție, plutonierul Duruş, nu le spunea niciodată nimic. Era blând, paşnic, inofensiv. Şi lucrul acesta mă enerva...

Mă dau pe brazdă

Una dintre obligațiile pe care le aveau deținuții în timpul executării pedepsei era prestarea unei munci utile. Lunar sau bilunar se constituia o comisie de repartizare la muncă prin fața căreia trecea fiecare deținut. Într-una din zile am primit ordin să mențin disciplina în rândul celora care urmau să fie repartizați la muncă. Ei trebuiau să aştepte pe holul secției cu fața la perete până le venea rândul să intre în birou, acolo unde se afla comisia. Eram singur cu un grup de zece deținuți. Prezența mea era ignorată în totalitate de către aceştia deoarece ştiau că serviciul meu este în foişor. Din acest motiv şi-au permis să râdă, să gesticuleze şi să discute zgomotos. M-am apropiat încet de ei cu o oarecare timiditate, atrăgându-le atenția pe un ton civilizat să înceteze cu gălăgia. Deținuții nici nu m-au băgat în seamă, ba la unii le mijeau în colțul buzelor zâmbete ironice. Revoltat de atâta lipsă de bun simț, cu o forță nebănuită în glas, am urlat ca un disperat:

- Liniște! LI- NIȘ- TE! De câte ori să vă mai repet?

În câteva secunde din camera supraveghetorului au ieşit toți membri comisiei. Pe holul secției s-a aşternut o tăcere de mormânt. Tovarăşul locotenent major Furtună m-a chemat în birou, întrebându-mă:

- Ce s-a întâmplat, tovarăşe sergent major?

- Tovarăşe locotenent major raportez că am ridicat doar puțin tonul la banditii ăştia indisciplinați. Vă rog să mă scuzați...

- Nu-i nimic... Foarte bine, foarte bine... Aşa trebuie să fii cu ei. Dur şi exigent...

După trei zile de la acest incident, dimineața, imediat după ieşirea din schimb, ofițerul de serviciu, plutonierul Barbu, fără să-mi dea nicio explicație, m-a dus în birou la tovarăşul Furtună. Acesta mi-a spus direct:

- Tovarăşe sergent major, am discutat şi cu tovarăşul Barbu şi amândoi am ajuns la concluzia că vei putea face față cerințelor muncii pe secțiile de deținere. Îți recomand să fii exigent, aspru şi neîndurător. Să nu uiți niciodată că hoțul este ca o fiară care te atacă atunci când nici nu te aştepți. Să nu te angajezi cu ei în discuții inutile ci numai în spiritul regulamentului. Vezi, că o să încerce să-ți intre sub piele folosind tot felul de tertipuri de-ale lor, dar dumneata să raportezi imediat tot ce ți se pare suspect. Începând de mâine dimineață vei lua în primire secția a patra, cu deținuții care ies la muncă.

Vestea numirii mele ca supraveghetor s-a răspândit cu mare iuțeală în rândul colegilor. Toți mă priveau cu alți ochi acum. Invidia se cuibări în sufletele lor, dar dorința mea de afirmare era mult prea mare pentru a acorda acestui lucru vreo importanță. Cei mai în vârstă, cu vechi state de serviciu în foişor, erau şi cei mai revoltați.

- Cum adică, zicea plutonierul major Macarie, pe puțoiul ăsta care de-abia a venit în unitate să-l pună pe secție înaintea mea? Eu, care în noiembrie fac zece ani bătuți pe muchie de când stau la cucurigu?! Asta este o mare nedreptate. Mă duc eu la comandant...

- Vrei să mergi la comandant? spuse râzând plutonierul Păşcuță. Băi Mitică, înseamnă că nu ştii pe ce lume trăieşti. Comandantul trece zilnic drumul la badea Gheorghe să bea câte un pahar de horincă, aşa că ce te miri că l-a pus pe secție?

- Bine băi, Radule, da' nici chiar aşa. Păi mucosul de Chertiție nu are vechime în Ministerul de Interne nici cât am eu concediu de odihnă.

- Nu are vechime, dar are pile. Şi cu asta basta! Nu te tot plânge ca o babă. Mai bine stai tu liniştit în foişor fără să faci absolut nimic, decât să-ți mănânci sănătatea cu toți banditii şi bagabonzii...

Secția a patra, situată la primul etaj al clădirii locului de deținere, era compusă din nouă camere mari, fiind destinată deținuților care munceau la punctele de lucru din afara penitenciarului. Aceştia plecau dimineața şi veneau seara, şi în acest interval de timp îl ajutam pe plutonierul Duruş să desfăşoare diverse activități cu deținuții de la parter, care nu munceau din anumite motive: fie că erau bolnavi sau periculoşi, fie că nu fuseseră încă repartizați la muncă.

Prezența mea pe secție avea să constituie şi pentru deținuți o surpriză. Eram convins că mă considerau un biet fraier fără experiență, o marionetă pe care în curând o vor muta pe etajera intereselor, după bunul lor plac.

După o săptămână de studiere reciprocă, tocmai când se pregăteau să mă manipuleze, m-am hotărât să pun piciorul în prag. Înainte de ora stingerii am mers la fiecare şef de cameră şi i-am atras atenția pe un ton autoritar:

- Începând din această seară am pretenția, aşa cum scrie în regulament, ca atunci când voi deschide uşa, cel care mă observă primul să strige puternic: "Atențiune!" În acel moment, ceilalți deținuți se vor întoarce cu fața la perete. Inclusiv cei de la patul doi şi trei. Dacă nu veți avea grijă ca ordinul să fie respectat întocmai, fiți convinşi

că nu voi ezita să iau măsuri disciplinare împotriva voastră. E clar?

Toți deținuții au rămas de-a dreptul siderați. Niciun supraveghetor nu le pretinsese până atunci să respecte cu atâta strictețe regulamentul. Asta însemna practic să stea "în priză" tot timpul, gata pregătiți să se ridice atunci când zgomotul zăvoarelor anunța că ușa urma să se deschidă.

Raziile le efectuam după ora nouă seara când știam că oboseala acumulată pe șantier îi doboară fără milă. Ochiul meu vigilent descoperea deținuții ascunși pe la paturile supraetajate și atunci le făceam morală șefilor de cameră până când îi aduceam în pragul disperării. După ce închideam ușa ascultam nu fără satisfacție cum aceștia urlă:

- Bă, dacă vă mai prind în paturi vă ia mama dracului de spurcăciuni. Eu n-o să-mi fac raport pentru toți bulangii. Mai am puțin și intru în comisie...

În fiecare seară făceam cu regularitate astfel de controale inopinate care au devenit un adevărat calvar pentru deținuți. După o zi de muncă extenuantă pe șantier, până la ora stingerii aceștia trebuiau să stea cu ochii ațintiți spre ușă, așezați cuminți pe băncuțe sau pe marginea paturilor, sub supravegherea strictă a șefilor de cameră. Ceea ce îi intriga cel mai mult era faptul că dintre toți supraveghetorii numai eu devenisem cel mai zelos. Din acest motiv au început să mă urască. Simțeam asta din privirile și gesturile lor, dar în sinea mea jubilam văzându-i cum tresăreau de frică atunci când intram pe secție.

O altă situație care îi nemulțumea pe deținuți era modul în care organizam executarea serviciului de

planton. După ce anunțam ordinea în care urmau să intre în schimb, în prezența șefului de cameră îi avertizam pe cei trei deținuți cu un ton sobru:

- Vă atrag atenția în privința seriozității de care trebuie să dați dovadă în cele două ore și douăzeci de minute. În acest interval de timp sunteți răspunzători de tot ceea ce se întâmplă în cameră pe timpul nopții. Aveți pe peretele din dreapta agățată o ramă de lemn în care se află formula de raport. Fiecare dintre voi trebuie să o cunoască foarte bine. Repet: foarte bine! De cei care nu știu să citească se va ocupa personal șeful camerei. Aveți mare grijă să nu vă fure somnul pentru că riscați să vă întocmesc raport de pedepsire. Vă recomand să nu priviți cu superficialitate aceste sfaturi, pentru că numai voi veți avea de pierdut...

Dacă se întâmpla să surprind un deținut moțăind sau că nu știe să rostească așa cum trebuie formula de raport, îi ordonam să-l trezească imediat pe șeful camerei. Acesta, somnoros, văzând pentru ce fusese trezit, îi trăgea câteva scatoalce plantonului de îi sărea imediat somnul, iar cel care nu știa formula o învăța de frică în câteva minute. Cu cei analfabeți era mai greu...

Într-o dimineață, imediat după deșteptare, șeful camerei numărul treizeci și cinci mi-a raportat că în timpul nopții deținutul Rostaș a furat din cămara cu alimente sau cambuză cum îi spuneau ei, slănină, conserve și țigări, fiind surprins de plantonul din schimbul trei, pe la patru și jumătate. Revoltat de cele întâmplate, l-am scos imediat pe Rostaș din cameră, ducându-l în birou. Am deschis nervos fișetul și am luat de pe raftul de sus un raport de pedepsire. M-am așezat la masă cu gândul de a-l completa și când l-am întrebat pe deținut cum îl cheamă, am constatat cu stupefacție că spaima îi sugrumase

glasul. Nu putea să articuleze niciun cuvânt. Dădea mărunt din buze de ziceai că este un peşte care se zbate pe uscat. Curiozitatea mă îndeamnă să-l studiez cu mai multă atenţie. Am observat că mânecile vestonului vărgat îi treceau cu mult peste degete iar bocancii încovoiaţi la vârf erau parcă nişte bărcuţe. Mic de statură, slab şi cu mustăcioară neagră, mi-a dat senzaţia pe moment că în faţa mea se află marele actor Chaplin. Prin minte mi-a trecut o secvenţă hazlie din filmul "Piciul" şi cu greu m-am abţinut să nu izbucnesc în râs. M-am întors cu spatele la deţinut, am închis ochii, mi-am muşcat buzele cu putere, apoi l-am întrebat cu o voce aspră:

- De ce ai furat, bă, din cambuză?

Rostaş, care cu siguranţă mi-a sesizat zâmbetul înflorit în colţul buzelor, a răspuns cu seninătate:

- Apăi domnu' majur, ştiţi, io nu sunt căutat la vorbitor... Nu-mi dă nimeni nimic, că sunt ţigan...

- ... Aşa că te-ai gândit să-ţi iei tu singur. Nu-i aşa?

- Aşa e, mânca-ţi-aş! Dar mi se face o foame pe şantier de văd cimentul numa' în culori...

- Pentru ce eşti condamnat?

- Apăi am furat şi io nişte găini...

- Şi furi în continuare...

- Ce să fac dacă am furtul în sânge...

- De câte ori ai mai fost condamnat?

- De zece ori, mânca-ţi-aş...

- Pentru furtul de azi noapte, te condamn pentru a unsprezecea oară, îi spun cu seriozitate, arătându-i raportul de pedepsire.

Când îl vede, țiganul se pune în genunchi şi cu palmele apropiate ca pentru rugăciune, mă imploră cu lacrimi în ochi:

- Domnu' major, mânca-va-ş gura, nu-mi faceți raport că intru peste o săptămână în a doua comisie. Vreau să fiu şi eu liber... M-am săturat de atâta puşcărie. Mai bine bateți-mă cu bastonul, că doar sunt obişnuit...Vă rog din suflet, înțelegeți-mă!

Derutat, bulversat şi îngândurat, stau câteva minute bune în cumpănă. Clipele se urnesc greu, ca bolovanii...

Îl privesc pe deținut cum îşi şterge lacrimile cu mâneca murdară de la veston. Nimic nu este teatral în gesturi şi rostire, de aceea simt că mă aflu într-o situație mai mult decât delicată. Sinceritatea lui mă face să cad dintr-o extremă în alta. Tentația de a-l bate cu bastonul îmi dă târcoale, dar regulamentul militar îmi interzice folosirea lui ca mijloc de sancționare. Un raport de pedepsire i-ar fi ucis visul de a fi liber la următoarea comisie, care l-ar fi amânat din nou... Mă plimb în jurul deținutului a cărui haine penale îi dau un aer de cerşetor. Privindu-i mustăcioara neagră, gândul mă duce din nou la Chaplin. De această dată îmi vine în minte o scenă emoționantă din "Luminile oraşului", când tânăra florăreasă îşi recapătă vederea datorită vagabondului care semăna izbitor cu acest deținut. Inexplicabil, mă cuprinde un fel de milă amestecată cu teama de a nu fi surprins de ofițerul de serviciu. Trebuia să iau cât mai grabnic o decizie.

Bastonul de cauciuc sau raportul de pedepsire? That is the question, aceasta-i întrebarea, cum spus-a celebrul Hamlet.

Aşa cum stau nehotărât, deodată îmi vin în minte frazele mentorului meu, plutonierul Şchiopu, care mi-a explicat în curtea de plimbare pe un ton prietenesc, după ce auzise cât sunt de exigent pe secție : "Băiete, să ştii de la mine că acela nu-i supraveghetor care nu ştie să bată cu bastonul. Numai aşa îți vor şti hoții de frică!"...

- Ridică-te! îi ordon deținutului, în timp ce iau bastonul agățat de robinetul caloriferului.

Spre surprinderea mea, văd că Rostaş mă aştepta deja cu palma dreaptă întinsă. Simt cum un val de emoție îmi inundă întreaga ființă. Era pentru întâia oară când foloseam "negrocalminul", cum îi spunea adjutantul Spânu. Ca să nu observe deținutul că îmi tremură mâinile, controlez tacticos flexibilitatea bastonului, în care se simțea sârma de oțel din interior. Înghit de câteva ori în sec, lăsând să se rostogolească prin mintea mea, de-a valma, cuvintele lui Furtună: "Hoțul este ca o fiară. Îți face bucuria când ți-e lumea mai dragă. Decât să plângă mama ta, mai bine să plângă mama lui!"...

Îl privesc pe bandit cu ochii injectați de ură. Ridic "negrocalminul" până la nivelul umerilor şi lovesc cu sete palma dreaptă care aştepta întinsă. Un zgomot ciudat a răsunat în întreaga încăpere. Ceva asemănător cu efectul pe care îl produce o palmă sănătoasă aplicată obrazului cu tenul fin. Au urmat alte lovituri la fel de puternice ca şi prima, însă deținutul nici n-a clipit. Când am vrut să-i mai aplic o lovitură, banditul şi-a retras mâna, iar eu am lovit în gol.

- Ați ajuns la zece "felii" domnu' major. Acum urmează haialaltă, îmi spuse el cu seninătate.

Mi-a întins şi palma stângă, suportând cu stoicism fiecare lovitură. De fapt îşi dăduse singur pedeapsa

deoarece nu aveam de gând să-l lovesc şi în "haialaltă" palmă. Deja obosisem, pentru că nu aveam antrenament. După epuizarea celor zece "felii" pe care le-am numărat cu atenție, deținutul şi-a frecat palmele muncite făcând câteva mişcări cu degetele, apoi mi-a spus cu bucurie:

- Mulțumesc frumos, domnu' major... Să vă trăiască familia, să aveți parte numai de fericire. Dacă îmi făceați raport sigur mă amânau în comisie.

Situația mi se părea de-a dreptul amuzantă. În timp ce îl conduceam pe hol, îmi imaginam cum ar arăta un film în care gardianul bate hoțul cu bastonul iar acesta îi mulțumeşte din inimă. Cu zâmbetul pe buze l-am băgat în cameră, fără să spun absolut nimic. Eram convins că va povesti el mai departe tot ceea ce i s-a întâmplat.

Plimbările deținuților au devenit şi ele un adevărat coşmar. Comenzile, pe care altădată doar le exersam în foişor, acum răsunau în curtea de plimbare puternic, sacadat, autoritar: "Culcat!", "Salt înainte!", "Târâş!", "Mersul piticului!". Timp de o jumătate de oră îi "frecam" iar când ajungeau în cameră nu mai aveau chef nici de mâncare.

Pe secție îmi continuam nestingherit raziile înainte de ora stingerii. Într-una din seri am descoperit o metodă de lucru foarte eficientă: Deținutul surprins că doarme sau stă în pat după ce se striga "Atențiune!" era dus în camera supraveghetorului. Ajuns aici era întrebat scurt:

- Vrei raport de pedepsire sau zece bastoane în palmă?

Bineînțeles că toți preferau prima variantă. Repetând de mai multe ori această metodă, a început să-mi intre în reflex obiceiul de a-i bate cu bastonul şi de aceea nu trecea nicio tură de serviciu fără să folosesc

"negrocalminul". Devenisem dintr-o dată semeț, arogant și neîndurător, cu sufletul din ce în ce mai împietrit de mândrie și ură. Nu mă lăsam impresionat de nimeni. Nici măcar de bătrânul pe care l-am descoperit dormind sub pat pe o pătură murdară și ruptă. L-am chemat în birou propunându-i clasica alegere. Bătrânul, cu ochii încărcați de tristețe, s-a uitat lung la mine cerșind parcă milă și înțelegere. Voia să plângă, dar lacrimile i se opreau în gât. Cu glasul înecat de suspine, mi-a spus încet:

- Vă rog să mă iertați... Sunt bătrân și bolnav... Toată ziua muncesc pe șantier și nu mă mai pot ține pe picioare...

- Știai că nu ai voie să dormi până la ora stingerii? îl întreb aruncându-i o încruntătură ca iadul.

- Știam.

- Atunci de ce dormi? Și încă sub pat...

- Ce să fac dacă toți deținuții își bat joc de mine? Îmi spun că sunt un martalog nesuferit...

- Pentru ce ești condamnat?

- ... Am tăiat un viței...

- Păi de ce l-ai tăiat?

- Am gândit că dacă-i la mine-n bătătură, îi al meu...

- Bine, ține palma dreaptă, îi fac semn cu bastonul.

Bătrânului nu-i venea să creadă că urmează să primească bătaie. O ceață de lacrimi îi împăienjeneau ochii, brăzdându-i cutele adânci și subțiri ale obrazului.

- Dacă tot nu mă iertați, vă rog să mă loviți în palma stângă pentru că în cealaltă mi-a intrat varul în crăpături și mă ustură, zise el cu glasul stins.

Fără să fiu impresionat, i-am aplicat ca și oricărui alt deținut zece bastoane. Cu aceeași intensitate. Cu aceeași

ură. Cu aceeaşi voluptate. Când a ieşit din birou, ochii bătrânului cu pupilele mărite de suferință şi umilință, m-au disecat ca un laser, spărgând crusta groasă de gheață ce îmi acoperea conştiința. Pentru o clipă n-am putut să-mi aduc aminte de tatăl meu. Aşa slab şi gârbovit, parcă semăna cu el...

De câte ori merge ulciorul la fântână?

Dimineața, când detașamentele de deținuți se pregăteau să iasă la muncă, eram principalul subiect de discuție. Deținutul Drăgan s-a dezbrăcat în curte arătându-le tuturor urmele negre lăsate de baston pe spinarea lui. L-am bătut crunt într-o seară deoarece mă amenințase că după ce se liberează îmi ia gâtul cu șișul. S-au adunat vreo treizeci de hoți în jurul său care examinau îngroziți vânătăile înșirate de-a lungul coloanei. Îi urmăream de sus, de pe secție, stăpânit de un tainic sentiment de satisfacție. Sosise vremea să știe toți bandiții de ce este în stare sergentul major Chertiție...

Au trecut doar câteva luni de când fusesem numit pe secție și când intram de serviciu toți deținuții deveneau agitați, discutând în șoaptă: "Aveți grijă că a venit "Atențiune". Să nu vă prindă dormind că ați belit-o. Cu ăsta nu-i de glumit. Măcar e bine că nu ne face raport de pedepsire...". Îi ascultam prin vizetă, un gemuleț îngropat în perete, de unde se auzea tot ce se discută în cameră.

Cum era de așteptat mi-au pus și mie poreclă, alături de ceilalți supraveghetori. Sau poate mai ales mie pentru că nu mă mai suportau. Nu de multă vreme făcură o primă încercare de a mă înlătura de pe secție. Când a venit comandantul să stea de vorbă cu deținuții care aveau diverse probleme, s-au găsit câțiva să raporteze că îi băteam, îi înjuram și mă comportam cu ei brutal. Sperau că în acest fel voi fi schimbat, numai că efectul scontat nu s-a produs. Ba chiar mi-au făcut un serviciu deoarece la prima ședință de partid am fost citat pozitiv, ceea ce nu se mai întâmplase până atunci. În material se considera că eram "un tovarăș care a îndrăgit meseria, executându-și serviciul ireproșabil, cu simț de răspundere, dând dovadă

de exigență și intoleranță în relațiile cu deținuții. Am dori ca toți tinerii să se integreze la fel de repede și de bine ca tovarășul sergent major".

Într-o dimineață, când detașamentul de deținuți se afla gata pregătit pentru a fi îmbarcat în mașini, în timpul în care șeful postului de control efectua numărătoarea, tocmai venea comandantul la serviciu. În acel moment șeful de detașament, un zdrahon cât casa, l-a scos din formație pe deținutul Ziman și s-a postat cu el în fața colonelului. Surprins, acesta l-a întrebat într-o românească stâlcită:

- Hat, ce întâmplat cu ăsta?

- Cetățene comandant, uitați-vă și dumneavoastră la palmele acestui om. Nu poate să care nicio găleată. Eu n-am ce să-i dau de lucru, explică zdrahonul cu tupeu, ținând strâns boneta vărgată în palmele mari cât cazmaua.

Comandantul l-a examinat cu atenție pe Ziman constatând că într-adevăr palmele deținutului sunt umflate. Apoi l-a întrebat cu blândețe:

- Ce ai pățit?

- Cetățene comandant, raportez că m-a bătut domnul major cu bastonul.

- Hat, care major?

- Nu știu cum îl cheamă.

- Când te-a bătut?

- Ieri seară.

- Hat rămâi aici, nu pleci la muncă astăzi...

Comandantul a dat ordin să se cerceteze imediat cazul, iar dacă situația o va impune cel vinovat să fie deferit Procuraturii Militare. S-a stabilit cu ușurință cine

fusese de serviciu în seara respectivă. Eu, bineînțeles.

Deținutul a fost însoțit pe secție de locotenentul major Popa, căruia i s-a încredințat cazul. În cabinetul de la Infirmerie, deținutul Ziman i-a relatat ofițerului o poveste pe care a recitat-o fără să clipească:

- După nouă seara domnul major m-a bătut în camera supraveghetorului cu bastonul în palme până când am leşinat. Văzând că nu mă mişc mi-a aruncat apă peste față, după care mi-am revenit. Apoi iarăşi m-a bătut...Şi iar am leşinat... Şi tot aşa până la ora stingerii...Înainte de a mă băga în cameră m-a amenințat că dacă spun cuiva ce mi s-a întâmplat o să-mi putrezească oasele la izolare...

Am developat în minte filmul serii în care îl scosesem pe Ziman din cameră. De-abia intrasem de serviciu că ochiul meu de vultur l-a şi depistat pe deținut dormind la patul trei. I-am aplicat doar două lovituri de baston în palma dreaptă pentru că realmente plângea ca un copil şi acest lucru m-a dezgustat profund. Parcă presimțeam că ceva nu este în regulă cu el, dar eram convins că nu are ce să i se întâmple de la două bastoane anemice. Cel mai mult mă deranja însă minciuna cu leşinul pe care am aflat-o ascultând la uşă că doar eram în tura de dimineață. În mod cert a fost influențat sau obligat să denatureze adevărul. Tocmai când firul logicii m-a condus la primul suspect, a intrat în birou ofițerul de serviciu, plutonierul Barbu. Era agitat, ursuz şi neguros. M-a fulgerat cu privirea încărcată de scântei de ură, întrebându-mă furios:

- Bă, tu nu ştii în ce situații se foloseşte bastonul de cauciuc?

- Ba da, ştiu, i-am răspuns cu tonul ridicat.

- Atunci de ce nu te-ai conformat regulamentului?

- Nici alții nu s-au conformat!

- Lasă tu pe alții. Deținuții din cameră susțin că omul n-a fost vinovat.

- Ei niciodată nu-s vinovați când sunt surprinşi că încalcă regulamentul de ordine interioară...

- Asta nu înseamnă că trebuie să-l bați cu bastonul. A încercat să te atace? A fost violent?

- Nu!

- Atunci de ce l-ai bătut? Ca să primesc eu critici de la comandant?

- Nu mi-am imaginat că se va ajunge până aici...

- Nu-i nimic, îți vei imagina şi mai multe în fața procurorului militar, spuse el, trântind violent uşa.

"Ce parşiv este plutonierul ăsta", mă gândeam în timp ce-l urmăream cu privirea când cobora scările, bombănind în graiul său moldovenesc. "De câte ori m-a văzut cum băteam hoții în camera supraveghetorului nu mi-a zis niciodată nimic. Ba mă şi încuraja, spunându-mi că este mulțumit de mine şi că îi plac metodele de lucru. Acum, când sunt la necaz, mă acuză şi se leapădă de mine ca de Sațana. Sau ca Apostolul Petru de Domnul Cristos înainte de a-L răstigni"...

Palmele lui Ziman au început să se dezumfle. Deținutul a rămas în continuare la Infirmerie unde primea tratamentul adecvat. Țineam neapărat să stau de vorbă cu el mai cu seamă că bănuiam cum s-au petrecut lucrurile în realitate. După ce plutonierul Duruş a plecat să servească masa la popota unității, l-am dus pe Ziman în camera supraveghetorului. Trebuia să aflu de la el adevărul, determinându-l să mărturisească ce i s-a întâmplat pe şantier. Ştiam că este bolnav. În fişa

medicală figura cu diagnosticul: "psihopatie instabilă" fiind semnalat cu intenții de sinucidere. În mod normal n-avea ce să caute la punctele de lucru dar fiind un zugrav foarte bun membrii comisiei de repartizare n-au ținut cont de acest amănunt.

Deținutul stătea pe scaun neliniştit, contrariat, cu mintea tulburată de emoție şi cu privirea ațintită undeva pe tavanul împestrițat de murdăria muştelor. Mă apropii încet de el, hotărât să-l atac frontal, apelând la un şiretlic:

- Vreau să-ți spun că mâine dimineață va veni procurorul militar să mă ancheteze...

Când a auzit de procuror a tresărit. Dintr-o dată s-a albit la față devenind atât de speriat de ziceai că cineva l-ar fi aruncat în mijlocul unei jungle înfricoşătoare.

- ...În seara aceea de câte ori te-am lovit cu bastonul?

- De două ori, recunoscu el, coborând ruşinat privirea.

- Dacă tu crezi că palmele ți s-au umflat după două lovituri de baston înseamnă că sunt vinovat şi îmi voi primi pedeapsa. Poate o să îmbrac şi eu haina vărgată...

Din nou deținutul a tresărit, cu ochii mari cât cepele.

- ... Dar dacă altul este adevărul şi nu vrei să-l mărturiseşti, să nu uiți nicio clipă că ochiul lui Dumnezeu este deasupra noastră. El vede tot... Absolut tot...

Aceste ultime cuvinte l-au făcut să izbucnească în plâns. Printre lacrimi şi suspine a mărturisit exact ceea ce bănuiam:

- Domnu' major, eu n-am vrut să vă fac nici un rău. Şeful de detaşament, "Piedone", m-a bătut pe şantier cu o coadă de lopată şi m-a obligat să spun că ați făcut-o

dumneavoastră. A spus că numai aşa vor putea să vă schimbe de pe secţie. Eu nu sunt vinovat...

- Ştiu că nu eşti vinovat. Linişteşte-te! Vom lămuri noi lucrurile, dar trebuie să spui adevărul şi cetăţeanului locotenent major Popa.

- Îi spun, dar să nu mă mai băgaţi în cameră cu Piedone. Este în stare să mă omoare dacă află că l-am trădat...

- O să rămâi în continuare la Infirmerie, îl liniştesc în timp ce formez numărul de telefon al ofiţerului.

După ce i-a relatat şi lui cu lux de amănunte cele petrecute pe şantier, tovarăşul locotenent major Popa mi-a spus zâmbind:

- Poţi să-l bagi în cameră. Se pare că dosarul tău tocmai a fost soluţionat...

Cercetările asupra cazului s-au sistat. Nu s-a mai verificat dacă Ziman a spus adevărul sau nu şi nici pe mine nu m-a mai întrebat nimeni nimic. Doar plutonierul Barbu a venit într-o zi pe secţie, spunându-mi cu un surâs ticălos în colţul buzelor:

- Ai dracu' banditi şi borfaşi, cum au vrut să te îmbârlige. Dar să ştii că şi eu am pus o vorbă bună pentru tine la tovarăşul Popa...

- O, vă mulţumesc frumos, îi răspund teatral. Am bănuit că numai bunătatea dumneavoastră mă poate salva...

- Ce să fac măi băieţică, trebuie să ne ajutăm unii pe alţii... Că doar oameni suntem...

Realizând că nu a sesizat ironia din glasul meu, privirea mea dispreţuitoare l-a petrecut pe plutonierul Barbu până când a ieşit pe poarta locului de deţinere.

Sadicii de serviciu

Dintr-un potențial inculpat iată că devenisem victima recidiviștilor răzbunători, motiv pentru care comanda unității m-a investit cu și mai multă încredere

Mărturisirile deținutului Ziman nu numai că mi-au consolidat poziția pe secție dar mi-au și turnat în vene o nemărginită ură față de toți hoții. Gânduri rele și dușmănoase alimentau zilnic acest sentiment precum focul sub cazan, spre a-i spori și mai mult înfierbântarea. Pândeam momentul prielnic ca să-mi revărs lava mâniei peste acești parșivi care au vrut să mă alunge din colțișorul de Rai pe care mi-l făurisem pe secția a patra. Aici mi-am creat micul meu univers în care mă simțeam cu adevărat fericit. Fericit pentru că mă urau deținuții, ceea ce însemna că se tem de mine. Fericit pentru că eram stăpân peste destinele lor. Printr-un simplu condei puteam să le prelungesc șederea în pușcărie cu trei, cinci sau șapte luni. Ba chiar și cu un an. Printr-un singur gest puteam să le sugrum orice gând, puteam să le ucid orice vis, orice speranță... Prin câteva fraze puteam să le fac viața un calvar sau chiar să-i aduc în pragul sinuciderii... Dar câte nu puteam eu să fac pentru a nimici bandiții, această "pleavă a societății", cum le spunea adjutantul Spânu, care mă privea acum și el cu alți ochi.

Pentru ca fericirea să fie deplină, în urma reorganizării schimburilor am fost repartizat să lucrez cu mentorul meu, plutonierul Șchiopu. Chiar din prima zi acesta s-a apropiat de mine, a clipit șiret din ochii lui mici, vii, pierduți în creturile obrajilor și mi-a spus cu viclenie:

- Hai să mergem la pescuit...

- Unde să mergem? îi răspund mirat, urmându-l pe holul secției, ca un câine credincios.

- La pescuit... De borfaşi... Ia te uită că am şi găsit unul, îmi spuse satisfăcut, în timp ce se uita pe vizetă.

Plutonierul deschide încet uşa camerei zece, apoi cu un râs batjocoritor în colțul gurii, se adresează unui deținut care tocmai sărea de la patul trei:

- Ha, ha, ha, băi tractoristule, iar ai fost la arat azi noapte? Nu ți-am spus să nu te mai prind durnind?

Apoi cu o voce aspră:

- Ieşi afară! Lasă bocancii, că n-ai nevoie de ei! Hai mai repede! Repede, repede! Pas-alergător!

Comenzile scurte şi ferme m-au făcut să-mi revină în minte prima întâlnire cu el, atunci când în curtea de plimbare mă pusese să fac instrucție cu deținuții. Parcă îi auzeam vocea disprețuitoare care m-a umilit: "Fugi repede de aici în foişor, că acolo ți-e locul!". M-a cuprins deodată o sfială amestecată cu ruşinea şi mă bucuram că pe holul secției era întuneric, pentru a nu mi se vedea obrajii îmbujorați. Ajunşi în fața camerei supraveghetorului plutonierul Şchiopu m-a bătut prieteneşte pe umăr, zâmbindu-mi cu subînțeles. Un fior ciudat mi-a străbătut întreaga ființă, fiind cuprins de o admirație vecină cu idolatria. În sfârşit intrasem în grațiile mentorului meu...

Fără să dea nicio explicație, plutonierul îi aplică deținutului cu profesionalism un upercut de dreapta în stomac. Acesta, deşi era o namilă de om, deşirat şi uscat ca un peşte afumat, se clătină câteva clipe apoi se prăbuşi pe ciment cu un zgomot surd. O cizmă bine plasată în gura deținutului l-a redus pe acesta la tăcere. Un şuvoi de sânge a țâşnit din nasul borfaşului, care s-a prelins încet pe gât, oprindu-se pe cămaşa de pânză.

Atunci am văzut cum fața plutonierului se schimonosește ș cu ochii injectați de ură, cu gura strâmbată într-un rânje sălbatic l-a lovit bestial cu bastonul, în trei reprize, până când i-a înnegrit pielea din creştet până în tălpi. Apoi, în timp ce-şi ştergea cu dosul palmei sudoarea de pe fruntea îngustă, mi-a întins "negrocalminul", spunându-mi cu seninătate:

- Acum, să te văd de ce eşti în stare!...

Am avut o uşoară tresărire şi parcă un nod mi se oprise în gât, gata-gata să-mi taie respirația. Gândul mă ducea la curtea de plimbare când Şchiopu îmi spusese cu aceeaşi seninătate: "Hai, du-te şi freacă-i un pic şi tu pe escrocii ăştia!". Acum aveam ocazia să mă revanşez. Să-i arăt cine sunt cu adevărat. În fracțiuni de secundă l-am circumscris pe deținut în ochii mei disprețuitori, strivindu-l cu privirea plină de ură, apoi m-am năpustit asupra lui ca o pasăre neagră de pradă. Baierele rezervorului de agresivitate s-au deschis larg şi dacă n-ar fi intervenit plutonierul Şchiopu, cu siguranță trimiteam deținutul pe lumea cealaltă.

Satisfăcut că ceea ce era de demonstrat am demonstrat, dar mai ales că mi-am câştigat respectul idolului, simțeam cum în fiecare zi pieptul se umflă de mândrie...

N-a trecut nicio lună de când lucram împreună cu Şchiopu şi deja devenisem un adevărat profesionist al durerii, torturii şi umilinței. O brută mârşavă, un sadic fără pereche lipsit de orice sentiment uman. Era o desfătare să schingiuiesc hoții printr-o metodă care l-a surprins chiar şi pe "maestru": În curtea interioară ce dădea spre atelierele de croitorie şi cizmărie organizam un "concurs de atletism" la care luau startul întotdeauna doi deținuți.

Aceştia aveau lanțuri la picioare, de trei ori mai grele decât cele obişnuite, confecționate special pentru o asemenea probă. După ce mă prefăceam că îi cronometrez cu un ceas de buzunar, le spuneam nemulțumit:

- Încă nu sunteți pregătiți pentru Olimpiadă, aşa că treceți la genuflexiuni cu partenerul în spate...

În câteva minute deținuții cădeau leşinați în mijlocul curții şi de-abia atunci aveam o satisfacția posibil asemănătoare cu aceea a femeii care ajunge în sfârşit la orgasm.

Din păcate am fost nevoit să renunț la aceste antrenamente deoarece unui deținut i s-a cangrenat piciorul drept de la lanțurile care veneau puse pe piciorul gol. Erau doar sportivi. În chiloți şi tricou cu mânecă scurtă...

Atunci când executam serviciul pe timp de zi, noi, supraveghetorii de pe secția a patra, eram repartizați în special la instanțele de judecată. Pentru că unui subofițer din escorta de la Fărcaşa tocmai îi născuse nevasta şi primise învoire, am fost numit patrulă în locul lui.

. "Excavatoarele", denumire dată deținuților care lucrau la săpatul şanțurilor pentru drenarea terenurilor, când m-au văzut cu pistolul mitralieră în spate s-au gândit că în sfârşit am fost schimbat de pe secție. De dincolo de gratiile coberului de la maşină, doi țigani pe care tocmai îi bătusem crâncen cu trei seri în urmă, îmi aruncau din când în când săgeți de ură din ochii negri, scânteietori. Şoferul face slalom printre sinistrele hârtoape de pe drumul ce fusese cândva asfaltat, dându-ne senzația că ne prăbuşeam într-o prăpastie...

În sfârşit am ajuns la punctul de lucru. Se topise deja ceaţa dimineţii. Peste câmpurile scăldate în lumina soarelui primăvăratic sălăşuia un abur uşor, străveziu. Departe, în urmă, casele satului se vedeau tot mai mici, ascunse sub frunzişul salcâmilor.

- Debarcarea! urlă şeful escortei, sergentul major Vieru.

Mi-am ocupat locul în dispozitivul de pază urmărind cu o oarecare surprindere modul în care deţinuţii coborau din maşină: într-o perfectă linişte!

După ce s-au încolonat mai repede decât m-aş fi aşteptat, sergentul major Vieru le-a ordonat:

- Înainte pas-alergător, marş!

Am văzut cum detaşamentul de deţinuţi se îndreaptă în graba mare spre o baracă din mijlocul câmpului. Ajunşi aici şi-a luat fiecare lopata, târnăcopul şi sapa, apoi au aşteptat cuminţi în formaţie de câte cinci. După câteva minute a sosit şi Vieru, care a ţinut un discurs în stilu-i caracteristic:

- Băi, "spurcăciunilor", eu m-am născut să-mi bat joc de voi. Dacă nu vă faceţi norma de o sută de metri, la prânz o să mâncaţi din penisul meu ăsta mare şi roşu... Hai, treceţi la treabă!

Pe timpul patrulării mi-am dat seama că cele mai multe "excavatoare" aveau o anumită tehnică la săpat dobândită după îndelungate exersări, ceea ce le permitea să-şi îndeplinească norma. Sergentul major Crişan, cealaltă patrulă, mi-a spus:

- Băi, Ionele, noi cei din escortă facem puşcărie alături de hoţi, nu voi cei de pe secţie, cum vă lăudaţi. Vara ne topim de cald, toamna ne plouă în farfuria cu ciorbă, iar iarna ne îngheaţă degetele pe lingura de inox.

- Şi primăvara?

- Primăvara, cum e acum, facem instrucție cu cei care nu-şi îndeplinesc norma.

- Sunt dinăştia?

- Oho, sunt o grămadă. Să vezi ce le face Ghiță pe la prânz. Dar într-un fel îi şi înțeleg...

Se apleacă spre urechea mea şi îmi şopteşte:

- În mod normal doar doisprezece metri ar trebui să sape, nu optzeci sau o sută, dar ştii cum e... Planul... Banii...Şpaga...Ce ştii tu...Eşti micuț, băiete...

Faptul că şefii punctelor de lucru primeau mită de la beneficiari nu era o noutate pentru mine, numai că n-am apucat să-i spun lui Crişan deoarece auzisem gălăgie în capătul celălalt al cordonului. M-am apropiat repede de zona mea de responsabilitate şi l-am văzut pe Vieru cum bătea un deținut cu bastonul chiar în şanțul plin cu apă. În timp ce-l lovea peste spate slobozea şi un potop de înjurături:

- Biserica mătii de bandit... Până la amiazăzi n-ai săpat numai şaptezeci de metri? Cristoşii şi Dumnezeii care te-au închinat pe lumea asta de martalog împuțit. Nici nu-ți dau nimic de mâncare. Acolo în mocirlă să-ți putrezească oasele, îi mai zise Vieru dându-i un brânci cu cizma de cauciuc.

Banditul a căzut cu fața în noroi de unde nu s-a mai ridicat. Peste câteva minute şeful de detaşament, deținutul Albu, a sărit sprinten în groapă cu rutina omului care face zilnic acelaşi lucru. L-a ridicat pe hoț ca pe o pană de găină, i-a tras şi el un pumn în plină figură, după care a luat bidonul din aluminiu şi a turnat apă peste el...

Uimit de cele văzute, observ cum deținutul își reia locul de muncă, acolo în șanț, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, săpând mai departe cu mai multă conștiinciozitate.

Profitând de neatenția noastră, a subofițerilor, unul dintre deținuți a forțat dispozitivul de pază, pierzându-se în pădurea din apropiere. Sergentul major Tănase a tras după el fără somație, dar nu l-a nimerit. Șeful escortei a dat imediat alarma, a adunat deținuții în mijlocul câmpului și după ce a făcut apelul numeric și nominal a ajuns la concluzia că deținutul evadat se numește Martocean Vasile.

Sergentul major Vieru a comunicat la unitate prin stația de emisie-recepție evenimentul produs, astfel că în mai puțin de o jumătate de oră o droaie de subofițeri scotoceau pădurea. S-a creat un haos general în care nu se mai înțelegea om cu persoană, ofițer cu subofițer, șef cu subaltern. Animat de dorința de a prinde cât mai repede fugarul am iuțit pasul peste imensele câmpii, ajungând pe drumeagul dintre șirurile de nuci bătrâni, cu frunză amară, ce duce în inima satului. Luând-o agale pe sub arcanele lor umbroase am dat într-o cărăruie ce-și făcea loc spre o casă cu cișmea la poartă. Din dosul ulucilor un bătrân a scos pachetul cu tutun din sân, a răsucit o țigară și-a prins a pufăi din ea privind în zare. Când m-a văzut cu puşca la umăr a tresărit, privindu-mă cu spaimă. Omul a venit către poartă cu pas șovăitor, temător și inima strânsă. M-a întrebat cu o voce stinsă:

- Dacă nu-i cu bănat, 'mneta pă cine cauți?

Cel puțin la fel de surprins ca și bătrânul am rămas și eu atunci când am constatat că semăna leit cu badea

Nuțuca, vecinul meu care a trecut în lumea umbrelor anul trecut.

- Caut un hoț care a evadat de pe câmp. Nu l-ai văzut pe aici?

Bătrânul nu mi-a răspuns. Am văzut cum se întoarce de la poartă abătut, întunecat, cu pas clătinat, intrând repede în casă. Cine ştie ce amintiri îi răscolisem...

Când să dau în ulița mare m-am oprit. De pe coama dealului cobora un subofițer ce trăgea după el un câine. L-am recunoscut de la distanță: era sergentul major Crişan împreună cu Dona, cățeaua de serviciu, pe care o lăsase la umbra boscheților când discutase cu mine la punctul de lucru.

- Acum am sosit de la Casa pădurarului... Am dat telefon la unitate, dar nu ştie nimeni nimic. Nu l-au prins încă... Mi-a spus să rămân pe poziție. Băga-mi-aş picioarele în el de bandit... Mai bine îl omora alaltăieri Hortystul...

- Cine să-l omoare? întreb mirat, ridicând din sprâncene.

- A, tu nu ştii... Aşa l-au poreclit hoții pe Ghiță Vieru. Acolo în şanț trebuia să-l îngroape, că nu şi-a făcut norma. Dumnezeii mamii lui de borfaş... Uite că din cauza lui n-avem unde să dormim la noapte... Băgami-aş...

Deja se înserase. Undeva la marginea satului am găsit o cocioabă năpădită de bălării. Ne-am aşezat cu grijă pe un buştean de sub un cireş cu ramuri uscate. Ne-am rezemat amândoi de tulpina lui groasă în timp ce cățeaua s-a culcat cuminte în iarba înaltă, la picioarele stăpânului. Crişan şi-a scos porthartul de la umăr şi a scos din el un pachet alb.

- Hai să mâncăm ceva. Mi-e o foame de lup, spuse el desfăcând hârtia.

- Şi mie, îi răspund lihnit.

După ce am devorat într-o clipită cele două şnițele cu pâine, Crişan s-a lovit cu palma peste frunte:

- Băi, acum mi-am amintit că am şi o gură de horincă. Nu-i nimic, că-i bună şi după mâncare...

Dintr-un buzunar secret al porthartului făcut la comandă în atelierul de cizmărie al unității, Crişan a scos o sticlă din plastic de o jumătate de litru. Ținând-o în mâna dreaptă ca pe un trofeu, mi-a spus:

- O vezi? Asta n-are voie să lipsească din geantă. Este mai importantă decât puşca. Fără ea n-aş rezista pe câmpurile ăstea...

- Cum adică? îl întreb cu stupefacție.

- Atunci când beau, uit de toate necazurile, zise el, deşurubând cu dexteritate dopul de la sticlă.

Apoi continuă după ce trase o duşcă zdravănă:

- Hai, ia şi tu.

- Noroc, Mihăiță!

- Să trăieşti, Ionele!

- Horinca asta are şaptezeci de grade, constat eu, strâmbându-mă ca un măscărici.

- N-are numai cincizeci. Dar e curată, de pere puturoase, de la mine de la Copalnic...

- Şi zici că după horincă uiți de toate...

- Aşa e... la început mi-a fost greu să mă obişnuiesc cu stilul de lucru al lui Ghiță. Mă punea în fiecare dimineață să-i tăvălesc pe hoți prin toate noroaiele şi abia apoi se apucau de lucru. La prânz venea în

control. Pe care-l prindea că nu şi-a făcut norma era vai şi-amar de capul lui. Ce-ai văzut azi e mizilic pe lângă ce se întâmplă de obicei. Tu nu ştii ce înseamnă să te roage hoţul să-l împuşti... Tu n-ai văzut banditi îngropaţi până la gât în noroi... Tu n-ai văzut multe...

Cu toate că era frig, stăteam înţepenit pe buştean şi-l ascultam cu gura căscată, ca la aflarea unor minuni. Şi cu cât ascultam mai mult, cu atât eram stăpânit de un fel de invidie faţă de Vieru. În naivitatea mea credeam că am coborât pe ultimul fuştel al scării bestialităţii. Hortystul însă mă întrecea cu detaşare...

Începuseră a rumeni zorile peste deal, când din duba unităţii au coborât douăzeci de subofiţeri, coordonaţi de proaspătul căpitan Furtună. Acesta le-a ordonat cu o voce gravă:

- Deţinem informaţii certe că deţinutul se află pe undeva pe malul Someşului. Fiecare dintre voi va primi o zonă de responsabilitate pe care va trebui să o scotocească. Vă ordon să daţi dovadă de tact, vigilenţă şi curaj. Mai ales curaj...

Sergentul major Chiriac a văzut pe nisip urme de picior desculţ. Le-a studiat cu atenţie până când a observat că se pierd în apa învolburată. A mers în jos pe firul şerpuitor, acolo unde râul o coteşte spre stânga, găsind din nou urme care duceau spre o tufă mare de alun. Chiriac s-a apropiat tiptil iar printre crengile înfrunzite l-a observat pe Martocean, gol puşcă, stând întins pe nisipul de pe malul apei. Fiind cu spatele la subofiţer, nu l-a auzit când acesta a introdus cartuş pe ţeavă. Realizând în fracţiuni de secundă că evadatul ar putea sări în apă dacă l-ar soma din poziţia aceea, Chiriac l-a ocolit cu atenţie, ajungând cu repeziciune chiar

în fața fugarului. Cu arma îndreptată spre el, l-a atenționat:

- Ieşi de acolo banditule! Te-am văzut! Nu mai ai nicio şansă de scăpare...

Martocean, când a auzit vocea baritonală a subofițerului, s-a ridicat, făcând un pas spre apă, dar în acel moment Chiriac a tras o rafală în plan vertical.

- Domnu' major, nu mă omorî, mânca-ța-ş peleu tău, că am acasă puradei de crescut, se văicări fugarul, îngrozit de zgomotul puştii.

- Culcă-te cu fața la pământ! Dacă faci vreo mişcare, te-am ras! îi ordonă subofițerul.

Evadatul s-a conformat, lipindu-şi obrazul de nisipul umed.

- Acuma vino târâş până la buturuga cea mică din dreptul copacului răsturnat. Aşa... Târâş, târâş, aşa e bine. Rămâi acolo nemişcat, că altfel îți zbor creierii. Pentru tine n-am dormit toată noaptea... Ce-ai avut băi, în capul ăla sec de-ai fugit?

- Haoleo, domn' major, am auzât că să mărită piranda cu altu' şi d-aia am uşchit-o...

- Şi numai pentru pirandă ți-ai riscat viața?

- Apăi, nu numa' păntru ea...Decât să-şi bată joc de mine tătă zâua Hortystu', mai bine puşcați-mă! M-am săturat de şanțuri, de bătaie, de viață...Puşcați-mă, vă rog frumos... Nu mai rezist...

Dându-şi seama că evadatul trece printr-o depresie nervoasă care l-ar putea determina să fugă, Chiriac a tras un cartuş în aer. În acel moment şi-a făcut apariția locotenentul Zaharia de la miliție care şi-a scos de îndată cureaua din pantaloni, legându-l cu profesionalism pe

evadat cu mâinile la spate. L-a îmbarcat apoi în maşina de pe marginea şoselei, transportându-l la penitenciar.

Căpitanul Furtună a ordonat să i se pună imediat evadatului cătuşele la mâini şi lanțurile la picioare. Apoi l-a dus personal pe secțiile de deținere, aşa cum era, în pielea goală, spunându-le tuturor hoților pe un ton aspru:

- Cine va mai încerca să evadeze, ca el va păți!

Cotitura

Viața mea lăuntrică era deformată de ură, de aceea mă înstrăinasem de toți colegii mai în vârstă care-mi făceau observații asupra comportamentului meu față de deținuți. Cei sub ochii cărora am copilărit îmi spuneau adesea:

- Măi, Ionele, nu mai bate hoții cu atâta sălbăticie că s-ar putea să ai probleme într-o zi...Sunt și ei oameni...

Îmi înşelam zilnic mintea, amăgind-o să intre în acea stare în care îmi luam dorințele drept realizări. Până mai ieri mă consideram cel mai de temut gardian, dar când am ascultat înfiorat de ce este în stare Vieru m-a cuprins, aşa deodată, o ciudă amestecată cu otrava invidiei.

Într-o zi stăteam relaxat pe scaunul din camera supraveghetorului. Developam în minte cele mai cumplite torturi la care participasem. Auzeam țipete, implorări lovituri de baston. Vedeam sânge şi oase sfărmate. Peste tot mirosea a moarte. Mă vedeam aşa cum eram: mândru, semeț, trufaş, neîndurător şi sadic...

"Nu, nu cred că Vieru poate fi mai bestial decât mine..." mă trezesc vorbind singur. Deodată mă ridic de pe scaun, mă uit în oglindă şi-mi vine s-o întreb: "Oglindă oglinjoară, cine este cel mai al dracului gardian din... puşcărie?..."

Tocmai când speram că oglinda îmi va răspunde "TU!" gândurile de mărire au fost întrerupte brusc de o bătaie în uşă.

- Intră! strig iritat.

- Să trăiți cetățene sergent major, sunt deținutul Manea, m-am prezentat la ordinele dumneavoastră...

În activitatea de supraveghere eram ajutat până la ora stingerii de acest deținut de la sistemul fără pază, care îmi era direct subordonat, având diverse atribuțiuni: supravegherea prin vizetă a modului în care deținuții penali îşi desfăşoară activitățile, strângerea creioanelor şi cărților poştale din camere, dar mai ales raportarea oricăror manifestări suspecte ale hoților. Manea fusese inginer la marea întreprindere bucureşteană Vulcan, fiind condamnat la şase ani pentru infracțiunea de delapidare. De fiecare dată când sosea de pe şantier grija lui cea mai mare era să se prezinte regulamentar "la datorie", cum îi plăcea lui să spună. Manea era singurul deținut față de care aveam o oarecare slăbiciune, mai ales de când mi-a raportat că îl văzuse pe Piedone cum îl bătea cu coada de lopată pe Ziman, declarând că-i gata să depună mărturie oricând. Chiar dacă n-a mai fost cazul, n-am uitat că în acele momente delicate a dat dovadă de caracter.

Cu toate că mulți deținuți au încercat să-mi intre sub piele, chiar şi din rândul celor intelectuali, niciunul nu a reuşit să pătrundă în intimitatea gândurilor mele. Asta până când a apărut Manea. Pe lângă faptul că era cult, citit, inteligent, în mod paradoxal în preajma lui simțeam că sunt un alt om...

- Data trecută parcă voiai să-mi spui ceva, dar se pare că ai uitat, îi reamintesc, făcându-i semn cu mâna să ia loc.

- Era prea târziu... Se dăduse pregătirea pentru stingere...

- Înseamnă că e vorba de o chestiune delicată...

- Este atât de delicată încât poate fi rănită chiar cu petala unui trandafir...

- Poți să-mi povesteşti acum. Mai sunt două ore bune până la stingere, îi spun uitându-mă la ceas.

- N-aş vrea să mă interpretați greşit... Nu, e prea delicat... Nu, nu... Vă rog să mă înțelegeți...

- Atunci, îți ordon să-mi spui! am ridicat uşor glasul.

Deținutul a tresărit, s-a uitat drept în ochii mei, spunându-mi direct:

- Domnu' major, din ziua în care am venit pe secție, să tot fi trecut o lună, v-am studiat cu mare atenție...

- Şi ce-ai constatat? întreb curios.

- Ceva îmi spune că sunteți un alt fel de om decât vreți să păreți...

În acel moment am plecat uşor privirea, simțind cum îmi ard obrajii...

- Toții hoții, a continuat el, spun că un milițian mai al dracului ca dumneavoastră nu există în puşcărie...

Un fior de plăcere a pus stăpânire pe mine, iar un zâmbet mi-a înflorit în colțul buzelor...

- Eu însă, nu cred aşa ceva! Ochii scânteietori exprimă inteligență iar manierele pe care le aveți nu trădează comportamentul unui bădăran. Nu ştiu câți au sesizat acest lucru, dar am convingerea că nu mă înşel. Şi credeți-mă, am avut în subordine mii de oameni. Am pretenția că mă pricep o țară la psihologia oamenilor... Din postura în care sunt nu-mi permit să vă dau sfaturi, dar n-ar fi rău să vă gândiți că aceşti hoți, bandiți, boschetari, delapidatori sau cum vreți dumneavoastră să le ziceți, înainte de toate sunt oameni apoi infractori...

Văzând că înalț sprâncenele a mirare, a continuat cu şi mai mult patos:

- Da, sunt oameni... Nu ştiu de ce sunteți atât de surprins. Gândiți-vă că fiecare dintre noi avem o cărămidă în zidul puşcăriei. Nu se ştie niciodată ce ne rezervă viitorul...De fapt ați văzut şi dumneavoastră cu câtă uşurință se poate ajunge în penitenciar. Încercați să descoperiți ce se ascunde sub zeghea fiecărui deținut şi veți constata că până şi în cel mai necizelat suflet există cioburi de sensibilitate, altruism, păreri de rău, bunătate, sacrificiu, dar mai ales sete de a fi iubit...

După o pauză calculată cu meşteşug, Manea a pus degetul pe rană:

- Domnu' major, nu vă lăsați influențat de cei care n-au alte mijloace de exprimare în fața hoțului decât bastonul. Cu tot respectul pentru domnul Şchiopu sau domnul Spânu, dar nu vă supărați, cultura lor generală n-ajunge nici măcar până la genunchiul broaştei... Dumneavoastră n-aveți cum să vă comparați cu ei! Sunteți reprezentantul unei noi generații de aceea ar trebui să aduceți ceva nou în mult trâmbițata muncă de reeducare. Vorbiți cu deținuții ca de la om la om şi cu siguranță că într-o zi eforturile vă vor fi încununate de succes.. Oricum, nici într-un caz respectul n-o să vi-l câştigați folosind bastonul. Acum înțelegeți de ce v-am spus că lucrurile sunt atât de gingaşe? ...

Vorbele lui Manea m-au lăsat fără nicio replică. În noaptea aceea am fost stăpânit de un sufocant sentiment de vinovăție, care era de fapt un semnal dureros trimis conştiinței. Timp de doi ani devenisem masca pe care am proiectat-o în fața tuturor: aceea de gardian neînduplecat, dur şi exigent. Mă bucuram în secret de aprecierile şefilor

datorită acestui comportament şi nimeni nu s-ar fi gând că aş putea fi altfel. Iată că acum a venit acest deţinu care mi-a călcat masca în picioare împiedicându-mă să mă mai identific atât de uşor cu ea...

Supărarea s-a aşternut grea pe suflet. Mă apăsa mă durea. Am lăsat-o să mocnească acolo şi cu cât mă cufundam în adâncul fiinţei cu atât mă întâlneam când cu un individ în care colcăia răul ca o lavă în pântecul unu vulcan şi când cu un altul sensibil, blând, bun şi generos Mândria primului era mereu în competiţie cu a celorlalţ colegi, iar puterea de a-i manipula îi producea o dulce desfătare, în timp ce al doilea încerca să-i topească funiile răutăţii cu dragoste şi înţelegere. Mă aflam parcă într-o mlaştină în care totul putrezea încet, urmând ca unul dintre cei doi să fie înghiţit pentru totdeauna de mocirla disperării în care mă zbăteam...

Am luat cu mine la cursul de reciclare un cufăr de nelinişti, dar o dată ajuns în Bucureşti mi-am ascuns rănile în spatele unui zâmbet. Doar mă reîntâlnisem cu profesori, colegi şi locuri dragi. Mai bine de o oră mi-am lăsat paşii să rătăcească îndelung pe coridoarele nesfârşite şi prin sălile de clasă, păşind cu grijă de teamă să nu strivesc florile amintirilor care îmi răscoleau întreaga fiinţă. Aici am fost iniţiat pentru întâia oară în tainele acestei meserii care mi-a bulversat viaţa semănându-mi haos în sufletul zbuciumat. Aici am recitat cu emoţie şi talent poezia lui Nicolae Labiş, "Moartea căprioarei", culegând aplauze şi elogii. Mă aşez în banca a treia din mijloc, cea în care am stat cu trei ani în urmă. Parcă o mână misterioasă îmi răsfoia filele inimii, făcând să pulseze în piept întrebări care îşi căutau grabnic răspunsul : "De ce chiar a doua zi după monologul lui Manea, ofiţerul de serviciu, adjutantul Spânu , m-a trimis

în concediu cinci zile, fără să fiu planificat? De ce căpitanul Popa mi-a ordonat să predau armamentul, pentru a mă prezenta la reciclare, chiar în clipa în care mă îmbarcam cu escorta sergentului major Vieru? Cine a luat hotărârea ca tocmai eu să plec la Bucureşti, în condiţiile în care nu trecuseră cinci ani de la data absolvirii cursului, aşa cum prevedeau ordinele în vigoare?"

După trei zile orele de pregătire militară, politică şi specialitate au devenit atât de plictisitoare încât de-abia aşteptam să mă reîntorc la unitate. De-acum ştiam că din tot ce se învaţă teoretic, nimic nu se aplică în practică.

Acest lucru îl ştiau şi profesorii aşa că ne-au predat lecţiile cu acelaşi obişnuit automatism cu care preotul citeşte Liturghia. Singurul om care aducea o pată de culoare în cenuşiul cursului era căpitanul Florescu, psihologul care m-a fascinat din clipa în care l-am văzut intrând în sala mare de festivităţi. Înalt, viguros, pietros, cu umeri de salahor, avea nişte ochi mari, albaştri, care parcă te electrizau. Când a început să vorbească, peste capetele noastre sfioase, împovărate de gânduri mărunte, s-a aşternut o tăcere solemnă şi adânc mustrătoare. Vocea sa caldă, pătrunzătoare, îi dădea o distincţie aparte chiar dacă pe seninul feţei jucau din când în când nori de amărăciune. În cele două ore ne-a spus lucruri pe care nu le mai auzisem niciodată până atunci:

- Stimaţi subofiţeri, nu ştiu dacă cineva din această sală a privit vreodată în oglinda sincerităţii, recunoscând apoi cu francheţe: "Am comis şi eu o infracţiune, dar am avut norocul să nu fiu prins!". Fără îndoială ştiţi că în penitenciarele din care veniţi există o serie de deţinuţi condamnaţi pentru diverse infracţiuni, să le spunem accidentale. O ucidere din culpă de exemplu. Sau lovitură

cauzatoare de moarte. Este greu să le prevezi, dară-mi-te să le eviți. Aici hazardul joacă rolul cel mai important. Dar hai să vedem o altă infracțiune. Aşa... Câți dintre dumneavoastră au maşini, şi permis, bineînțeles?

O mare de degete ridicate flutură zglobii deasupra capetelor cu frunți descrețite.

- Foarte bine... Dar ia spuneți-mi sincer, ați condus vreodată maşina în stare de ebrietate?

În sală s-a lăsat o tăcere grea, apăsătoare. Se vedea pe fața fiecăruia că niciunul nu este dispus să recunoască. Toți s-au făcut mici, ascunzându-se unul în spatele celuilalt. Ca şi cum n-ar fi întrebat nimic, căpitanul a trecut cu eleganță peste acest moment.

- Se întâmplă uneori ca atunci când judecăm şi condamnăm pe alții sfârşim de fapt prin a ne judeca şi condamna pe noi înşine. Ca să înțelegeți mai bine acest lucru, o să vă relatez povestea unei distinse, elegante şi cochete doamne care aştepta trenul în Gara de Nord. În timp ce răsfoia plictisită o revistă pentru femei a băgat discret de seamă că un bărbat ce stătea alături pe bancă mânca un biscuite. Şi-a adus imediat aminte că tocmai cumpărase şi ea un pachet cu gândul să-l mănânce în tren. S-a uitat mai bine şi a văzut că pachetul ei de biscuiți era desfăcut iar bărbatul acela brunet, masiv şi mustăcios mânca din el. Nu-i venea să creadă că grăsanul cu sprâncene negre şi groase poate avea atâta tupeu. Cum adică, să-i mănânce ei biscuiții fără să-i ceară măcar permisiunea? Iritată, a luat repede şi ea unul din pachet. Spre stupefacția ei bărbatul acela care devenise de-a dreptul nesuferit a făcut şi el acelaşi lucru. Devenind de-a dreptul furioasă doamna cea elegantă a înhățat toți biscuiții din pachet cu excepția unuia. În acel moment,

grăsanul cel nesuferit a luat cu grijă ultimul biscuite, dar înainte să-l mănânce l-a rupt exact în jumătate, o parte punând-o înapoi în pachet. Acest gest a scos-o realmente din minți. Femeia s-a ridicat de pe bancă, a apucat pachetul cu jumătatea de biscuit şi l-a pus aşa mototolit în poşetă. Nu mică i-a fost mirarea când a văzut apoi că lângă pachetul de țigări se afla pachetul ei de biscuiți, intact.

Stimați subofițeri, permiteți-mi să vă întreb: Nu cumva ați fost vreodată prea aspru atunci când ați judecat pe cineva? Cum a fost bunăoară doamna din poveste. Vă recomand să verificați întotdeauna faptele, puneți întrebări, ascultați cu atenție şi oferiți oamenilor o şansă. Chiar şi deținuților, pentru că şi ei sunt oameni...

Când am auzit această frază m-am albit la față. Parcă o rostise Manea în camera supraveghetorului...

- Domnilor subofițeri, a continuat el mai destins parcă, nu de multă vreme am fost la Penitenciarul Târgşor. După ce le-am prezentat deținutelor de acolo un material cu titlul: "Rolul femeii în societatea socialistă" am stat de vorbă cu ele. Mi-a atras atenția în mod deosebit o tânără brunetă, înaltă, zvealtă, cu ochi mari şi verzui. Hainele vărgate nu puteau să-i ascundă formele apetisante aşa că, oarecum tulburat, recunosc, am întrebat-o aşa, într-o doară unde muncise?

- "Cetățene căpitan, hai să fim serioşi. Dar mai ales realişti. Să merg să lucrez la Apaca pentru două mii de lei pe lună când eu într-o seară iau trei numai pentru că mă plimb prin fața Restaurantului Berlin!? Sunt tânără şi frumoasă, după cum cred că ați remarcat. Am terminat Filologia, dar sunt profesoară de limbi în altă parte...

Într-o zi voi fi şi eu soţie şi mamă iubitoare. Fiţi convins de asta. Până atunci îmi trăiesc viaţa. Atât şi nimic mai mult!"

- Domnilor am deplina convingere că fata asta frumoasă, care era într-adevăr licenţiată, am verificat personal la Evidenţă, va fi o soţie iubitoare...

Un murmur de uimire străbate întreaga sală.

- Este aşa cum vă spun... Va găsi un băiat bun, cuminte, care n-o să pună prea multe întrebări. Vor avea copii şi vor trăi fericiţi până la adânci bătrâneţi. Credeţi că întâmplător spune românul: "Toate curvele au noroc!" ?

Ei, acum să trecem la chestiuni mai serioase. Pentru că toţi vă desfăşuraţi activitatea în sectorul operativ, după cum mi-a spus tovarăşul comandant, o să vă explic de ce supraveghetorul este pionul numărul unu în munca de reeducare. Încep prin a-l parafraza pe scriitorul rus Belinski: "Este o prostie să crezi că un educator needucat ar putea educa pe cineva!".

Încă din perioada de carantină şi până la punerea lui în libertate, deţinutul are un contact permanent cu supraveghetorul. Pe lângă libertate el îşi pierde şi încrederea în sine, ceea ce îl face să aibă impresia că o dată ce a îmbrăcat haina vărgată şi-a pierdut şi calitatea de om. Dacă supraveghetorul îi întăreşte această convingere, repetându-i la infinit că este hoţ şi bandit, în mintea lui se declanşează anumite procese psihice care pot avea consecinţe deosebit de grave. Sentimentul inutilităţii duce în cele mai multe cazuri la sinucidere, mai ales în rândul arestaţilor preventiv. Tocmai de acea supraveghetorul trebuie să fie şi un bun psiholog...

Căpitanul se uită la ceas, aruncă o privire fugară peste întreaga sală şi văzând că subofiţerii îl ascultă cu interes, continuă cu blândeţe:

- Deținutul îl urmăreşte pe subofițer cum se exprimă, cum se îmbracă sau cum gesticulează. Între ei există în permanență un duel psihologic. Unul pentru a-şi uşura regimul de detenție celălalt pentru a aplica regulamentul cu fermitate. Pe secție sunt diverse categorii de deținuți: intelectuali, unii chiar rasați, tineri, minori, recidivişti, borfaşi sau lichele. Supraveghetorul trebuie să învețe să se ridice sau să se coboare la nivelul fiecăruia. Repet: Să se ridice sau să coboare la nivelul fiecăruia. Asta este cheia succesului. Sau cum ar spune latinul: "In hoc signo vinces". Adică pe româneşte: "Sub acest semn vei învinge". Aşa că, stimați supraveghetori, dacă veți merge pe această cale cu siguranță veți izbândi. Apropo, câți lucrează pe secție?

Mai bine de jumătate din cei optzeci de subofițeri au ridicat cu entuziasm mâna. Pentru că eram atât de departe de portretul supraveghetorului model, am plecat ruşinat capul, lăsându-mi să curgă sudoarea pe obrajii graşi şi aprinşi.

- O singură problemă aş mai avea să vă spun, zise căpitanul în timp ce se ridica de pe scaun. Să fiți cumpătați şi să nu vă pripiți niciodată când veți fi nevoiți să aplicați o măsură disciplinară. Numai atunci când o să fiți ferm convinşi că deținutul este vinovat, să-l pedepsiți. Altfel riscați să pățiți ca doamna aceea elegantă cu biscuiții... Vă mulțumesc pentru atenție!

Un sentiment nou şi ciudat pusese stăpânire pe mine iar fulgii ce se îngrămădeau pe la ferestre păreau firele ce țeseau urzeala unei noi vieți.

Deținuții nerecidiviști care aveau deja executată c cincime din pedeapsă, teoretic, puteau fi selecționați în sistemul fără pază. O comisie special constituită în acest scop analiza situația fiecărui deținut în parte, ținând seama de mai multe criterii: comportament, situație familială, studii vârstă sau stare de sănătate.

Aceşti "liberi", cum îi numeam noi, subofițerii, aveau un regim de detenție diferit față de ceilalți condamnați. În primul rând beneficiau de vizită şi pachet săptămânal aveau cumulate din oficiu nouă zile câştig pe lună, dar ce era mai important, aveau garanția liberării condiționate la prima comisie, bineînțeles, dacă nu comiteau abateri disciplinare. Erau folosiți la paza şi supravegherea altor deținuți, atât la punctele de lucru cât şi pe perimetrul locului de deținere. De asemenea se bucurau de un tratament mai mult decât blând din partea cadrelor, între aceştia legându-se uneori adevărate prietenii.

O altă categorie de deținuți privilegiată era cea care deservea unitatea. Fochiştii, spălătorii, cizmarii, croitorii zidarii, magazionerii, bucătarii, contabilii şi tâmplarii aveau mare trecere în fața supraveghetorilor, deoarece aceştia chiar şi cei mai duri, apelau în permanență la serviciile lor. Ba un costum de haine pentru nevastă şi copiii, ba o pereche de pantofi sau sandale, ba o fleică de carne, ba câte şi mai câte. Şi din acest motiv funcția de supraveghetor era un trofeu mult râvnit de "vânătorii" cu table pe umeri...

Se spune că ocazia, şansa, se întruchipează într-o femeie frumoasă, ispititoare, tulburătoare, care are un smoc de păr pe frunte. Se arată oamenilor o dată sau de

mai multe ori în viață. Dacă atunci când o vezi pentru întâia oară eziți şi nu reuşeşti să o prinzi imediat de acel smoc, după ce îşi întoarce capul, degeaba încerci, pentru că se dovedeşte a fi cheală!

După ce căpitanul Furtună mi-a ordonat să preiau secția de la parter până se întoarce plutonierul Şchiopu din concediu, eram hotărât mai mult ca oricând să prind "moțul" ocaziei ivite. Speram ca o dată instalat pe secție să pot intra în pielea supraveghetorului psiholog, aşa cum îl percepusem din învățăturile căpitanului Florescu.

O întreagă faună de multirecidivişti, bolnavi psihic şi criminali înrăiți umpleau camerele suprapopulate ale secțiilor de deținere. Majoritatea dintre aceştia au simțit pe propria piele felul în care ştiam să mânuiesc bastonul, iar faima de bestie pe care o aveam i-a făcut pe mulți să tremure de frică încă din prima zi. Cu toate acestea au existat recidivişti care nu s-au lăsat impresionați de palmaresul meu, aşa că au încercat prin diverse tertipuri dacă nu cumva îmi găsesc vreo slăbiciune pe care apoi să o exploateze.

Când am deschis uşa camerei treisprezece, în care se afla elita celor mai periculoşi bandiți, deținutul Lovin stătea rezemat cu spatele de grilajul din fier. M-a măsurat cu privirea apoi mi-a spus mieros:

- Ce bine arătați, domnu' major!

- Cu degetul, nu? Hai, spune repede ce vrei. Nu mai umbla cu vrăjeala...

- Vreau să merg la cabinetul medical.

- Bine, du-te!

Cu altă ocazie m-a testat din nou să vadă dacă îl las să ia o carte de la un deținut din altă cameră. Şi l-am lăsat. Ştiam că urmăreşte ceva de aceea îi făceam jocul.

A repetat de câteva ori scenariul şi când a fost convins că naivitatea mea poate fi exploatată, mi-a spus într-o zi pe un ton ce ascundea mult mister:

- Trebuie să vă raportez ceva strict confidențial!

L-am dus în birou, s-a foit de câteva ori pe scaun, m-a privit lung, apoi mi-a spus direct:

- Domnu' major, mi-am dat seama că sunteți "băiat bun", chiar dacă unii hoți au altă părere...

- Ce părere au?

- Știți dumneavoastră mai bine...

- Nu știu...

- Spun că sunteți o bestie, dare eu nu cred. Tocmai de aceea am încredere că o să mă ajutați. Numai în dumneavoastră îmi pun speranța, spuse el teatral, uitându-se drept în ochii mei.

- S-ar putea să te ajut...Depinde despre ce este vorba, îi spun ca să-l încurajez...

Lovin s-a ridicat încet de pe scaun desfăcându-şi paftaua de la cureaua din piele neagră şi cu dexteritatea unui magician a scos dintr-un locaş secret o hârtie albastră împăturită. A desfăcut-o cu grijă şi mi-a întins-o cu palma lui mare cât o lopată. Atunci am înțeles de ce este supranumit Dinamită. Pumnul său poate fi ucigător în orice clipă. Un fior de groază mi-a trecut pe şira spinării, tresărind la şoaptele sale:

- Decartez una bucată dacă îl mutați pe cumnatul meu în cameră cu mine. Știți, mai discutăm de-ale noastre, mâncăm împreună... Timpul trece parcă mai repede. Ce ziceți?

Pe masă se afla o bancnotă de o sută de lei. "Asta ai urmărit de atâta vreme, banditule!" mă gândeam

cu surprindere, privindu-l cu coada ochiului cum mă studiază, urmărindu-mi reacția. În mod ciudat, parcă mă simțeam vinovat că l-am făcut să creadă până în ultima clipă că sunt fraierul pe care îl aştepta de atâta vreme. Tocmai din acest motiv am luat suta de lei de pe masă cu gândul să-i dau foc în fața lui. Scot bricheta din buzunar şi în timp ce pipăi de câteva ori bancnota, îi spun pe un ton calm, liniştit:

- Măi Dinamită, chiar atât de proastă impresie ți-am lăsat? Ştiai foarte bine că în puşcăria asta nu prea merg "blătuielile". Şi chiar dacă ar merge eu nu m-aş compromite cu aşa ceva. Ca să-ți demonstrez totuşi că sunt într-adevăr un "băiat bun" aşa cum ai crezut, dau foc banilor şi uit ce ai vrut să faci.

Deținutul mă privea uluit. Reglez flacăra albăstruie a brichetei şi o apropii încet de bancnotă. Când a văzut că nu e de glumit şi "bucata" e în pericol de a se face scrum, Dinamită a strigat speriat:

- Domnu' major, vă rog frumos să n-o aprindeți. Mai bine puneți-o pe masă şi haideți să discutăm ca oamenii.

- Ce să mai discutăm? Tu chiar nu înțelegi că problema ta se putea rezolva mut mai simplu fără să fie nevoie de astfel de combinații? îi explic pe un ton ridicat, oarecum iritat de insistențele sale.

S-a lăsat tăcerea.

- Cum îl cheamă pe cumnatul tău? îl întreb într-un târziu.

- Borzaş Iosif.

- La ce cameră este?

- La douăzeci şi şase.

- Când am să prind momentul o să văd ce pot face pentru tine, dar acum banii trebuie să dispară de aici.

- Domnu' major, vă mulțumesc! Eu cred totuși că e mai bine să rămână la dumneavoastră, îmi spuse abia șoptit, punând suta de lei între filele registrului cu intrarea și ieșirea deținuților de pe secție.

Fără să mai spună nimic, Dinamită a ieșit repede din birou, așteptând pe hol, cuminte și mulțumit, regulamentar, cu fața la perete. L-am băgat în cameră iar când am închis ușa mi-a făcut șmechereşte cu ochiul. Era convins că manevra i-a reușit...

Am revenit în birou luând din fișet un raport de pedepsire pe care l-am completat în grabă, atașând la el și banii. Apoi m-am prezentat la căpitanul Furtună căruia i-am relatat cu lux de amănunte cum s-au petrecut lucrurile. Acesta a stat câteva minute bune pe gânduri de parcă nu-i venea să creadă ce i-am povestit. A clătinat din când în când capul supărat, cu ochii sticlind de mânie. Și-a trecut apoi mâna prin părul negru, tuns scurt, spunându-mi cu o neașteptată blândețe:

- Foarte bine ai procedat. Se pare că nu întâmplător ai fost printre cei mai buni la reciclare. O să luăm măsurile care se impun. Bravo!

- Servesc patria! i-am răspuns îmbujorat.

- Apropo de reciclare. Să știi că eu am dat ordin să pleci în locul plutonierului major Gruia. Chiar în ziua aceea a fost internat la Spitalul Militar din Cluj. Se pare că are ciroză și nu mai are mult de trăit...

A treia zi după manevra eșuată a lui Dinamită, deținutul Stelaru a ținut și el neapărat să-mi raporteze ceva "strict confidențial":

- Domnu' major am găsit ieri în saltea o sută de lei. Eu n-am ce face aici cu banii. Mai bine i-ați lua dumneavoastră să beți un coniac Murfatlar din partea mea.

Pentru o clipă am stat în cumpănă neştiind cum să procedez. Îl studiam îndelung pe Stelaru care se foia pe scaun de parcă ar fi stat pe ace. Tăcerea mea îl deranja. Simțea că l-am "citit" de aceea stătea cu privirea fixă ațintită undeva pe bastonul agățat de robinetul caloriferului. Eram ferm convins că a luat legătura cu Dinamită, de aceea jocul acesta a început să mă dezguste. Pentru a elucida cazul a trebuit însă să-i cânt în strună şi lui Stelaru. Mi-am aşezat tacticos cascheta pe masă alături de mănunchiul de chei.

- Măi, Roco, te-ai întâlnit cumva cu Dinamită în zilele acestea? îl întreb oarecum plictisit.

- Da, domnu' major, îmi răspunse mai repede decât m-aş fi aşteptat.

- Şi despre ce ați discutat?

- Mi-a dat doar un pachet de țigări pe geam când am fost la plimbare. N-am apucat să discutăm nimic pentru că era să ne prindă domnul plutonier Croitoru...

Văzând că mă îndoiesc de spusele sale s-a jurat făcându-şi o jumătate de cruce:

- Să mor în puşcărie dacă n-a fost aşa!

Am prins a zâmbi acru, forțat, strivind liniştit, fără grabă, țigara în tinicheaua de pe masă.

- Unde sunt banii? întreb cu un ton ridicat.

- În cameră.

- Şi n-ai de gând să ieşi cu ei "la interval"?

- Păi. ies, cum să nu ies...

- Atunci ce mai aştepţi? Hai, du-te!

- Vă spun cum trebuie să procedăm...

- Spune-mi...

- Băgaţi-mă în cameră şi după o jumătate de oră am să bat ca disperatul în uşă.

- De ce ca disperatul?

- Să nu creadă ceilalţi că sunt prăduitor. Când veţi deschide uşa o să vă rog să mă lăsaţi să merg la doctor să-mi scot măseaua...

- Cred că nu măseaua minţii. Ar fi culmea să o ai!

- De ce faceţi mişto? Asta-i răsplata pentru "corectitudinea" mea? se prefăcu Roco supărat.

- Hai, nu mai face pe sensibilul. Du-te după Iudovic mai repede.

După o jumătate de oră mă aflam din nou faţă în faţă cu Stelaru.

- Ai adus "piticii"? îl întreb înainte de a mă aşeza pe scaun.

- Sunt un om de onoare, domnu' major. Poftim, aici sunt "mangoţii", spuse el zâmbind cu gura ştirbă, întinzându-mi banii după ce îi scoase dintr-o cutie de chibrituri jerpelită.

Am luat suta de lei pe care am aşezat-o cu grijă pe fundul sertarului de la masă. Roco urmărea cu atenţie mişcările mele, nerăbdător să încheiem "afacerea" odată. Ca şi la întâlnirea anterioară tăceam. Şi asta îl făcea să se agite şi mai mult. Ştiam ce aşteaptă de la mine, de aceea l-am supus unui test. M-am ridicat greoi de pe scaun şi cu gesturi teatrale i-am spus cu ironie:

- Domnule Stelaru vă felicit pentru "corectitudinea" de care aţi dat dovadă. Consider că sunteţi suficient de

reeducat pentru a nu mai trece niciodată pragul acestei triste instituții. Chiar acum vă întocmesc un raport de recompensare. Să fac o propunere pentru vizită, pachet, corespondență sau pentru vorbitor la masă? Ce părere aveți?

Roco nu mai avea grai. Era de-a dreptul uluit. Bulversat. Nu ştia ce să mai înțeleagă. Pe fața lui brăzdată de o tăietură în formă de spirală se putea citi o mare dezamăgire. Cu experiența sa de om ruginit de atâta puşcărie s-a ridicat în cele din urmă de pe scaun deschizând larg brațele, semn că se recunoştea învins.

- Am vorbit într-adevăr cu Dinamită. El mi-a spus că ține blătuiala cu dumneavoastră. L-am crezut pe bune încercând şi eu, dar am impresia că acum "o iau în mână"...

- Poți s-o iei şi-n altă parte, că nu mă interesează. De fapt, ce-ai vrut la urma urmei?

- Să mă mutați la camera douăzeci şi şapte, la preventivi. Acolo este prietenul meu Buncoş şi voiam să fim din nou împreună. Atâta tot...

Văzând că nu spun nimic, lui Roco i s-a aprins în suflet flacăra speranței, aşa că a punctat decisiv:

- Domnu' major, mai plusez "două bucăți" numai rezolvați-mă! Vă rog!...

Când am auzit că vrea să decarteze două sute de lei, primul meu gând a fost acela de a inventa o metodă prin care să-l determin să mi-i dea mie, nu altuia. M-am plimbat de câteva ori prin jurul unui cerc imaginar din mijlocul camerei apoi i-am spus cu un glas moale:

- Dă-mi răgaz două zile să găsesc varianta cea mai bună şi pe urmă rezolvăm problema...

Apoi amenințându-l cu degetul, mai mult în glumă:

- Dar fii atent, "ciocul mic şi joc de gleznă!"

- Mormânt. Domnu' major, mă ştiți pe mine că umblu cu "sifoane" sau "jeturi"? Sunt un borfaş onorabil, domnule, zise Roco plin de veselie, cu vrăjeala de recidivist mirosind de la o poştă.

- Bine, bine. Acum du-te la cabinetul medical să-ți dea nişte vată. Ai uitat pentru ce ai ieşit din cameră?

- Aoleo, aveți dreptate. Mă duc repede...

Cu vata bine strânsă între gingii, Roco se văieta că îl doare locul din care i-a fost extrasă măseaua, de-l compătimeau până şi cei care îl cunoşteau cât este de prefăcut. În timp ce puneam siguranța la uşă îmi imaginam că dacă prin reducere la absurd acceptam să iau mită de la hoți, în scurt timp eram un om terminat. Vestea că blătuiam cu ei s-ar fi răspândit cu viteza luminii şi fiecare ar fi venit cu pretenții care de care mai fanteziste. Asta după ce m-ar fi şantajat, bineînțeles.

Cu suta de lei ataşată de un nou raport de pedepsire am intrat în biroul lui Furtună. Deoarece țineam mâna în care aveam banii la spate, căpitanul şi-a pus mâinile cruciş pe piept, ascultându-mă în tăcere, cu capul uşor dat pe spate. Când a auzit că iar au vrut deținuții să mă mituiască, am simțit cum începe să fiarbă sângele în el. Clocotea. Cu o mână tremurătoare şi-a aprins o țigară, s-a uitat într-un anume fel la mine, întrebându-mă apoi cu mânie amestecată cu dispreț:

- Banditii ăştia numai pe tine te pun la încercare? Fantastic! Lasă raportul aici că merg eu imediat pe secție să stau de vorbă cu ei.

Realizând că strategia mea este în pericol, îndrăznesc să întreb:

- Tovarăşe căpitan, Stelaru mai are bani. N-ar fi bine să aşteptăm câteva zile pentru ca apoi să-i scoatem şi pe ceilalți?

- Nu, nici vorbă. Nu facem noi asemenea compromisuri cu hoțul, răspunse el tăios, neînduplecat.

Peste o oră Dinamită şi Roco se aflau în fața căpitanului Furtună recunoscând încă de la început că au încercat să mă mituiască, motiv pentru care au fost pedepsiți cu câte zece zile de izolare severă. Când i-am băgat în cameră, privirile pline de dispreț şi nemărginită ură ale celor doi bandiți, m-au tulburat peste măsură...

Stimulat de succesul modelului "supraveghetorului psiholog" am îmbrăcat plimbările deținuților într-o altă formă. Locul instrucției de front de altădată a fost luat de discuțiile pe care le purtam cu deținuții "vedetă" din penitenciar, pe care îi puneam să-mi povestească modul în care au săvârşit infracțiunile. În acest fel îmi formam o imagine mai clară asupra personalității lor dar în acelaşi timp savuram şi peripețiile prin care treceau.

Deținutul Novac, specializat în înşelăciuni, era un băiat înalt, blond, inteligent, înzestrat cu un deosebit simț al umorului. După ce a înşelat treizeci şi cinci de persoane, cărora le promisese că le rezolvă plecarea definitivă din țară, s-a gândit că n-ar fi rău să se apuce de furat. Într-o zi, plimbându-se prin "Cartierul săracilor" din Baia Mare, s-a oprit în fața unei vile somptuoase de pe strada Garibaldi. Ajuns aici a luat repede mina unui om trist şi bolnav, apoi a sunat la poarta metalică. I-a deschis un domn cu părul grizonat, vizibil surprins de apariția musafirului nepoftit.

- Domnule, vă rog să mă iertați că vă deranjez. Sunt cardiac şi nu mă simt prea bine. Vă rog frumos să-mi

dați un pahar cu apă să-mi pot lua aceste medicamente care mă mai țin în viață, îl imploră Novac, arătându-i două pastile mici, galbene.

Domnul cu părul grizonat, stăpânit de o sinceră compasiune, l-a măsurat pe necunoscut cu privirea și văzând că este bine îmbrăcat, l-a invitat în casă:

- Poftiți înăuntru, vă servesc cu apă minerală. O scot imediat din frigider.

- O, dar nu e nevoie să vă deranjați. E bună și de la robinet...

- Dar nu este nici un fel de deranj. Vă înțeleg foarte bine pentru că și mama a suferit de hipertensiune arterială. După câte îmi amintesc tot pastile galbene a luat... Din păcate a murit acum doi ani...

- Dumnezeu s-o odihnească în pace! Nici eu nu cred că mai am mult de trăit, spuse cu durere în glas escrocul, ștergându-și o lacrimă imaginară din colțul ochiului.

- Nu mai fiți trist...Vă rog să luați apa minerală, îi spuse gazda întinzându-i paharul de cristal.

Novac a înghițit pastilele care n-aveau nicio legătură cu inima și dintr-o ocheadă a făcut inventarul camerei. Privirea i s-a oprit în colțul din dreapta, lângă fereastră, acolo unde se afla un pian negru, mare cât un pui de bivol.

- Dumneavoastră cântați la pian? a întrebat Novac în timp ce punea paharul pe masă.

- Doar în timpul liber. Din păcate am din acesta din ce în ce mai rar.

- Cu ce vă ocupați?

- Sunt profesor de muzică la Liceul de Artă.

- Şi mătuşa mea a fost profesoară de canto, dar s-a stabilit în străinătate.

- Bănuiesc că legal...

- Bineînțeles... S-a măritat cu un neamț din Hamburg. A ținut foarte mult la mine şi înainte de a pleca mi-a lăsat ca amintire o vioară. Spunea că valorează o avere.

- Ce marcă de vioară? întrebă curios profesorul.

- Nu mai țin minte exact. Mi se pare că începea cu litera S. Stradis, Stridis, Stravius, se strădui Novac să-şi amintească.

- Nu cumva Stradivarius? rosti profesorul cu o emoție de nestăpânit.

- Exact, domnule. Aşa e, Stradivarius. O țin acasă de ani de zile. Mi-am amintit de ea când am văzut pianul. Nu ştiu dacă mai interesează pe cineva o asemenea vechitură...

După o pauză calculată cu abilitate, se ridică încet de pe scaun şi spune cu aceeaşi voce slabă:

- Domnule profesor vă mulțumesc din suflet pentru amabilitate. La revedere!

- Stați un pic, vă rog! N-aş putea să văd şi eu vioara aceea?

- Dacă doriți, eu în principiu n-am nimic împotrivă. Acum am de mers la un prieten care mi-a făcut rost de nişte medicamente şi peste o oră voi fi acasă. Sau dacă vreți, v-o aduc eu...

- Nu, nu, vai de mine, nu trebuie să vă deranjați. Vin eu la dumneavoastră că doar sunt singur. Soția şi fetița sunt plecate în excursie la Peştera Ursilor.

- Cum doriți. Atunci dați-mi numărul de telefon și vă sun imediat ce ajung acasă.

- E-n regulă, domnule...

- Florin. Florin Popa mă numesc

- Sergiu Avram. Sunt realmente încântat că v-am cunoscut, domnule Florin, zise gazda întinzându-i hârtiuța pe care a scris în grabă numărul de telefon.

Novac s-a dus pe terasa Restaurantului Parc de apropierea vilei, unde a ras două coniacuri mari pe nerăsuflate, apoi a dat telefon profesorului, trimițându-l în celălalt capăt al orașului. S-a urcat cu agilitate în teiul din dreapta vilei de unde a sărit în curte, a forțat geamul din spate intrând apoi cu ușurință într-una din cele șapte camere. Cu rutina țăranului care recoltează varza de pe câmp, Novac a băgat într-un geamantan tot ce a găsit prin dulapuri: cafea, săpunuri fine, bibelouri scumpe, țigări străine și chiar lenjerie intimă. Banii și bijuteriile a avut grijă să le pună în buzunarul din interiorul costumului albastru. A aruncat o privire fugară prin câteva camere apoi a ieșit cu geamantanul în mână fără nicio emoție, de parcă ar fi locuit acolo de când lumea. Când a ajuns în dreptul sufrageriei a văzut un radiocasetofon și două superbe flori de mină. Le-a confiscat și pe acelea cu iuțeala unui prestidigitator apoi a ieșit pe fereastra ce dă spre aleea cu tufele de trandafiri. Tocmai când era sigur că nu l-a văzut nimeni a auzit o voce pițigăiată în spatele său:

- Dumneata ce cauți aici?

Novac a tresărit dar când a văzut că în fața lui se afla o bătrână slabă și înaltă ca o trestie, cu cearcăne vinețiii în jurul ochilor de un albastru spălăcit i-a răspuns îndată cu tupeu de ordinar:

- Cum adică, ce caut? Eu sunt Marinescu, un fost elev de-al domnului profesor. L-am rugat să-mi împrumute casetofonul pentru că mâine este ziua mea de naştere. Poate îmi urați La Mulți Ani cu această ocazie. Nu de multă vreme am sosit de la un concert susținut în Timişoara. Nu se poate să nu fi auzit de mine...

- Dar l-am văzut pe domnul profesor plecând de acasă acum o jumătate de oră. Sunt sigură de asta...

- Doamnă dragă, puteți să mergeți să vedeți că este în bucătărie. L-am lăsat mâncând o lebeniță...

Bătrâna l-a privit pe Novac cu aceeaşi suspiciune ca în clipa în care l-a văzut prima oară, apoi a plecat agale să se convingă dacă într-adevăr este acasă domnul Sergiu. Escrocul atât a aşteptat. A abandonat casetofonul şi geamantanul lângă a treia tufă de trandafiri de pe alee, luând cu el numai florile de mină. S-a lansat apoi într-un sprint prelungit, în stilul unui mare campion, pierzându-se printre cochetele vile construite din "munca cinstită" a guşterilor cu cefe groase, păr scurt şi priviri sincere.

De-abia după un an şi jumătate, Novac a fost în sfârşit capturat de organele de miliție în Piața de Alimente în timp ce încerca să fugă cu o maşină. Furată, bineînțeles...

Un adevărat haiduc al zilelor noastre era deținutul Nistor. Timpul petrecut în compania unor deținuți intelectuali în marile penitenciare din țară l-a ajutat să-şi formeze un vocabular ales, fiind în măsură să întrețină discuții ce depăşeau cu mult nivelul celor cinci clase terminate şi acelea prin diverse puşcării. Înzestrat cu o memorie vizuală şi o agilitate ieşite din comun, Nistor dădea "găuri" numai la mahării care câştigau banii nemunciți pe diferite căi. Avea în toată țara "ponturi" dar

nu reuşea să le fructifice pe toate deoarece după două trei lovituri era arestat. Avea obiceiul ca din banii furați să dea o parte oamenilor nevoiaşi, dar şi foştilor puşcăriaşi, în marea lor majoritate recidivişti. Dintre aceştia se găsea întotdeauna câte unul care "să-l toarne" fără nicio remuşcare la miliție. Pentru generozitatea sa i se mai spunea şi "Filantropul.

Infracțiunea pentru care a fost arestat acum purta amprenta stilului personal inconfundabil. Într-una din zile a întâlnit o bătrână pe podul de la Spitalul Județean Baia Mare, care plângea amarnic. Făcându-i-se milă de ea a întrebat-o:

- De ce plângi, măicuță?

- Vai de mine şi de mine, măi omule bun. ia amu ni ia viu di la doamna doctor Bănică. Mne-o spus că nu mă operează la ochi până nu-i dau cinci mii de lei. Di unde amaru mneu să-i dau că-s sângură pă lumea asta, îi spuse bătrâna printre suspine.

Nistor s-a uitat la ea cu mila unui samaritean scoțând din nelipsita-i geantă Diplomat un fişic nou nouț, sigilat, pe care l-a înmânat bătrânei.

- la banii ăştia măicuță şi dă-i doamnei doctor. Nu-ți face griji că îi recuperez însutit tot de la ea, îi spuse zâmbind pierzându-se apoi în mulțime.

Fără să înțeleagă prea multe, mută de uimire, bătrâna l-a petrecut cu vederea-i slăbită până dincolo de trecerea de pietoni.

"Filantropul" a consultat carnețelul secret cu adresele boşilor din Baia Mare. Familia Bănică era luată în calcul dar îi venea rândul de-abia după a patra lovitură aşa că acum doctorița devenise pentru el prioritatea numărul unu.

După două zile de studiu intens, amănunțit, în care a învățat pe de rost programul membrilor de familie, Nistor a reușit să intre în somptuoasa vilă de pe strada Ştrandului tocmai pe geamul de la bucătărie pe care stăpânii îl uitaseră deschis. La etajul doi a găsit exact ce căuta: plicurile cu bani, Le-a băgat pe toate de-a valma în diplomatul său negru, alături de caseta de bijuterii găsită în mâneca unei blăni de vizon. Mulțumit de recoltă, cu un calm englezesc, a părăsit vila prin acelaşi geam uitat deschis, sărind ca o felină peste gardul de beton. Când a ajuns în stradă s-a uitat galeş la câinele alsacian care dormea ca un cocon ciupăit. Somniferul pus în bucata de carne îşi făcuse efectul.

Nistor a tocat banii în cele mai renumite restaurante din Banat, sosind pe meleagurile maramureşene după şase luni cu gândul de a mai da o gaură unui preot putred de bogat. N-a mai ajuns la slujitorul Domnului pentru că a întâlnit o "ciripitoare" care a "cântat" într-o seară pe la miliție, astfel că spărgătorul a fost ridicat chiar din "cuibuşorul" de nebunii.

În timpul anchetei Nistor a declarat că a furat din vilă suma de o sută douăzeci de mii de lei. La confruntare inginerul Bănică i-a lăsat mască pe cei doi anchetatori, declarând că din casă n-au dispărut decât şaizeci de mii. În fața instanței a continuat dialogul penibil între inculpat şi partea vătămată, făcând deliciul asistenței. După mai multe termene de judecată în care cei doi şi-au menținut declarațiile, instanța l-a condamnat pe inculpat la cinci ani de închisoare. Când l-am întrebat pe Nistor care este adevărul, acesta mi-a spus zâmbind:

- Domnu' major, banii şi bijuteriile s-au ridicat la peste o jumătate de milion de lei. Eram ferm convins că nu va recunoaşte că i s-au furat atâția bani. Întotdeauna

poveştile astea sunt "cu dus şi întors". Ţin minte că acum câţiva ani l-am trecut pe la "Nufărul" pe şeful Cazinoului din Constanţa. L-am "curăţat" de două sute de mii dar nu m-a reclamat niciodată. Ştiţi de ce? Pentru că i-a fost frică de "Legea 18". N-ar fi putut niciodată să justifice proveniența banilor aşa că a lăsat-o moartă. Aşa s-a întâmplat şi cu Bănică. Îmi pare rău că nu i-am luat mai mulţi bani, dar vă spun sincer că mi-a fost frică să nu se trezească lupul. Aşa exemplar n-am văzut în viaţa mea. Dacă mă prindea...

Navetiştii recidivişti umpleau camerele carantinei. Deţinutul Busuioc zis Trestie îmi povestea în curtea de plimbare:

- Ei, domnu' major, v-am promis în pedeapsa trecută când făceaţi cu noi instrucţie că n-o să mai vin pe aici...

- Păi te-ai ţinut de cuvânt. Doar n-ai venit de bună voie. Te-au adus!

- Da, aveţi dreptate. M-au adus... Acum cred că am îmbulinat-o. Am "coadă" doi ani şi pentru viol îmi dă cel puţin "cinci metri de săpat".

- Cum? Pentru viol? La fizicul tău ai comis o asemenea infracţiune? îl întreb sincer mirat.

- Am avut ghinion. Să vedeţi cum s-a întâmplat. În faţă la Restaurantul Minerul văd o "libelulă". Bună, bună "bucată". Trăgea cu sete dintr-un Kent. Eram "în filon" şi bine înţolit, cum umblu de obicei. Ştiţi dumneavoastră că doar ne-am întâlnit pe la Ignişul. Eraţi cu procurorii la masă... În fine...Mă apropii de ea şi o întreb direct:

- Auzi dragă, pe tine cine te "cordeşte?"

M-a măsurat cu privirea şi mi-a răspuns tot direct, în timp ce trimitea spre mine cerculeţe de fum albăstrui:

- Proştii întreabă, dar şmecherii mă "cordesc!".

Am rămas de-a dreptul interzis. După o scurtă meditare mă apropii de ea şi îi şoptesc tandru:

- Să ştii că şi eu sunt şmecher. Ce părere ai acum?

- Vai. Ce bine că te-ai deşteptat la timp. Hai să mergem atunci, îmi spuse ea aruncând țigara aprinsă pe marginea bordurii.

Aveam cheia de la apartamentul unui prieten. Ştiam că urmează să sosească din Valea Jiului doar a doua zi. A fost o noapte de vis, ce mai... Tipa era o meseriaşă totală. Îți făcea tot "tacâmul". Spre dimineață a apărut prietenul meu împreună cu încă doi bagabonzi pe care i-a cunoscut în tren. Toți trei erau beți turtă. Când au văzut cadâna, s-au năpustit asupra ei ca uliul pe găină. Au făcut-o poştă, nenorociții dracului. N-am mai avut ce face, credeți-mă. Fata a plecat la miliție şi ne-a reclamat pe toți. A crezut că eu am regizat totul, dar vă jur că n-am nicio vină în toată povestea asta. Dar cine să creadă un biet recidivist?

Privindu-l pe Trestie gândul m-a dus la doamna care mânca biscuiți în Gara de Nord...

Timpul mugurilor

Semințele reeducării împrăștiate de psihologul Florescu pe solul sufletesc pregătit anume de inginerul Manea, au început să-și arate colțișorii de sub năme răutății mele. De când preluasem secția nici măcar nu m- am mai uitat la bastonul de cauciuc, lucru de neconceput pe vremea când fusesem dependent de violență. Pur și simplu nu știam ce se petrece cu mine. Parcă eram un creștin care îl are pe Cristos în permanență în minte. Așa îl aveam eu pe Florescu. Ba mai mult, în situații delicate mă întrebam ce-ar face căpitanul în locul meu. Nu-mi venea să cred că a trecut aproape o lună de când nu mai bătusem hoții. Stimulat de succesele obținute împotriva corupției am îndrăznit mai mult. Într-una din zile m-am hotărât să stau de vorbă cu deținuții sosiți din transfer, care în ultimele două schimburi îmi creaseră numai probleme. Fumau în cameră, zbierau, se certau sau stăteau cocoțați pe gratiile geamurilor.

În timp ce străbăteam cu pași mari distanța dintre Infirmerie și celular repetam în minte un discurs anume pregătit pentru acest moment. De câte ori am vrut să deschid ușa camerei cincisprezece, de atâtea ori mi-am retras cu timiditate mâna de pe încuietoare. Simțeam că emoțiile deja puseseră stăpânire pe mine și parcă îmi era rușine să nu mă vadă cineva cât sunt de caraghios. Era pentru întâia oară când făceam acest lucru. Mi-ar fi fost cu mult mai ușor să-i înjur, dar mai ales să-i bat. Până la urmă am deschis totuși ușa zgomotos, cu răutate, să nu se poată citi nimic pe chipul meu.

- Atențiune! strigă puternic un bandit dezbrăcat până la brâu, musculos și plin de tatuaje cu femei goale.

Am stat nemişcat în faţa cambuzei aşteptând răbdător să coboare toţi deţinuţii din paturi. În cameră s-a aşternut o asemenea linişte că se auzea zumzetul unei albine care tocmai intrase printre gratii. Arunc o privire fugară spre hoţii care aşteptau nedumeriţi pe intervalul dintre paturi, apoi cu o voce calmă, chiar blândă, le spun:

- Eu n-am nicio vină că drumurile noastre s-au intersectat în această tristă instituţie. Acum fac abstracţie de hainele pe care le purtaţi şi consider că mă adresez unor oameni care nu şi-au pierdut demnitatea. Cred că interesul fiecăruia dintre voi este să ajungă acasă cât mai repede, acolo unde vă aşteaptă cu drag soţia, logodnica, iubita, dar mai ales copiii. Pentru că între oameni trebuie să existe respect reciproc aş dori ca încrederea pe care o investesc acum în voi să nu fie zadarnică. Tocmai de aceea cred că ar fi cazul să vă revizuiţi comportamentul. Ştiţi foarte bine la ce mă refer. Cam atât am avut de spus.

Din fundul camerei îşi face loc printre hoţii care stăteau îngrămădiţi pe intervalul dintre paturi un zdrahon cu buza de iepure acoperită de o mustaţă neagră şi stufoasă. Nici n-am băgat de seamă când s-a postat la mai puţin de un metru de mine. Când m-a privit cu ochii lui reci ca de reptilă mi-am amintit pe loc că mă aflu între criminali cu pedepse de peste douăzeci de ani. Am înghiţit de două ori în sec, retrăgându-mă discret spre uşă. Am vrut să spun ceva, dar parcă vorba îmi îngheţase pe buze. Un tremur nervos mă cuprinse din tălpi până în creştet, simţind fiori reci ca de gheaţă pe şira spinării. Ca prin vis îi aud vocea hodorogită:

- Cetăţene sergent major, sunt deţinutul Iorga. Mi se mai spune Codin. Am umblat prin multe puşcării din ţară, dar încă n-am întâlnit niciun gardian care să vorbească atât de frumos ca dumneavoastră. Sunteţi

extraordinar. N-aş fi crezut că după şaisprezece ani executaţi pe muchie voi întâlni un asemenea gardian. Vă mulţumesc în numele tuturor că ne consideraţi totuşi oameni. Promitem că n-o să vă dezamăgim.

Frazele deţinutului mi-au picurat în suflet satisfacţia pe care, în mod paradoxal, o trăisem până atunci doar când băteam hoţii cu bestialitate...

Convocarea de trei zile ţinută în unitate s-a încheiat cu efectuarea exerciţiului de urmărire şi capturare a unui evadat. Sergentul major Sarca s-a îmbrăcat într-un trening albastru pornind în pas alergător spre pădurea de la marginea satului. După o jumătate de oră patrulele erau deja pe urmele lui. Împreună cu încă patru colegi am primit misiunea de a ne deplasa spre grajdurile CAP-ului pentru a scotoci împrejurimile. Ajunşi aici, îngrijitorul de la sectorul zootehnic, badea Ştefan, mi-a şoptit discret că l-a văzut pe "evadat" fugind spre Moclină, cum era denumit dealul din spatele cimitirului. Le-am spus şi celorlalţi pontul aşa că ne-am înţeles să trecem în dispozitiv, fiecare cu zona lui de responsabilitate, pentru a-l lua pe fugar prin surprindere.

Emoţia sporeşte cu fiecare pas iar tremurul gândurilor mă poartă la părinţii mei care sunt îngropaţi în acest cimitir. Păşesc cu sfială pe poteca îngustă care duce la locul în care îşi dorm somnul de veci robii lui Dumnezeu, Gheorghe şi Floare. Aşez cascheta pe mormanul de nisip alături de pistolul mitralieră şi îngenunchez în faţa crucilor de lemn, uscate şi strâmbe, cu memoria ştearsă de vânturile şi ploile timpului neiertător.

Din fumul amintirilor răsare ca o icoană chipul blând al mamei. Ochii ei albaştri şi limpezi ca cerul de vară m-au urmărit toată viața. Mi-e aşa de dor de ea...

Ce n-aş da să mă mai mângâie pe creştetul capului... Pe frunte... Pe obraji...

Ce n-aş da să mai fiu o dată împreună cu părinții mei...Să le spun doar atât: "Oare o să mă puteți ierta vreodată că n-am ştiut să vă prețuiesc aşa cum ați meritat?"...

Fugarul Sarca stătea pe un buştean din curtea cooperativei alături de membrii patrulei. Aveau toți țigările aprinse când m-am apropiat de ei. Văzându-mă cu fața transfigurată de atâta plâns şi-au dat seama că vin de la cimitir. M-au privit cu înțelegere şi compasiune apoi am pornit spre unitate tăcuți şi împovărați de gânduri...

Cei şase deținuți minori au constituit o prezență inedită în penitenciar. Îmbrăcați în uniforme bleumarin păreau nişte elevi veniți la şcoală. Aceea a perfecționării infracțiunilor. Mi-am dat seama de acest lucru din discuțiile purtate cu Arvinte, zis şi "Chirurgul" pentru dexteritatea mâinilor în timpul "operației" buzunarelor victimelor. După ce mi-a făcut o demonstrație practică în ceea ce priveşte arta şutelii l-am întrebat:

- Nu te-ai gândit niciodată că banii pe care îi furi de la oameni sunt poate ultimele economii din casă? Nu te-ai gândit că rămân copiii fără mâncare?

Arvinte m-a privit mirat apoi mi-a răspuns printr-un zâmbet subțire, ironic, disprețuitor.

- Chiar nu ai mustrări de conştiință? Sau nici nu ştii ce sunt acelea? insist oarecum revoltat.

Plictisit parcă de atâtea întrebări incomode, Axinte a ridicat din umeri:

- Eu ce să le fac dacă sunt gură cască şi nu ştiu să aibă grijă de bani? În momentul în care "operez" nu mă gândesc la nimic. Sunt prea concentrat asupra "pacientului". Meseria asta o practic de nouă ani şi am de gând să mă specializez până când voi şti să lucrez curat, fără să mă prindă...

În faţa acestor argumente am rămas fără replică. Mă gândeam cu amărăciune că minorii de azi vor deveni cu siguranţă recidiviştii de mâine.

Ochii albaştri, fără lumină, ai deţinutului Dinu clipeau des. Ştia că prezenţa lui în puşcărie stârneşte curiozitatea tuturor. Într-o zi mi-a spus cu tristeţe:

- Asta e, domnu' major. Trebuia să treacă pe aici şi un orb, de parcă nu mi-ar fi ajuns povara acestui handicap cumplit.

Dinu fusese preşedintele Asociaţiei Nevăzătorilor din Maramureş, trimis în judecată pentru luare de mită. Era un om inteligent, cu o voce plăcută şi deosebit de respectuos. Ştia o mulţime de maxime şi aforisme pe care le folosea în mod frecvent în relaţiile cu ceilalţi deţinuţi de la Infirmerie. Dinu avea un joc de şah special confecţionat pentru nevăzători. Auzind că iubesc acest sport m-a provocat:

- Veniţi domnu' major să facem o partidă. O să ţineţi minte toată viaţa că aţi jucat şah cu un orb în puşcărie.

Degetele subţiri şi lungi ale lui Dinu ştiau cu exactitate unde se află piesele pe tablă. Acestea erau confecţionate din lemn având la extremitatea inferioară o prelungire pentru a putea fi introduse în găurile din tabla de şah. Fiecare mutare trecea prin filtrul imaginaţiei sale ceea ce m-a impresionat. Nefiind obişnuit cu acest stil

dar mai ales pentru că am tratat cu superficialitate partida, am pierdut-o fără drept de apel. În cea de-a doua a trebuit să mă întrebuințez serios ca să-l egalez.

- Gata! Nu mai joc! De pe baricade diferite lupta a rămas nedecisă, i-am spus învăluindu-l cu voalul simpatiei.

Celebrul pokerist băimărean Pepino s-a gândit că n-ar fi rău ca pentru o perioadă de timp să se reprofileze. Împreună cu un alt "muncitor" şi-a deschis într-una din camerele apartamentului o "carieră" de remy. Tocmai când se pregătea să ridice şi ultima "piatră" pentru a o pune la temelia formației şi-au făcut apariția în mod neaşteptat trei "sticleți" care le-au ciugulit cele trei mii de "boabe" de pe masă. Au fost transferați apoi la "pension" pentru un "cantonament" de trei luni în vederea pregătirii altor jocuri cu miză mai mare. Când l-am văzut în curtea de plimbare i-am spus râzând:

- Ei, Pepino, cred că n-ai "citit" bine cartea. Ai mers la "două capete", dar ți-a intrat "în gaură". Sau n-ai făcut corect "volta"...

- O, lăsați-mă! Din "carieră" m-au săltat. Păcat că am pierdut nişte deplasări în perioada cât stau aici.

- Te mai odihneşti şi tu. Tot în turnee... E cam greu să rezişti în ritmul ăsta...

- Nu mă mai luați la mişto. Nasolul ăsta de Petre a fost un fazan. Dacă nu-i spunea lui Lăstăricâ unde mergem nu ştia nimeni nimic. El ne-a turnat la miliție...

Pokeristul s-a uitat în dreapta şi în stânga apoi mi-a spus în şoaptă:

- Vreau să vă spun ceva foarte important. De trei zile am aşteptat să vă întâlnesc...

- Hai, spune-mi acum.

Am mers cu Pepino în birou şi l-am întrebat:

- Ai ceva probleme?

- Probleme nu, dar am ceva bani.

- Bani? De unde ai tu bani aici? îl întreb cu ochii holbați ca ai unui broscoi.

- I-am câştigat la barbut acum o săptămână pe carantină. Să nu mă întrebați cu cine am jucat că nu vă spun.

- Câți bani ai?

- O sută de lei. Mi-e frică s-o țin la mine. Luați-o dumneavoastră şi beți un vin cu Nați, prietenul nostru comun.

Această frază dar şi fază semănau izbitor cu cea petrecută în compania recidivistului Roco. Doar intențiile erau diferite...

- Nu pot să iau banii, i-am explicat pe un ton calm, amuzat oarecum de naivitatea lui.

- Atunci ce să fac cu ei?

- Îți explic imediat. Te fac "mare". Îl chem acum pe ofițerul de serviciu şi îi spui că ai găsit banii în buzunarul de la slip. Ai aşa ceva pe tine?

- M-ați nimerit la fix. Am unul roşu. Ia uitați-vă, îmi spuse ducând mâna la nasturii pantalonilor.

- Nu, nu te dezbrăca. Te cred. Aşa... Vei da apoi o declarație iar eu o să confirm cele scrise de tine. Parol?

- Pas parol!

Într-adevăr Pepino a fost "mare" fiind evidențiat în fața celorlalți deținuți pentru "corectitudinea" de care a dat dovadă.

Spre surprinderea mea, pe carantină l-am întâlnit pe fostul coleg din perioada junioratului, Mihăilă.

Doamne, ce mare fotbalist putea să ajungă dar viața dezorganizată i-a distrus o carieră ce se anunța fulminantă. L-am dus în birou şi i-am făcut semn să ocupe loc. N-a avut curajul să se aşeze până nu i-am spus:

- Măi Săgeată, ce te sfiieşti aşa?

Când a auzit vechea poreclă mi-a zâmbit trist, a ridicat brațele apoi s-a prăbuşit pe scaun. Plângea.

- Ce-ai făcut? îl întreb într-un târziu.

- M-am bătut cu Rică pokeristul, răspunse printre lacrimi.

- Şi cât ți-au dat?

- Mie şase luni, lui trei. El avea serviciu, eu nu!

- Ai ajuns şi boschetar, în loc să fii în lotul național de fotbal. Cu talentul tău acolo trebuia să fii, nu mă pot abține eu să nu-i fac morală.

- Parcă numai eu... Şi dumneavoastră ați fost la fel de talentat...

- Ascultă Săgeată... Când suntem numai noi doi îmi spui tu. În rest, ar fi bine să nu ştie nimeni că ne cunoaştem. Ai înțeles?

- Am înțeles! răspunse zâmbind.

- Pe vremea noastră nu se dădea atâta importanță juniorilor ca acuma. Trebuia să ai un talent ieşit din comun ca să poți răzbate...

- Asta cam aşa e, dar şi noi am fost neserioşi. Recunoşti?

- Recunosc!

- Măcar tu te-ai realizat. Eu mine mâine poimâine o să ajung ca Siminică. Din vicecampion național la box îl poți vedea în fiecare dimineață dormind pe bancă în parc învelit cu ziare. N-aș fi crezut niciodată că o să te întâlnesc aici. Te rog să mă ierți...

Ochii lui Mihăilă erau din nou scăldați în lacrimi. Mă uitam la el şi parcă îl vedeam fentând pe extrema dreaptă. Driblingurile sale irezistibile ridicau tribunele în picioare. Îi compătimeam sincer. Înainte de a ajunge în fața camerei s-a oprit brusc.

- Era să uit. Ştii că a murit Negrea?

- Nu! N-am ştiut, îi răspund de-a dreptul şocat.

- Da, a murit vara trecută într-un accident de maşină. El împreună cu cei doi copii. Nevastă-sa a scăpat. Ce să faci, asta-i viața. Azi eşti mâine nu mai eşti...

Vestea primită mi-a umplut sufletul de mâhnire. Negrea fusese portarul echipei noastre de juniori. Înainte de a se muta din Baia Mare, undeva în județul Sălaj, de câte ori mă întâlneam cu el îi aduceam aminte de năzdrăvănia pe care a făcut-o într-un meci susținut în deplasarea de la Arieşul Turda.

Împreună cu Rotaru, portarul de rezervă, cu o seară înaintea meciului s-au dus la un chef cu nişte pițipoance. Dimineața au venit de la sindrofie direct la autobuz, aşa că antrenorul Rizea nu i-a observat cât sunt de mahmuri. Înainte de începerea meciului, chiar în vestiar, Puşculiță, cum îl poreclisem pe Negrea, i-a zis antrenorului:

- Meştere, băgați-l vă rog pe Rotaru în prima repriză că eu nu prea mă simt bine. Am crampe la stomac şi îmi vine să vomit...

Antrenorul s-a uitat la el şi văzând cât e de palid l-a crezut, dar l-a atenționat:

- Cum îți revii, mă anunți. Rotaru n-a apărat de zece etape în meciuri oficiale, aşa că s-ar putea să te bag mai repede.

N-a trecut nici o jumătate de oră că scorul era deja trei la zero pentru gazde. Cum era de aşteptat Rotaru a fost schimbat imediat după cel de-al treilea gol. Când s-a făcut înlocuirea, undeva la marginea terenului, Rotaru i-a spus nervos printre dinți:

- Mi-ai făcut-o dar acum ți-a venit şi ție rândul să iei vreo cinci boabe.

Negrea n-a luat decât patru însă a creat o fază memorabilă. Pe la mijlocul reprizei a doua un jucător turdean prinde o ghiulea de senzație de la douăzeci şi cinci de metri pe care Puşculiță nici n-a văzut-o. Balonul ricoşând din plasă în teren, un alt jucător de la gazde îl retrimite spre poartă, la mişto, direct spre vinclu. Negrea când a văzut că vine mingea s-a întins, făcând o robinsonadă de toată frumusețea, prinzând balonul cu siguranță. A aşteptat câteva secunde aplauzele puținilor spectatori şi văzând că nu mai vin, a bătut mingea de pământ şi a degajat-o puternic. N-a înțeles de ce arbitrul a pus balonul la centru până nu i-a strigat de pe margine Rotaru în hohote de râs:

-A fost gol, nătărăule!

Acum pe bietul Negrea, Caron, luntraşul morților, îl trecuse apele Styxului într-o lume poate mai bună. Şi mai dreaptă...

Dumnezeu să te ierte, bunul meu prieten!

Noul meu univers pe care l-am creat cu atâta trudă a fost nimicit o dată cu venirea lui Şchiopu din concediu.

Nici în cel mai urât vis nu mi-aş fi imaginat că acest om poate avea o influenţă atât de nefastă asupra mea.
Era de-a dreptul diabolic. Malefic. Drăcesc.

În câteva zile m-a convins să bat din nou hoţii. După o săptămână n-a mai rămas nimic din haina supraveghetorului psiholog pe care o îmbrăcasem cu atâta succes. Devenisem fiara de dinainte. Deţinuţii nu mai înţelegeau nimic din comportamentul meu cum dealtfel nici eu nu înţelegeam ce se întâmpla cu mine.

Îmi este greu să anticipez care ar fi fost traiectoria carierei mele de subofiţer dacă din nou mâna aceea nevăzută nu mi-ar fi răsfoit filele vieţii.

În primul rând plutonierului Şchiopu i s-a aprobat raportul prin care solicitase mutarea la Penitenciarul Oradea. Apoi a venit ziua pe care n-o voi uita niciodată. Am fost numit escortă la Tribunalul Judeţean Maramureş. În timp ce asistam cum se îmbarcă deţinuţii doi câte doi, legaţi cu cătuşe, am observat că din mâna unei doamne blonde s-a desprins un copilaş de şase sau şapte anişori. Eram cu pistolul mitralieră în poziţie de tragere când pruncuţul a trecut pe lângă mine. Puteam să-l opresc cu uşurinţă dar am rămas în continuare nemişcat. Puiul de om s-a apropiat de un deţinut care tocmai se pregătea să urce în dubă. L-a prins cu mânuţa de mâneca zeghii apoi s-a agăţat de cătuşe şi a strigat:

- Te iubesc, tăticule! Te iubesc! Vin şi eu cu tine!

Când am auzit vocea aceea suavă, candidă, cristalină, am crezut că se prăbuşeşte peste mine turla bisericii de peste drum de Teatrul Dramatic...

Nici nu s-au stins în sufletul meu ecourile emoţionantei scene că a venit un alt moment care avea să definitiveze acea cotitură în cariera mea. După ce am

intrat seara de serviciu pe secția a patra, colegul de la sectorul Vizite m-a rugat să citesc cu atenție scrisorile şi cărțile poştale ale deținuților. Această cenzură a corespondenței era obligatorie pentru a preveni în primul rând producerea unor evenimente negative în cazul în care deținutul ar fi primit veşti proaste pe această cale.

Mi-a atras atenția în mod deosebit o scrisoare la finalul căreia o fetiță a scris cu o mânuță tremurătoare cele mai tulburătoare cuvinte pe care le-am citit vreodată:

"Dragul meu tătic,

Afară a început să ningă iar tu de ce nu vii să ne jucăm cu zăpadă?"

În seara aceea am simțit că încet, încet, masca de ceară a gardianului dur, exigent, neîndurător, începe să se topească. În seara aceea toate lucrurile în care am crezut, tot ce făcusem, s-a răsturnat într-o secundă, arătându-mi mie însămi un chip al meu atât de urât încât nu l-am putut suporta. Am închis ochii. Şi când i-am deschis am făcut-o încet, cu grijă să nu mă rănească lumina.

Lupta cu bestia

Plecarea lui Şchiopu mi-a înlesnit titularizarea pe secție, numai că fantoma lui bântuia peste tot. Pe holuri, în curtea de plimbare, pe celular, dar mai ales în mintea mea. Parcă îi auzeam vocea autoritară: "Biserica mamii mâne-ta de bandit. Ia ieşi tu afară să discutăm!".

Întotdeauna "discuția" începea în camera supraveghetorului cu cinci lovituri de baston în palma dreaptă. Era ca un ritual. Ca un fel de superstiție. Cinci lovituri. Niciuna în plus. Sau în minus. De-abia apoi începea "tocătura" pe holul de ia izolatorul de pedeapsă.

Acolo se dezlănțuia. Când începea să lovească fața i se schimonosea, ochii se injectau de ură, iar gura se strâmba într-un rânjet sălbatic. Plescăia apoi de plăcere cu buzele sale subțiri când banditul începea să horcăie. Atunci îmi spunea: "Toarnă bidonul cu apă pe el. Să se răcorească hahalera dracului"...

Mă împotriveam din răsputeri gândurilor otrăvite care se strecurau în suflet. Simțeam cum bestia din mine voia să explodeze numai la vederea bastonului de cauciuc ce se odihnea cuminte, agățat de robinetul caloriferului. Atunci aduceam ispita în fața dreptei judecăți a conştiinței mele şi o întrebam: "Ce vrei de la mine? Nu ți-au fost îndeajuns doi ani cât m-ai ținut sub puterea ta malefică? Piei din ochii mei. Nu mai vreau violență!". Cu cât mă împotriveam mai mult, simțeam că tăria ei se risipeşte ca ceața sub razele soarelui.

Popularitatea mea pe secție creştea de la o zi la alta. Noile metode folosite au început să dea roade. Pledoariile pentru omenie şi bună cuviință au avut un

efect extraordinar asupra deținuților, care se mirau de metamorfoza produsă. Pentru a-mi menține totuși autoritatea nu treceam cu vederea nicio abatere.

Alegeam din fiecare cameră câte un deținut care încălca regulamentul de ordine interioară, îl duceam în birou și îi întocmeam raport de pedepsire. De regulă îi triam pe cei nerecidiviști care erau afectați de acest raport. Apoi îi țineam două zile în tensiune după care mergeam în cameră, chemam deținutul la mine și cu o voce gravă îi spuneam:

- Aici este raportul tău de pedepsire. Îl vezi? N-am vrut să-l înregistrez deoarece m-am gândit că ai acasă copii care te așteaptă și nu le vei putea da nicio explicație atunci când vor întreba de ce nu vine tatăl lor în ziua în care trebuia să se libereze.

Deținutul tăcea spășit, cu capul în pământ. În cameră se făcuse o liniște deplină.

- Acest raport, continuam eu pe un ton blând, îl rup în fața tuturor. Îți recomand ca pe viitor să te gândești tu la aceste aspecte.

Fața deținutului radia de bucurie. Cu lacrimi în ochi îmi spunea:

- Domnu' major, vă promit că n-am să mai încalc regulamentul niciodată. Vă mulțumesc din suflet!

Acest mod de a-l face pe deținut să înțeleagă pericolul care îl paște, o sancțiune disciplinară, avea un rol educativ și pentru ceilalți condamnați. Apelând la acest artificiu mi-am câștigat stima și respectul tuturor.

După ce marea majoritate a hoților mi-au cunoscut și cealaltă latură a comportamentului, când intram de serviciu era o liniște deplină pe secție. Noaptea studiam fișele de cameră și în scurt timp am reușit să îi cunosc

după nume şi infracţiunea comisă. Deţinuţii au început să capete încredere în mine venind cu sufletul deschis să-mi raporteze ce probleme îi frământă. Îi ascultam cu răbdare, le dădeam sfaturi, îi încurajam, ajutându-i astfel să treacă mai uşor peste momentele delicate. Toate aceste gesturi au avut un ecou deosebit în rândul deţinuţilor intelectuali. Ei au fost aceia care m-au apreciat şi i-au influenţat în mod pozitiv pe cei care nu puteau uita atât de uşor comportamentul brutal de până mai ieri.

După pensionarea adjutantului Spânu, plutonierul Fulger a devenit succesorul său şi implicit şeful meu direct. Acesta reprezenta o adevărată teroare pentru deţinuţi. Hoţul prins în gheara lui scăpa în cel mai fericit caz cu trei "directe" în bărbie şi un "upercut" la stomac sau ficat. Avea un dar nemaipomenit de a provoca deţinuţii. Din cauza lui recidivistul Belciug a înghiţit nouă cozi de lingură în decurs de o oră. Era bolnav psihic dar pentru Fulger acest lucru n-a contat.

Ca să-mi asigur garanţia rămânerii pe secţie mai aveam de rezolvat o singură problemă: bătaia deţinuţilor. Dacă nu aveam o asemenea "activitate" nu prezentam suficientă încredere. După multe căutări prin ungherele minţii mele înnoite am găsit soluţia salvatoare. La camera douăzeci şi şapte se afla deţinutul Mustăţea, fostul meu coleg de la Moara de grâu din Baia Mare, pe vremea când am fost o vreme ucenic morar. Ştiam la ce oră obişnuieşte să vină Fulger pe secţie de aceea îl aşteptam pe hol împreună cu Mustăţea, cu ochii ţintă la poarta de la intrare. Când ajungea în curtea de plimbare îl duceam pe fostul coleg în camera supraveghetorului şi mă prefăceam că îl bat cu bastonul. Acesta, aşa cum l-am învăţat, urla ca din gură de şarpe:

- Domnu' major, n-o să mai fumez niciodată în cameră. Nu mă mai bateți, vă rog frumos. Aoleo, nu mai dați că mă omorâți!

Mustățea își juca bine rolul numai că într-o zi, după atâtea "repetiții" Fulger a intrat prin surprindere în birou și l-a recunoscut. M-a întrebat nervos, cu ochii plini de mânie:

- Iar ai probleme cu hahalera asta?

Fără să aştepte vreo confirmare Fulger a făcut o piruetă și l-a lovit cu pumnul în bărbie pe deținut. Luat prin surprindere, acesta s-a prăbuşit ca secerat, zdrobindu-și fața de ciment. Plutonierul i-a mai tras un voleu în coaste după care l-a abandonat pentru că a primit mesaj prin stația de emisie-recepție să se prezinte de urgență la postul de control.

După ce a plecat, l-am ridicat pe Mustățea spunându-i zâmbind:

- Asta a fost pe bune. Du-te și spală-ți fața la chiuvetă că s-ar putea să vină să continue reprezentația. Trebuie să te bag repede în cameră...

- Mai dă-l dracului de hitlerist...

- Ce să faci, astea-s riscurile meseriei de actor, îl înțep, moment în care izbucnim amândoi în râs.

La cabinetul medical, deținutul doctor Caraivan era întotdeauna bine dispus.

- Dacă n-aş fi aşa, mi-a spus într-o zi, cred că mâine m-ați vedea mort. Buna dispoziție mă ajută să uit de necazuri. Gândurile au o putere uimitoare asupra noastră, dar problema e că nu suntem conştienți de acest adevăr. Două ființe și două lumi se bat în permanență pentru mintea noastră iar frontul de luptă al minții sunt

gândurile. Ființa de care ne lăsăm influențați ne va dirija gândurile și implicit viața. Informațiile pe care le primim și le credem ne afectează enorm. În mod paradoxal atragem acel lucru de care ne temem. Dacă te temi de dragoste o atragi. Dacă te temi de rău îl atragi. Și v-o spune un om care chiar acum experimentează acest lucru. Domnu' major eu mă tem că domnii din comisia de liberare condiționată n-o să-mi dea drumul acasă. Ce părere aveți?

Absorbit și fascinat de teoria doctorului, cu gândul la cele două ființe care până nu de mult sălășuiau în mine nu i-am răspuns imediat.

- Înseamnă că știți ceva. De aceea tăceți, zise cu o voce tremurătoare.

Ca să-l necăjesc, îi spun cu seriozitate:

- Bineînțeles că n-o să-ți dea drumul. Până nu arestează încă un medic nici să nu te gândești că o să pleci de aici. Cine crezi că o să lucreze la cabinetul medical?

Caraivan, care fusese condamnat pentru provocare ilegală de avort, a stat puți pe gânduri apoi, în stilul său mucalit a replicat:

- Bine ziceți dumneavoastră. Decât să merg acasă ca să mă cert cu nevasta mai bine stau aici...

Ne amuzam amândoi pe tema asta și chiar nu-mi dădeam seama dacă vorbește serios sau vrea să-mi afle numai părerea.

- În același timp, continuă doctorul cu gravitate, gândirea negativă are o putere înspăimântătoare asupra omului. Tocmai de aceea cel mai important lucru în viață este modul în care gândești. Spune-mi ce gândești și îți spun cine ești. Mai devreme sau mai târziu devenim ceea

ce gândim. Sau mai exact, nu suntem ceea ce gândim că suntem ci suntem ceea ce gândim. Sau şi mai bine a spus-o un înţelept american, Emerson: "Omul este ceea ce gândeşte toată ziua". Aşadar, să fim veseli şi optimişti. Ei, domnu' major, ne-am luat cu vorba şi încă n-am lucrat nimic. V-aş ruga frumos să mi-l aduceţi pe Haidu de la camera paisprezece. E bătrânul acela de şaptezeci şi trei de ani care şi-a violat nepoata. Aseară a avut tensiunea cam mare şi vreau să văd cum se mai simte.

Când am deschis uşa camerei în faţa mea se derula o scenă care m-a impresionat. Un deţinut se târa în genunchi pe intervalul dintre paturi cu un pantof în gură de parcă ar fi fost un câine care tocmai aporta un obiect. Văzând cât sunt de uluit, şeful camerei mi-a explicat:

- E Călăuz.. Iar a făcut o criză de epilepsie. Îl ţine cam zece minute. După ce îi trece se chirceşte în mijlocul camerei şi rămâne nemişcat o jumătate de oră. E ca şi paralizat. Nu-şi mai simte mâinile, picioarele, gâtul... Gândiţi-vă că face două sau chiar trei crize pe zi... Are doar nouăsprezece ani. Un om ca acesta credeţi că trebuia băgat în puşcărie? Şi ştiţi pentru ce a fost trimis în judecată?

- Nu, nu ştiu...

- Pentru complicitate la viol. Ce părere aveţi?

Privindu-l pe Călăuz cum scutură pantoful cu dinţii simţeam cum mi se strecoară în suflet fiori de mâhnire...

Nici n-a apucat bine să intre Haidu în cabinet că doctorul Caraivan l-a şi întrebat:

- Cum stai cu "motoraşul", bade Văsălică?

- Şti-mă bdeata me. Tătă noaptea n-am durnit, zise boşorogul întinzându-se pe pat.

Medicul i-a măsurat de două ori tensiunea după care i-a spus:

-A mai scăzut față de cum era aseară. Să iei bumbuți ăştia albi de trei ori pe zi după mâncare. Înțelesu-m-ai dumneata?

- Înțăles dară...

- No, bade Văsălică, da cum o fost cu nepoata dumitale? îl întrebă doctorul trăgându-mi cu ochiul.

Bătrânul se uita la mine jenat şi nu îndrăznea să spună nimic.

- Bade Văsălică, da mă faci de tătă minunea. Spune fără fricâ, doară domnu' major nu-ți face nimic, îl încurajă Caraivan.

- D'apoi io ce să fac dacă i-o plăcut? spuse într-un târziu moşul încheind cu mâna tremurătoare nasturii de la cămaşă.

- Câți ani avea fata? îl întreb curios?

- Şaişpe ai.

- Şi dumneata?

- Şeptezăci şi patru...

- Nepoata a născut?

- Dară c-o născut. Un fecior de trii kilomni şi jumătate, zise moşul cu mândrie.

- Crezi că-i al dumitale?

- Aşe zâc domnii mai mari de la espertiză că-i al mneu...

- Da mai mere treaba la vârsta dumitale? îl întrebă doctorul în timp ce îl ajuta să se încheie la zeghe.

- Mai mere, da numa când văd câte-o tânărucă, spuse râzând boşorogul, arătându-şi gura ştirbă.

- No, bine-i bugăt. Să nu uiți să iei bumbuții de trei ori pe zi și să nu te enervezi. Înțelesu-m-ai?

- Înțăles! Să ai multă sănătate, domnu' doctor.

După ce l-am băgat în cameră am revenit în cabinet.

- Ce ziceți, domnu' major? La vârsta lui am vrea noi să fim atât de potenți ca el. Dar nici nu-i de mirare. A crescut și a trăit la țară. Aer curat, lapte, brânză, ceapă, slănină și câte un pahar de pălincă. N-a știut ce-i aceea poluare, stres sau alte necazuri cu care te împovărează viața trepidantă de la oraș. Acuma se consumă din punct de vedere psihic pentru că se află aici, de aceea tensiunea este oscilatorie. Oricum, se ține bine moșul...

- Asta cam așa e... Eu cel puțin n-o să ajung niciodată vârsta lui. Gazul de la Combinatul chimic ne scurtează viața cu cel puțin zece ani. Gândiți-vă că eu am crescut chiar sub coșurile prin care iese otrava. Ca să nu mai vorbesc de alcool și țigări...

- Hai, nu mai fiți atât de pesimist. Atunci ce să zic eu la șaizeci și unu de ani?

Când am auzit ce vârstă are am tresărit. Nu mi-a venit să cred. Așa înalt, suplu, cu părul negru ușor ondulat și cu pielea feței întinsă și netedă ca hârtia, nu-i dădeam mai mult de cincizeci de ani.

- Bătrânul ăsta mi-a adus aminte de un banc. Vreți să vi-l spun?

- Bineînțeles. Doar știi că întotdeauna mi-a făcut plăcere să te ascult.

- Merge o bătrână la medicul ginecolog, începe Caraivan cu hazul care de-acum îmi era familiar. Se așează cuminte la rând și așteaptă. Trece o oră, două,

trei, patru, dar nimeni n-o întreabă nimic. Când să plece acasă, doctorul se adresează bătrânei mai mult în glumă:

- Măicuță, eu am impresia că dumneata ai greșit cabinetul. Precis la medicul de ochi sau de inimă ai vrut să mergi.

- N-am greșit domnu' doctor, răspunde bătrâna revoltată. La dumneata am venit.

- Câți ani?

- Șaptezeci și cinci.

- Cu ce pot să te ajut?

- Cred că am rămas grea, răspunde ea rușinată.

Medicul o privește mirat, stă câteva secunde pe gânduri apoi îi spune:

- Poftește înăuntru!

După ce o așează pe "Calul Bălan" și constată cu surprindere că într-adevăr este însărcinată, ginecologul o întreabă uluit:

- Cine este autorul? Cine te-a lăsat gravidă?

- Cum adică cine? Bărbatu-meu! răspunse oarecum ofensată femeia.

- Dar câți ani are?

- Șaptezeci și opt!

Medicul rămase de-a dreptul interzis. Se afla în fața unui caz nemaiîntâlnit. "Cred că e unic în analele medicinii. O babă de șaptezeci și cinci de ani... Și moșul de șaptezeci și opt. Extraordinar...", se gândi el în timp ce se spăla pe mâini.

- Mâine dimineață la ora opt să fii aici împreună cu soțul dumitale. Vreau să-l cunosc, îi spuse doctorul în timp ce o conducea pe scări.

A doua zi dimineață în cabinetul doctorului se afla o armată întreagă de medici, doctorițe şi asistente, toți curioşi să vadă minunea. La ora opt intră în Sala de consultații gravida însoțită de un bătrânel înalt, zvelt, vioi şi cu ochii verzi ca de viezure. Medicul o mai consultă încă o dată şi cei prezenți se conving că într-adevăr bătrâna este însărcinată. Directorul spitalului care a sosit şi el între timp se apropie de bătrân şi-l întreabă?

- Dumneata eşti viitorul tată?

- Eu, dar să ştiți că n-am vrut. Am venit într-o seară de la bufetul din sat şi m-am scăpat, zise el ruşinat.

- Câți ani aveți?

- Şaptezeci şi opt împliniți în august. Luna trecută...

- Şi la vârsta dumitale mai merge?

Bătrânul stă o clipă pe gânduri, se uită când la director când la o asistentă blondă care îl privea fascinată, apoi povesteşte cu nostalgia omului care a fost de mult cătană:

- Domnu' doctor, eu în tinerețe duceam pe penis o găleată plină cu apă...

Doctoriţele şi asistentele au exclamat:

- Oa, oa...

- Şi urcam scările cu ea! continuă el cu mândrie.

- Oai, oai, oa, oa... făceau domnițele.

- Şi acuma cum e? întrebă curioasă asistenta blondă cu sânii mari.

- Ei, acum mi se cam înmoaie genunchii pe scări când duc găleata, făcu moşul supărat...

- Ha, ha, ha, izbucnesc eu uitându-mă la doctor, care râdea şi el în hohote, sprijinit cu mâinile de spătarul scaunului.

Deţinuta Varna a fost repartizată la muncă în ciuda faptului că figura în fişa medicală ca fiind bolnavă psihic. Pe fondul unei rătăciri de moment a afirmat în cameră că dacă primeşte mai mult de doi ani pentru falsificarea unui CEC, va evada negreşit.

Toate aceste amănunte n-au convins comisia să n-o scoată la muncă deoarece deţinutele de la "Avicola" aduceau venituri substanţiale unităţii.

Cu toate că nu a primit decât un an şi patru luni pentru infracţiunea comisă, Varna n-a renunţat la gândul evadării. Într-o zi, când praful de cânepă a devenit atât de dens încât îl puteai tăia cu toporul, deţinuta s-a lepădat de costumul penal fugind pe gura de aerisire, acolo unde a fost cândva un ventilator.

De-abia după două ore de la evadare o angajată de la ferma vecină a descoperit hainele penale abandonate deasupra mormanului de rumeguş. Aceasta anunţat-o pe şefa punctului de lucru, plutonier Gherman, care a ordonat imediat încetarea lucrului. A efectuat apelul nominal constatând astfel lipsa deţinutei, după care a raportat evenimentul produs comenzii unităţii.

Toţi hoţii de pe secţie ştiau că a fugit femeia de la punctul de lucru. Deja trecuse o zi şi nu se ştia nimic de ea. Deţinutul Ilie zis Corcodel se plimba nervos prin cameră. Când am deschis uşa a venit la mine şi m-a întrebat:

- N-au prins-o încă?

- Nu!

- Fir-ar al dracului de bulangioaică. Din cauza ei o să se strângă iar şurubul. Târâtura ordinară... Da-i-aş "muie" pe vizetă... Of, ce nervos sunt...

Se uită apoi la mine cu nişte ochi de câine bătut şi spune în şoaptă:

- Domnu' major, vă rog să mă deschideți că vreau să vă raportez.

- Vrei să mă raportezi? îl întreb cu seriozitate.

- Nu. Să raportez!

-Aşa mă, că de raportat m-au raportat alții înaintea ta, îi spun zâmbind, în timp ce deschideam grilajul.

- Iar ți-a făcut-o domnu' major, Corcodele, îl înțepă Săpăligă.

- Tu să taci, băi, "bulan cordit". Că de mă enervez acuma îți deşurubez nasul şi-ți trag un pumn în cap de-ți cad ochii în gură, apoi te uiți cu ei printre carii...

Ajuns în birou îmi spuse:

- Domnu' major, n-aş vrea să credeți că sunt "sifon" sau "jet" dar trebuie să "prăduiesc" ceva din cameră.

- Hai, goleşte-ți guşa!

- Ei, nici chiar aşa. Acuma pe bune... Stați să vedeți... Eu stau în patul de jos lângă Samoilă. Îl ştiți dumneavoastră, cel înalt şi slab ca un ogar... În fine... Domnu' major, acesta e un labagiu profesionist. O arde noaptea de mama focului şi ejaculează pe cearşaf şi pe saltea. I-am atras atenția de mai multe ori să meargă la WC-eu dar nu vrea. Zice că e mai comod în pat că are imaginație mai bogată. Dimineața e un miros prin preajma lui de leşină şi sconcsul. Să-l bat nu pot pentru că-mi fac raport aşa că vă rog frumos mutați-l de acolo că nu mai rezist. Suntem şi noi civilizați, ce naiba!

A aşteptat câteva secunde să-mi vadă reacţia apoi pe un ton rugător, specific recidiviştilor, a dezvăluit adevăratu motiv:

- Lăsaţi-mă vă rog să merg până la văru-meu Jaga. A primit pachet şi poate-mi dă ceva de halealâ... E la cam...

- Discutăm mai târziu, acum sună cineva, îi explic sărind ca ars de pe scaun.

Când am deschis poarta de la intrarea în curtea de plimbare, sergentul major Preda, plin de noroi şi ud leoarcă, m-a întrebat:

-Ai un planton pe secţie?

- Bineînţeles! Vino în birou.

- Scoate-l te rog să-mi cureţe pantalonii şi pantofii, îmi spuse el în timp ce se aşeza pe scaun.

- Unde te-ai murdărit în halul ăsta? De unde vii?

- Cum de unde? Nu ştii?

- Ce să ştiu? întreb mirat şi intrigat totodată.

- Măi băiatule, eu şi cu Grama am prins-o pe hoaţă!

- Serios? Înseamnă că eşti valoros. Bravo, îl felicit cu toată sinceritatea.

Preda mi-a fost coleg de liceu timp de doi ani de zile până când am fost exmatriculat din cauza absenţelor nemotivate. Pe vremea aceea viaţa mi se părea un nesfârşit carnaval...

- Spune-mi cum a fost. Sunt tare curios...

- N-am timp acum. Nu vezi cât sunt de ud?

- Nu-i nimic, aici e prosopul. Şterge-te! Până îţi curăţă pantalonii şi pantofii îmi povesteşti. Oricum nu pleci de aici până nu-mi relatezi toată aventura voastră...

- Eu nu cred!

- Nu crezi? Vrei să-ți demonstrez?

Preda a stat preț de câteva secunde în cumpănă, s-a gândit, apoi, ca şi cum şi-ar fi amintit ceva important s-a dat bătut:

- Nu-i cazul. Ştiu că eşti capabil de orice. Dar nu mă pune să-ți povestesc cu lux de amănunte, aşa cum îți place ție. Îți spun doar în mare..

Spune-mi în mare, că în ocean e prea mult...

- Bine, dacă faci mişto chiar nu-ți mai spun nimic...

- Hai, nu mai face pe sensibilul. Te pomeneşti că ți-ai pierdut simțul umorului de când te-ai făcut milițian?

- Să ştii că l-am cam pierdut. S-au dus vremurile acelea din liceu când Gil ne înveselea cu poantele lui.

- Într-adevăr, o panaramă ca el se naşte o dată la o sută de ani. Era fantastic... Dar să revenim la oile noastre... Filmul evadării, te rog...

- Imediat după ce s-a dat alarma Furtună m-a trimis la domiciliul ei din Tăuții de Sus. Ajuns aici, bărbatu-său, revoltat de cele întâmplate, mi-a promis tot sprijinul. Fără să spun la nimeni nimic m-am ascuns în lemnăria de la capătul şurii. Aici am aşteptat cam o jumătate de oră după care am văzut un bătrânel că se uită speriat în dreapta şi în stânga apoi intră tiptil în casă. Mi-am dat seama imediat că ceva nu este în regulă aşa că am ieşit din ascunzătoare, furişându-mă până la uşa de la intrare. Am tras cu urechea şi l-am auzit pe bătrân spunând: "Mărie se află în fundul grădinii şi te aşteaptă pe calea ferată". În acel moment am intrat în casă ca o vijelie iar soțul evadatei şi-a dat seama că am auzit toată discuția. După ce mi-a spus că bătrânul este socrul său, m-a

întrebat cum să procedeze în această situație. I-am sugerat să meargă la unitate cu mașina lui și să-l anunțe pe comandant unde se află evadata. Între timp bătrânul...

- Adică tatăl hoației, spun absorbit de suspansul epicului.

- Așa... Da...La un moment dat aud că strigă bătrânul din curte: "Fugi repede Mărie că la noi în casă este un milițian". Degeaba am alergat după ea ca un atlet, doar știi ce condiție fizică am...

- Știu de la meciurile de fotbal...

- ... Evadata parcă intrase în pământ. Am căutat-o pe la Casa pădurarului, prin tufișuri, pe după copaci, prin șanțuri... Când am ajuns la cantonul părăsit de la marginea pădurii de molid apare și Grama. Împreună cu el am ajuns așa pe ploaia torențială până la intersecția mare din inima satului Unguraș. Aici ne-am oprit derutați pentru că nu mai știam încotro s-o apucăm. Cum ne uitam noi lung pe drumul din dreapta, deodată văd că apare ca o curcă plouată doamna hoață. Eram sigur că nu ne-a observat așa că eu m-am ascuns după crucea mare de lemn cu Mântuitorul răstignit pe tabla ruginită iar lui Grama i-am spus să încerce să ajungă în spatele ei. Când a vrut să escaladeze gardul mare de nuiele deținuta l-a văzut și atunci a încercat să fugă. În acel moment m-am ridicat din locul în care eram și în câteva secunde am reușit s-o imobilizez. Am ajuns toți trei la școala din sat unde speram să găsim un telefon pentru a anunța comanda unității ce ispravă am făcut. Din păcate nu era țipenie de om prin preajmă. Toate ușile erau zăvorâte cu lanțuri groase de parcă înăuntru se găseau cine știe ce comori. Flămânzi, obosiți dar mai ales uzi leoarcă am coborât încet panta din mijlocul satului. Deodată am fost

claxonați de o autobasculantă pe care am și oprit-o imediat. Șoferul a înțeles că este vorba de un caz special motiv pentru care le-a spus soției și celor doi copilași să coboare și să-l aștepte pe holul Căminului cultural.

Am ajuns cu mașina până la poligonul de tragere unde ne-am intersectat cu Dacia neagră a unității. I-am spus șoferului să oprească, am coborât repede împreună cu evadata pe care i-am predat-o căpitanului Furtună. Apoi conducătorul auto a avut amabilitatea să ne aducă până la penitenciar. Aici se încheie filmul.... Mai vrei ceva să-ți spun?

- Nu-i nevoie. Ai fost mai coerent decât mă așteptam. Ți-ai depășit condiția de milițian, îi spun zâmbind în timp ce mă ridic de pe scaun.

Apoi izbucnim amândoi într-un râs sănătos și zgomotos așa cum făceam pe vremuri în anii de liceu când Gil îl imita cu atâta talent pe Ceaușescu...

Deținutul Heleșteanu, fost inginer șef la Intreprinderea de Rețele Electrice București era un mare iubitor de literatură, muzică și poezie. În tura de dimineață îl duceam de fiecare dată în birou sub pretextul că trebuie să reactualizeze opisul cu deținuții de pe secție. Ajuns aici mă lăsam vrăjit de vocabularul său ales, elevat, cu fraze melodioase care parcă îmi topeau orice urmă de răutate din suflet. Realmente nu mă săturam ascultându-l și în scurt timp am învățat atâtea lucruri frumoase și interesante încât mi-ar fi trebuit o grămadă de ani să le asimilez prin lecturarea unor cărți. De fapt numai atunci când l-am cunoscut pe inginer am realizat cât de puține lucruri cunosc despre lume și viață. Ascultându-l, am realizat că de fapt sunt la fel ca oricare alt gardian: incult

şi trufaş. Într-una din zile Heleşteanu mi-a spus o poveste cu tâlc pregătită special pentru mine:

- Era o dată un om care plimba în lesă un câine din rasa doberman. Negru, puternic, energic şi neînfricat. Omul nostru vede pe partea cealaltă a străzii o altă persoană care plimba şi ea un câine care semăna cu un monstru: mic, cu picioare groase şi scurte, fără coadă şi fără păr. Când l-a zărit, dobermanul s-a smucit din lesă şi a trecut nervos drumul pentru a ataca piticania hidoasă.

- Vezi că o să-ţi muşte câinele meu potaia. Mai bine ai iuţi pasul, îl avertiză stăpânul dobermanului.

În momentul în care câinele negru cu coada tăiată s-a năpustit asupra monstrului, acesta a ripostat, arătându-şi dinţii tăioşi ce se iţeau din gura imensă. La început piticania i-a sfâşiat piciorul drept apoi l-a devorat încet: i-a mâncat cu poftă picioarele din spate, apoi gâtul, capul şi restul trupului. După ce a scuipat câteva oase s-a lins pe bot şi cu asta sfârşitul fiorosului doberman a fost pecetluit. Stăpânul fostului câine, siderat de macabra scenă, s-a apropiat de omul celălalt şi l-a întrebat:

- Domnule, în viaţa mea n-am mai văzut aşa ceva. Ce fel de câine e acesta?

- Spui câine? Ce câine? Înainte ca un camion să-i treacă peste bot şi coada să-i fie tăiată de un tren, acest "câine" cum îi spui dumneata a fost un crocodile în toată regula!

Heleşteanu m-a privit discret pe sub ochelarii cu rame aurii, a făcut o pauză cu meşteşug calculată apoi a punctat decisiv:

- Nu-i aşa domnule sergent major că atâţia oameni pe dinafară sunt ca nişte căţeluşi drăgălaşi dar de fapt înăuntru lor sunt nişte crocodili feroce?

Pentru mine parcă timpul s-a oprit în loc. Rememoram toate actele de cruzime pe care le-am comis pe secție alături de plutonierul Șchiopu și simțeam că într-adevăr povestea asta a fost spusă special pentru mine, cu un anumit scop. A fost pentru întâia oară când am coborât în adâncul sufletului pentru a mă cerceta în amănunțime. Căutam prin ungherele sufletului fantoma crocodilului...

Slăbiciuni intelectuale

Clubul unității era ticsit cu ofițeri, subofițeri, maiștri militari şi personal muncitor civil. Adică toată suflarea din penitenciar cu excepția celor care îşi executau serviciul pe secție sau perimetrul locului de deținere. Inclusiv cei planificați în concediu de odihnă au fost convocați la ora când soseau escortele de la punctele de lucru.

Toți gardienii erau agitați, derutați şi pătrunşi de presimțiri sumbre că această şedință nu le va aduce nimic bun. Fiecare îşi arunca unul altuia priviri întrebătoare dar simpla ridicare din umeri spunea că sunt învăluiți în continuare de acelaşi mister. Nimeni nu ştia nimic.

De-abia când căpitanul Furtună s-a ridicat de la masa prezidiului şi a început să tune şi să fulgere, lucrurile au prins a se lămuri:

- Stimați tovarăşi, pe lângă faptul că în această unitate se petrec o serie de lucruri ciudate, evenimentele negative se țin lanț. Nu de multă vreme o deținută a evadat de la punctul de lucru "Avicola", iar în această dimineață la preluarea schimbului s-a constatat că din magazia de armament şi muniție lipsesc un pistol model 1974 împreună cu patrusprezece cartuşe.

Tovarăşi, este inadmisibil ce se întâmplă. Şi asta numai datorită indisciplinei. Cei care au sarcina să controleze activitatea subordonaților pur şi simplu n-o fac. În loc să fie exigenți, fermi şi responsabili sunt mai toleranți decât trebuie. Lucrul acesta sună şi pentru mine.
În acest sens o să vă dau numai câteva exemple.

Atunci când plutonierul major Meseşan a uitat deținutul pe punctul de lucru, mergând ulterior după el cu

maşina proprietate personală, era normal, firesc să-l trec în rezervă. M-am mulţumit să-i aplic doar o pedeapsă disciplinară, gândindu-mă că are familie şi copii.

Atunci când plutonierul Moise şi-a uitat pe şantier pistolul mitralieră din nou am judecat cu inima şi nu l-am trecut în rezervă, aşa cum era firesc.

Atunci când sergentul major Armeanu s-a dat drept ofiţer de miliţie, aplicând mai multe amenzi ţăranilor în Piaţa de alimente, i-am dat pedeapsă blândă...

Atunci când plutonierul Lepădatu a dus în toiul nopţii trei foşti deţinuţi cu care a chefuit până dimineaţa făcând se pare şi alte prostii, ca să nu le zic altfel. A venit nevastă-sa şi s-a pus în genunchi să nu-l dăm afară. Şi iar mi-a fost milă...

Tovarăşi, până când credeţi că o să mai tolerez astfel de acte de indisciplină? Gata! S-a terminat! Până aici v-a fost. De mâine cobor milităria din pod. Nu se mai poate aşa ceva. O să verific de-acum cu mai multă atenţie informaţiile care îmi parvin. De exemplu chiar astăzi a venit un deţinut şi mi-a spus că în timp ce căuta cartuşele în canalul de scurgere de la secţia femei, ce credeţi că a găsit?

Peste întreaga sală s-a lăsat o linişte deplină. Subofiţerii se uitau neputincioşii unii la alţii, făcându-se atât de mici încât dacă ar fi putut intrau de mult în parchetul de sub bănci.

- Tovarăşi! Deţinutul a găsit... urmele proaspete ale unui avort. A- VORT! Aţi mai pomenit aşa ceva?
Înseamnă că pe secţia femei este un adevărat harem. Iar sultanul nu poate fi decât unul dintre cei care au acces acolo. O să-l depistez eu, fiţi convinşi de asta.

Asta nu face nimic altceva decât să-mi confirme declarația unei deținute care a ieșit la raport chiar cu o săptămână de a fi pusă în libertate. Aceasta mi-a spus că un tovarăș ofițer de serviciu o punea, în fiecare seară când venea să închidă ușile pe secție, să se dezbrace și să-și mângâie sânii. Asta în timp ce subofițerul, om cu familie și copii, se uita pe ochiul vizetei și se masturba de zor...

Atunci n-am dat importanță informației dar iată că totul începe să se lege...

Vuietul din sală se intețește, iar subofițerii se apleacă unii către alții, câte doi câte trei, încercând să ghicească numele ofițerului de serviciu.

- Dacă există întrebări sau dacă aveți probleme de raportat în legătură cu aceste aspecte vă rog s-o faceți deschis, fără nicio teamă. Numai așa o să puteți elimina lipsurile din activitatea voastră, demonstrând că sunteți cu adevărat comuniști neînfricați...

Un murmur de ușurare se așterne peste fețele posomorâte ale subofițerilor, care au început să prindă viață imediat după ce căpitanul s-a oprit cu exemplele negative. Ca la fiecare ședință de partid, cel care sparge și acum gheața tăcerii este casierul Organizației de Bază, plutonierul major Prunoiu:

- Tovarăși, situația este într-adevăr dramatică, așa cum știm bine cu toții. Eu propun să eliminăm din rândurile noastre pe toți cei care nu înțeleg că suntem activiști de partid într-un domeniu special. Nu avem voie sub nicio formă să compromitem onoarea și demnitatea de militar. Ce am auzit astăzi aici mă îngrozește. Mă înspăimântă. Vă asigur tovarășe căpitan că voi contribui personal la demascarea infractorilor care se află printre

noi. Cred că a sosit momentul să ne revizuim comportamentul cu 180 de grade...

Discursul mobilizator al şiretului şi demagogului casier a turnat curaj prin venele subofiţerilor care au început să se înscrie la cuvânt. Cel mai hotărât dintre ei părea a fi plutonierul Buteanu care şi-a ridicat cu greu de pe scaun cele o sută douăzeci de kilograme. Cu ceafa groasă şi ochii mari, bulbucaţi, ca de broscoi, a încropit câteva fraze de comină:

- Tovarăşi, aşa cum a spus antevorbitorul meu trebuie într-adevăr să ne schimbăm atitudinea. Dar nu cu 180 de grade. E prea puţin. Trebuie să ne-o schimbăm cu 360 de grade!...

În acea clipă am început să-mi muşc dureros degetul arătător de la mâna dreaptă, aşa cum am făcut la încheierea cursului de reciclare. Atunci, maiorul Militaru, preşedintele comisiei de la proba de specialitate, i-a adresat o întrebare plutonierului major Marin:

- Ce bilet ai tras?

- Tovarăşe maior am biletul numărul opt.

- Şi ce scrie pe el?

- Scrie aşa: "Criteriile de separaţie ale deţinuţilor"

- Foarte bine. Ia să te auzim.

- Deţinuţii se separă după următoarele criterii: starea de recidivă, durata pedepsei, natura infracţiunii, vârstă, sex...

- Cum adică după sex? întreabă maiorul zâmbind.

- Adică femeile sunt despărţite de bărbaţi.

Militaru se uită lung la subofiţer, ca şi cum i-ar fi umblat prin minte apoi zice aşa, într-o doară:

- Ce crezi că s-ar întâmpla dacă femeile ar fi împreună cu bărbații?

Fără să stea prea mult pe gânduri, Marin a scos o perlă ce a rămas multă vreme ca o legendă în istoria cursurilor de reciclare:

- Tovarăşe maior raportez: Dacă femeile ar fi împreună cu bărbații acestea ar da naştere la nişte deținuți mai mici!...

- Excelent răspunsul Mărine. Ai nota zece cu felicitări la acest subiect, spuse maiorul printre hohotele de râs.

Acum, privindu-l pe Buteanu cum se aşează cu aceeaşi încetineală cu care s-a ridicat, constat că avea totuşi ceva în comun cu Marin: infinita prostie.

În jurul meu vedeam păduri de mâini ridicate. Subofițerii au prins curaj scoțând în relief lipsurile din activitate. Dacă n-aş fi ştiut că totul este vrăjeală pură mai mai că i-aş fi crezut pe cei care îşi făceau cu fariseism autocritica. Se aduceau acuzații reciproce unul altuia, majoritatea fără nicio acoperire, motiv pentru care căpitanul Furtună a pus capăt acelor bălăcăreli. După ce a aruncat o privire amenințătoare spre colțul din stânga sălii unde i s-a părut că un subofițer tuşeşte forțat, a vorbit aspru, tăios:

- Nu ştiu câți dintre dumneavoastră au înțeles cu adevărat motivul pentru care ne-am adunat aici. După părerea mea foarte puțini. Nu acuzațiile grele vor rezolva problemele noastre, ci schimbarea mentalității. V-am spus de atâtea ori că suntem în plin proces de făurire a omului nou cu o înaltă conştiință revoluționară. Acest OM nu cred că-l vom putea găsi printre cei care mai au puțin până la vârsta pensionării.

Avem nevoie mai mult ca oricând de subofiţeri tineri, cu dorinţă sinceră de afirmare. Avem nevoie de un suflu nou, de elan tineresc şi tocmai de aceea unitatea va fi zguduită de valul schimbărilor care se vor produce în perioada imediat următoare...

Caraivan a fost pus în libertate şi am cobit atunci când l-am ameninţat în glumă că nu pleacă acasă până ce miliţia nu arestează un medic. Doctorul arestat a fost eminentul chirurg Marinescu, omul care avea la activ peste douăzeci şi cinci de mii de intervenţii chirurgicale. Acuzaţia ce i-a fost adusă era aceeaşi ca a lui Caraivan: provocare ilegală de avort. În ziua în care a fost depus în penitenciar eram de serviciu. Medicul se afla împreună cu şase borfaşi pe holul secţiei. Înainte de a-i duce la baie pentru deparazitare Marinescu mi-a raportat:

- Domnule supraveghetor, eu am suferit în urmă cu mai mulţi ani un accident la cutia craniană. V-aş ruga dacă se poate să nu mă tundeţi la zero...

Nu puteam să-i explic atunci că dacă află Fulger că nu l-am tuns, acesta m-ar fi acuzat de "slăbiciune pentru intelectuali", expresie folosită în mai multe rânduri cu trimitere la Heleşteanu. Cineva m-a turnat şi acum trebuia să fiu deosebit de precaut ca nu cumva să-mi descopere adevărata mască. Până când aveam putere de convingere asupra unor "actori" care să joace rolul victimei bătute şi schingiuite nu-mi făceam nicio problemă. În schimbul unui regim blând colaboram cu adevăraţi artişti care îl derutau până şi pe Fulger. Acesta era norocul meu. Altfel...

- Nu se poate aşa ceva. La intrarea în penitenciar toţi deţinuţii se tund, i-am spus cu o jumătate de gură.

Fără să comenteze, doctorul s-a conformat ordinului. Când au venit pe secție i-am așteptat pe celular la camera șapte cu ușa deschisă. Le-am dat ordin să se încolonez strigându-i pe fiecare după fișele de cameră. Pe Marineso l-am lăsat intenționat la urmă. Fără să-i citesc numele, l-am privit drept în ochi invitându-l teatral cu mâna întinsă:

- Poftiți, domnule doctor!

- Mulțumesc frumos! mi-a răspuns zâmbind.

Atunci mi-am dat seama că nu este supărat că a fost tuns. După câteva zile a fost repartizat la cabinetul medical unde îi făceam vizite din ce în ce mai dese. Vasta lui cultură m-a impresionat atât de mult încât nici nu mai știam cum să mă împart între el și Heleșteanu. De multe ori regretam că orele de serviciu s-au terminat și-mi venea să-i spun colegului care urma să mă schimbe că rămân în locul lui...

Deținutului Păpădie i se mai spunea și Prințesa Rozalina. Cu fața rotundă, suplu, cu mers legănat, degete lungi și subțiri, ca de pianist, părea cu adevărat o prințesă, mai ales după ce te pierdeai în ochii lui albaștri.

Păpădie era unul dintre cei mai cunoscuți bulangii din pușcărie. În curtea de plimbare nu s-a sfiit deloc să-mi povestească lucruri pe care nici n-am visat să le aud vreodată:

- Am fost amantul unui general din București. Era atât de îndrăgostit de mine că a vrut să mă îmbrace în aur numai să nu-l părăsesc. M-am plictisit însă repede de el așa că m-am cuplat cu un balerin de la Opera română. Țin minte cum mă spăla pe picioare în fiecare seară, mi le lingea încet de la unghii până la testicule, îmi făcea masaj, mă giugiulea și de-abia apoi mi-o trăgea. Era bine

dotat băiatul, ce mai. De-abia îmi încăpea în gură... După doi ani m-am plictisit şi de el. Voiam ceva nou, ceva de senzaţie. Şi am găsit. Un bun prieten pe care l-am cunoscut într-o seară pe o bancă din Parcul Operei m-a dus acasă la el. Stătea într-o superbă vilă din Herăstrău. Aici au venit în seara aceea peste cincizeci de persoane. Bărbaţi şi femei. A fost o orgie pe care n-am s-o uit niciodată. Am întâlnit acolo vestite cântăreţe de muzică populară şi uşoară, actori, balerini, regizori, ce mai, lume bună...Am intrat în gaşca lor şi timp de şapte ani am trăit ca în grădinile Edenului. Apoi ne-au prins în flagrant... Doar eu şi prietenul din Parcul Operei am fost arestaţi... Ceilalţi erau mult mai importanţi decât noi, aşa că mă vedeţi aici...

- Ce-mi povesteşti tu acum e adevărat? îl întreb cu o uşoară doză de naivitate.

- Este foarte adevărat. Cum să nu fie adevărat? Singura problemă e că toate acestea s-au petrecut când de-abia împlinisem optsprezece ani.... Şi acum am aproape treizeci. Asta e...

-Acum înţeleg! Continuă!

- Sunt conştient că n-am să mă debarasez niciodată de viciul ăsta sau cum naiba să-l numesc. Pentru un om ca mine tentaţiile în puşcărie sunt prea mari ca să le înfrunt. Păcat că aici nu sunt condiţii de igienă de aceea nu suport nespălaţii dar mai ales bădăranii. În camera douăzeci şi trei unde sunt acum, este un dezastru total. După ce se dă stingerea, vorba vine, că lumina rămâne în continuare aprinsă, vezi numai paravane din pături pe la paturi. Aproape toţi au câte o gagică. Să-i vedeţi cum "se frig în bulan" domn' major că te-apucă greaţa. Mi-e silă de tot ce se petrece acolo, credeţi-mă.

nu mai suport! Ajutați-mă vă rog să plec din camera asta blestemată. Știu că hoțul n-are ce căuta în fața dumneavoastră cu vrăjeală ieftină și tocmai de aceea am fost sincer cu dumneavoastră. Atât cât poate fi un homosexual cu legitimație ca mine...

Păpădie m-a impresionat prin franchețea lui de aceea l-am mutat chiar în ziua aceea într-o altă cameră, unde aveam convingerea că va găsi un partener pe placul său. Mai curat, mai îngrijit, mai dotat...

Cunoșteam problemele de la camera douăzeci și trei iar deținutul tocmai mi le-a confirmat. Știam că acolo este un fel de Sodoma și Gomora unde perversiunile sexuale sunt un mod de existență zilnică. Fără să-i surprind însă în flagrant nu puteam să aduc nimănui acuzații cu toate că știam de la informatorii mei cu exactitate cuplurile. Uneori făceam câte o aluzie care să-i facă să înțeleagă că eu știu dar rămâneam doar cu atât.

Acest fenomen nu putea fi stăvilit indiferent de măsurile pe care le-am fi luat noi, supraveghetorii sau comanda unității. Multă vreme am căutat să găsesc o explicație logică în comportamentul aberant, din punctul meu de vedere, al acestor deținuți. Evident că nu am găsit niciuna de aceea am mers hotărât la cabinetul medical întrebându-l pe Marinescu, direct, fără ocolișuri, fără introduceri inutile:

- Domnule doctor, dumneavoastră ce părere aveți despre homosexuali?

Medicul a tresărit și oarecum intrigat mi-a răspuns cu răceală:

- De ce mă întrebați tocmai pe mine?

- Pentru că sunt convins că numai dumneavoastră mă puteți lămuri cum stau lucrurile cu acești bulangii...

Ultimul cuvânt a adus zâmbetul pe buzele doctorului şi din acel moment a fost mult mai volubil, mai comunicativ. M-a privit pe sub sprâncenele stufoase apoi mi-a spus cu seriozitate:

- Domnule, înainte de a vă răspunde daţi-mi voie să vă spun o anecdotă care are rădăcini adânc înfipte în acest domeniu atât de delicat.

- Extraordinar cât de bine semănaţi cu celălalt doctor care a fost înaintea dumneavoastră aici la cabinet. S-a liberat acum o lună. Poate aţi auzit de el. Caraivan îl cheamă.

- Cum să nu, îl ştiu. E medic la ţară, undeva în Mireşu Mare. Da, da, bun doctor, priceput, nimic de zis. Dar nu înţeleg cum de ziceţi că semănăm...

- Păi în primul rând şi el a fost condamnat tot pentru provocare de avort şi în al doilea îi plăceau la nebunie bancurile...

- Eu o să vă spun o anecdotă. E un pic de diferenţă. Cel puţin asta e părerea mea...

- Vă rog să spuneţi anecdotă...

- Într-o zi pe uşa de la cabinetul medicului psihiatru intră un bărbat trecut de patruzeci de ani, înalt, elegant, într-un costum alb, impecabil. Se aşează pe scaun şi fără să aştepte să i se pună întrebări îi zice direct doctorului, cam aşa cum aţi făcut-o dumneavoastră, luând o mină de om serios:

- Domnu' doctor am venit să vă spun că sunt homosexual!

- Da?! Vai de mine şi eu nici măcar n-am apucat să mă

N-a stat să vadă dacă râd, ci a continuat:

- Nici nu vă imaginați câte adevăruri se ascund în spatele acestei nevinovate glume, a spus el cu aceeași voce plină de sobrietate. Aș fi preferat să discutăm despre oricare alt subiect numai despre ăsta nu.

- De ce? întreb mirat, așezându-mă mai bine pe scaunul de lemn.

- Pentru că nu este bine să vorbești despre homosexuali nici măcar în șoaptă. Este o comunitate extraordinar de complexă care în momentul în care ai îndrăznit să-i deconspiri se răzbună cumplit. Acum câțiva ani rula pe la televizor un serial de mare succes: "Invadatorii". Vi-l mai amintiți?

- Sigur că da. Era serialul meu preferat.

- Așa... Dacă vă aduceți aminte, în aparență invadatorii păreau niște oameni obișnuiți. Cu familie și copii. Aveau totuși două particularități care îi deosebeau fundamental de ceilalți: țineau degetul mic de la mâna dreaptă tot timpul întins, ușor depărtat de celelalte degete și doi: atunci când se tăiau sau se zgâriau pe orice suprafață a corpului nu le curgea sânge. În aceste condiții era extrem de greu să-i depistezi. Nu știu de ce am fost tentat tot timpul să-i compar pe homosexuali cu acești invadatori. Poate pentru că trăiesc alături de noi. Poate pentru că au copii și duc în aparență o viață de familie normală. Iar atunci când ne împrietenim întâmplător cu ei nu știm niciodată sub ce mască pot apărea în diverse împrejurări. Ca medicul psihiatru din anecdotă de exemplu...

- Aveți dreptate, așa e, îl aprob prin mișcări repetate ale capului, cu gândul la șocul pe care l-am trăit

la afiarea veştii că unul dintre cântăreții de muzică populară din Maramureşul istoric este homosexual...

- Totuşi, ca să nu plecați nelămurit din cabinet, continuă medicul, convingerea mea este că aceşti oameni nu se pot vindeca niciodată de o asemenea boală, să-i zicem. Mai ales cei de aici din penitenciar. Acum o să încerc să vă dau câteva explicații în legătură cu acest fenomen. Atât cât am citit în diverse reviste de prestigiu din Franța, Anglia sau Germania. Homosexualii se prevalează în legitimarea lor de două argumente. Primul ar fi cel ştiințific, prin care s-a demonstrat că în cromozomul genetic, undeva într-o poziție laterală, există o genă pe spirala douăzeci şi unu XA care poate imprima individului în anumite circumstanțe ale mediului, predispoziția erotică şi sexuală față de persoanele de acelaşi sex. De altfel, cu acest argument genetic într-un răsunător proces desfăşurat la Boston, apărătorul unui homosexual a putut oferi clientului său circumstanțe atenuante şi chiar eliberarea lui şi internarea într-un sanatoriu de recuperare sexuală. Până când această teorie nu va fi răsturnată, cum cu fost altele de-a lungul timpului, deocamdată rămâne valabilă.

- Foarte interesant! exclam cu cel mai sincer entuziasm.

- Un al doilea argument ar fi acela al opticii pe care o abordezi, al logicii filozofice. Din punctul lor de vedere, ei pretind că homosexualul ar avea o potență deosebită. Pornesc de la această teorie: "Natura a înzestrat pe cel mai tare să reziste. Tot aşa şi eu ca bărbat îl posed pe cel mai slab dintre egali". Despre heterosexuali afirmă că repulsia lor pentru bărbați se datorează unei neputințe virile şi ei ar fi cei patologici deoarece posedă o sclavă.

În final toate aceste argumente pică de bună seamă pentru că din punct de vedere biologic avem cu adevărat înscris în genericul nostru multe slăbiciuni pe care însă le învingem prin educație și comportament civilizat.

Celebrul medic italian Cesare Lombroso argumenta că în fiecare dintre noi există un potențial criminal, purtând în lobii noștri frontali instincte primare agresive, sălbatice. Vă dați seama ce s-ar întâmpla dacă am da frâu liber acestor instincte?...

Când medicul m-a privit în ochi am simțit că totul se învârtește în jurul meu ca într-un dans nebunesc. Mă vedeam când la izolatorul de pedeapsă stâlcind hoții în bătaie când prin curtea de plimbare alergându-i cu lanțurile la picioare. Apoi vedeam bastoane, lanțuri, cătușe, sânge, mult sânge...Parcă mă apăsa ceva pe piept, pe suflet...

- Nu vă simțiți bine, domnule? Ce s-a întâmplat de v-ați albit așa la față? Trebuie să vă măsor tensiunea...

Vocea doctorului m-a trezit parcă dintr-un coșmar. Împleticit, cu pași nesiguri, ținându-mă de dulapul cu medicamente am ajuns cu greu la chiuvetă. În timp ce mă spălam pe față m-am uitat în oglindă. Eram într-adevăr palid, slăbit, dar mai mult simțeam o sfârșeală. Fantoma lui Șchiopu se plimba din nou pe coridoarele minții mele...

Am fost chemat la comandant. Deschid ușa încet și intru cu sfială în birou așa cum intră calicul în casa bogatului, apoi o-nchid și mai încet de teamă să nu fac nici cel mai mic zgomot.

- Să trăiți tov...

- la loc, mi-o reteză scurt colonelul, arătându-mi un scaun tapițat de la masa lungă de stejar.

Colonelul Barabaş era un bărbat brunet, cu părul bine pieptănat, cu fața aspră, brăzdată de cute adânci. Ungur fiind, chiar dacă n-a ajuns niciodată să stăpânească bine limba română era un om de omenie care nu se hazarda să vorbească mai mult decât era necesar. Prefera să-l lase pe locțiitorul său, căpitanul Furtună. Acum ochii săi mari, negri, sfredelitori, simt cum îmi disecă întreaga ființă căutând parcă secrete prin cotloanele inimii. În mintea mea se nasc întrebări care declanşează clişee din activitatea mea de supraveghetor. "Care mi-o fi turnat cineva că stau prea mult de vorbă cu deținutul Drimuş?"

- Ce mai faci dumneata? mă întreabă colonelul cu o voce suspect de blândă.

"E clar, vrea să mă ia cu binişorul ca pentru mai apoi să-mi dea lovitura de grație".

- Mulțumesc, bine tovarăşe comandant, îi răspund încurcat, cu vocea tremurătoare.

- Cum merg treburile pe secție?

"Asta era. A aflat că port discuții..."

Telefonul negru suna strident. Comandantul tresare şi îmi ordonă:

- Aşteaptă la Secretariat până vorbesc pe firul scurt cu Bucureştiul.

"Da, da, a aflat cu siguranță de Drimuş. Chiar aseară mi-a spus: "Domnu' major când văd pentru ce vin unii în puşcărie sunt foarte mâhnit. Mă uit la bătrânul Stan. A fost prins cu şapte ştiuleți de porumb pe care i-a luat de pe tarlaua CAP-ului. Are trei copii acasă. Nevasta

nu lucrează nicăieri. Mă întreb, din ce trăieşte familia? Cum reuşeşte să supravieţuiască? Sau un alt caz. Livezeanu. A cosit omul iarba, a băgat fânul în podul grajdului şi l-a dat de mâncare animalelor sale. Vaca i-a fătat un viţel pe care l-a tăiat deoarece nu avea ce să mănânce. Pentru acest lucru l-au băgat la puşcărie. Ca să nu mai vorbesc de Mihoc. Omul acesta toată viaţa a muncit ca să-şi poată construi o casă. Când e gata vin domnii de la primărie şi-i spun că trebuie s-o demoleze pentru că se află în perimetrul de sistematizare. Nici nu mă mir că a luat furca şi ranga la primar. Exemplele ar putea continua dar ce mă intrigă cel mai mult e faptul că aceşti oameni au fost aduşi aici ca să se reeduce. Cum se realizează acest lucru? Văzându-i pe recidiviştii Mardare şi Cotorcea înjurând tot timpul ca nişte birjari? Se reeducă atunci când li se ia pachetul cu japca? Sau atunci când sunt supuşi la perversiuni sexuale? Ce ziceţi de aceste probleme?"... Când eram om rău parcă aveam mai puţine probleme, vedeam mai puţine lucruri.

Prin uşa capitonată se auzea vocea comandantului: "Da, am înţeles. O să luăm toate măsurile să găsim pistolul şi cartuşele... Ştiu că e grav... Da... Am înţeles!".

- Nu prea avem timp acuma de discutat, îmi spuse colonelul cu amărăciune. Te-am chemat aici, a continuat el cu voce scăzută, să-ţi spun că începând de mâine dimineaţă vei prelua schimbul plutonierului Barbu. Aşadar vei fi ofiţer de serviciu. Sper să nu mă dezamăgeşti...

Acelaşi fior de plăcere mi-a străbătut întreaga fiinţă ca în ziua în care am îmbrăcat pentru întâia oară haina militară.

Totul se plăteşte

Ofiţerul de serviciu, sau mai corect spus subofiţerul de serviciu, răspundea de tot ceea ce se întâmplă în unitate. Practic era un fel de comandant şi tocmai din acest motiv funcţia era atât de mult râvnită. Aşa cum mă aşteptam, cei şapte colegi pe care îi aveam în subordine m-au primit cu răceală, mai ales de cei cu grade superioare. Nu se puteau împăca cu gândul ca un sergent major să-i comande. Ştiam că o să se obişnuiască până la urmă cu această situaţie de aceea n-am încercat să-mi impun autoritatea prin prisma regulamentelor militare. Ca ofiţer de serviciu cel mai important lucru era să cunoşti şi să stăpâneşti starea de spirit atât în rândul subordonaţilor dar mai ales în rândul deţinuţilor. Tocmai din acest motiv prezenţa pe secţiile de deţinere a constituit o preocupare încă de la instalarea în funcţie. Supraveghetorul de pe secţia a doua, plutonierul Ispas, m-a anunţat că la camera douăzeci şi trei este un deţinut care provoacă dezordine şi nu poate fi temperat de nimeni. M-am deplasat în mare grabă la faţa locului şi când am deschis uşa l-am văzut pe Codin cocoţat între două paturi, dezbrăcat până la brâu, cu un cuţit improvizat dintr-o coadă de lingură pe care îl ţinea strâns în mâna dreaptă. Avea răni superficiale pe faţă, braţe şi pe burtă. În timp ce sângele îi curgea şiroaie pe ciment, Codin urla cât îl ţineau puterile:

- De mine să nu se apropie nimeni că-i iau gâtul. Să vină comandantul!

Am intrat hotărât în cameră apropiindu-mă de deţinut. Acesta m-a somat îndreptând cuţitul spre mine:

- Nu vă apropiați că s-ar putea să aveți neplăceri!

Am stat câteva secunde în mijlocul camerei gândindu-mă că nu e de glumit cu nebunul ăsta.

- Ce vă uitați așa la mine? Credeți că glumesc? Dacă vreți să știți, mai am și două lame în buzunar. În câteva minute mă fac varză. Mai bine mergeți după comandant.

Nu mai fusesem confruntat cu o situație atât de delicată. Era în joc reputația mea, dar mai ales orgoliul așa că trebuia să rezolv această problemă singur, fără ajutorul nimănui. L-am privit pe deținut cum scoate din buzunar lamele și ca străfulgerat de un gând fac un pas spre el privindu-l drept în ochii mânioși.

- Ascultă Codine, când ai sosit în acest penitenciar te-am tratat ca pe un om. Îți mai aduci aminte?

- Așa este. Pentru asta v-am mulțumit atunci și o fac și acum. Totuși vă rog să nu încercați să mă "traduceți" cu astfel de texte că la mine nu e loc de așa ceva.

- Nici n-aveam de gând să-ți vin cu "prafuri". Țin totuși să-ți reamintesc secvența aceea de la sectorul Vizite când bătrâna ta mamă a venit tocmai din celălalt capăt al țării să-ți aducă pachet. Și nu aveai dreptul, știi foarte bine. Din respect pentru maică-ta ți l-am acordat pentru că n-am vrut s-o las să plece și mai amărâtă decât a venit. Când ți-a dat pachetul te-a rugat cu lacrimi în ochi să fii cuminte să poți merge acasă că are nevoie de tine. Mai ții minte, Codine?

Deținutul tăcea. Se uita la mine resemnat. Amintirea mamei i-a topit ura din ochii negri, scânteietori. Acum devenise melancolic. Știam că bătălia este pe cale de a o câștiga de aceea am atacat decisiv:

- Dacă tu crezi că atâta respect merit din partea ta încât trebuie să faci asemenea scene în schimbul meu atunci merg să-l chem pe cetățeanul comandant, îi spun eu teatral îndreptându-mă spre uşă.

- Stați, nu plecați! îl aud strigând în urma mea.

Nici n-am apucat să fac doi paşi că fiorosul Codin dintr-un salt a şi fost lângă mine.

- Aici sunt lamele şi cuțitul. Luați-le! Dacă nu erați dumneavoastră făceam ravagii. Încă nu mă cunoaşteți de ce sunt în stare, zise el în timp ce îşi studia zgârieturile de pe brațe.

- Nici nu vreau să te cunosc. Nu înțeleg ce te-a determinat să faci asemenea caterinci?

- Domnu' major, fac puşcărie de când mă ştiu. Când mi s-a demonstrat că sunt vinovat am fost bun de plată, cum zice hoțul. Dar ca să mi se facă raport pentru un bulangiu care mi-a ascuns intenționat un creion în pernă asta e prea de tot. Vă rog să mă credeți că sunt absolut nevinovat.

- Sunt convins că n-ai nicio vină dar problema ta se putea rezolva sub altă formă. Hai să mergem acum la cabinetul medical să te panseze că eşti plin de sânge.

Când am ieşit din cameră plutonierul Ispas mă aştepta la uşă privindu-mă ca pe un extraterestru. Nu-i venea să creadă că deținutul acela agresiv şi violent a devenit acum un mieluşel numai bun pentru tăiere.

- Mare curaj ai avut să mergi la hoț. Ştiai că este bolnav pisic?

- Cum este bolnav? îl întreb zâmbind.

- Pisic!

- Poate psihic ai vrut să spui.

- Tot aia e. Oricum e deosebit de periculos, îmi explică Ispas în timp ce părăseam triumfător secția a doua.

Bucătarul şef al deținuților, Coman, a căzut în cazanul cu melancolie. Cu o undă de regret în suflet mi-a mărturisit:

- Domnu' major, eram mandatar la Popasul Prislop situat într-un peisaj feeric al Maramureşului istoric, tocmai dincolo de Borşa. Linişte, aer curat şi locuri de vânătoare. La mine se găseau de toate: cafea, alune, băuturi fine şi ţigări din import. Mi se spunea Boierul. La etajul doi al popasului puneam la dispoziția marilor personalități ale județului cele şase cămăruțe pe care le aveam. Boşii nu rămâneau sensibili la orice japiță sau jartea. Trebuia să le ofer musai cruditați, trufandale. Îmi spuneau în glumă că medicul le-a recomandat să urmeze exemplul bărbatului trecut de patruzeci de ani bolnav de holeră care s-a tratat în mod miraculos cu o "lepră" de nouăsprezece ani.

Tratamentul nu începea până când bolnavii nu se înfruptau din bunătățile pe care cu atâta trudă mă străduiam să le procur. Chefurile şi orgiile se țineau lanț aşa că pe zi ce trecea aveam deplina convingere că orice voi face mie nu mi se poate întâmpla nimic. Doar țineam sub control toată situația...

Cadourile pe care le ofeream cu atâta generozitate cu diverse ocazii precum şi chefurile grangurilor trebuiau plătite de undeva. Aşa că am fost nevoit să vând la suprapreț unele produse. Doar atât cât să-mi pot recupera cheltuielile. Toată lumea era mulțumită iar eu trăiam într-adevăr ca un boier. Din păcate cercul boşilor se mărea. Zilnic apărea câte un şef mai mare sau mai mic, ba de la partid ba de la miliție. Până şi de la pompieri au

fost. Pe cei de la Securitate nu vi-i spun... Parcă era un lanț din care mereu lipsea ultima verigă. La un moment dat mi-am dat seama că nu pot să mai ies din acest cerc vicios și presimțeam că viața de huzur se apropie de sfârșit. Ilegalitățile pe care le comiteam tot mai des au fost reclamate direct la București de către fostul meu șofer, astfel că într-o dimineață m-am trezit cu doi ofițeri superiori din cadrul Inspectoratului General al Miliției. În urma controlului efectuat unitatea a fost sigilată și închisă.

Credeți că m-a ajutat vreunul din boşi? Nici vorbă! Au fugit toți ca şobolanii. La necaz nu te ajută nimeni domnule. N-am avut pretenția să mă salveze de la puşcărie, dar măcar să-mi transmită în arest un semnal de încurajare, că Doamne mult contează în asemenea momente. Sau măcar să le fi ajutat pe fetele mele să se angajeze undeva. Dar n-au mişcat un deget... Dacă ați ști câtă bătaie am mâncat pentru ei...

- Cum adică? îl întreb contrariat.

- Păi aşa... În arestul faimosului Inspectorat General al Miliției mi-am pierdut identitatea. Pentru ei eram doar deținutul 102. Acesta era numărul meu de inventar. Am avut onoarea să stau în camera 17 dormind chiar în patul celebrului Ştefănescu, cel cu vinurile.

- Am auzit de el.

- Căpitanii Chiriță, Dincă şi Cocean mă băgau zilnic în camera de tortură. Îmi puneau în spate un tomberon tip raniță, mă legau cu lanțurile şi cătuşele ancorate în perete iar subofițerii mă băteau până leşinam. Aruncau apoi găleți cu apă pe mine pe urmă continuau activitatea. De cele mai multe ori mă scoteau de acolo într-o pătură militară şi a doua zi o luau de la capăt. Dar sub altă formă...

- ?!

- Mă băteau cu bastonul în talpa pantofilor ca să nu lase urme. Era înfiorător. O durere mai cumplită ca asta este întrecută doar de loviturile primite în testicule... Am avut parte şi de aşa ceva...

În timp ce povestea Boierul mă gândeam la toți anii aceia în care eram stăpânit eu însumi de demonul bestiei. Mă gândeam la clipele în care mă simțeam ca un morfinoman care își caută drogul. Aşa îmi căutam eu deținuții ca să-i bat. Sunt convins că şi eu eram erou principal în poveştile celor care au avut neşansa să mă cunoască în perioada aceea. Din nou simțeam o apăsare grea pe piept, pe suflet...

- În cele mai fericite zile, continuă bucătarul şef, îmi puneau o măsuță pe cap şi o loveau cu bastoanele până când leşinam. Urmau alte găleți de apă... Pentru ca umilința să fie deplină, anchetatorii aruncau dintr-o cutie plină acele cu gămălie pe jos apoi mă puneau să le număr... Cred că au primit ordin să mă extermine şi poate ar fi reuşit dacă nu s-ar fi declanşat revolta muncitorilor de la Braşov. Domnu' major, eu am stat doi ani şi două luni în arest din care un an şi jumătate nu mi s-a acordat niciun drept. Am fost bătut, schingiuit, umilit, dar vă spun cu toată sinceritatea că suferințele mele n-au însemnat nimic pe lângă ce au pătimit aceşti martiri de la Braşov. Parcă şi acum aud urlete sfâşietoare care probabil mă vor urmări toată viața... Nici nu vreau să-mi amintesc...

- Totuşi nu-nțeleg de ce te-au bătut...

- Au vrut să afle ce combinații am avut cu personalitățile județului care au venit pe la mine. Eram conştient că dacă vorbesc o să mă bată să tac, aşa că am preferat să îndur toate aceste grozăvii pe care vi le-am

povestit. Nu ştiu dacă a meritat să fac acest sacrificiu, nu ştiu dacă merita să distrug nişte cariere ale unor oameni importanţi. Ştiu însă cu siguranţă că am înţeles mai bine ca oricare altul că într-adevăr prostia şi domnia se plătesc. De fapt totul se plăteşte. Mai devreme sau mai târziu într-o formă sau alta. Şi uneori foarte scump...

Dacă acum câţiva ani holul îngust de la celulele izolatorului de pedeapsă era stropit din belşug cu sângele bandiţilor pe care îi băteam cu sălbăticie înainte de a-i băga la "mititica" iată că a venit vremea să schimb şi această metodă de lucru. Acum, în calitatea mea de ofiţer de serviciu scoteam deţinutul din cameră cu bagajul personal, îl duceam în birou unde îi citeam conţinutul raportului de pedepsire, după care îl atenţionam:

- Nu ştiu în ce măsură eşti vinovat sau nu dar după câte vezi raportul este aprobat de către comandant şi nu cred că merită să faci "scene" inutile. Aşa că vei intra la izolare!

Cu toate că nu era.regulamentară, această metodă mi s-a părut deosebit de eficientă şi nu am dat greş niciodată atâta timp cât am folosit-o. Deţinutul înţelegea că nu are niciun rost să se opună, ba mai mult, printr-o glumă plasată la momentul oportun, îi cream o bună dispoziţie şi-l vedeam cum intră în celulă cu zâmbetul pe buze. Sergentul major Chiriac, cel care a prins evadatul, noul supraveghetor de pe secţie, urmărea fascinat această operaţiune la care în mod normal trebuiau să fie prezenţi cel puţin şase subofiţeri.

- De cât respect vă bucuraţi din partea deţinuţilor, zise el dând din cap a admiraţie. Oare voi ajunge vreodată să fiu şi eu ca dumneavoastră?

- Dacă o să mă asculți, vei ajunge cu siguranță într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. Totul depinde de tine.

- Ați avut dreptate când mi-ați spus să nu bat hoții. Mi-am dat seama acum ce înseamnă să știi să lucrezi cu camenii. Am auzit că mai de mult ați avut probleme din cauza bastonului...

- Asta a fost cândva. Și tot ce a fost nu va mai fi... A bate un om lipsit de apărare fără niciun motiv înseamnă să bați un infirm. Este sub demnitatea unui om care se respectă...

- Dacă n-ar exista influențele colegilor...

- Nu-i vorba de influențe, i-o retez scurt, cu răutate, gândindu-mă la Șchiopu. Știi foarte bine că pe secție lucrul cel mai important e să nu ai evenimente negative. Dacă totuși se întâmplă să ai, meritele tale de dinainte nu mai valorează nimic în ochii șefilor. Te acuză de lipsă de tact, de slabă pregătire profesională și politică și de câte și mai câte. Dacă te comporți brutal cu deținuții, îi bați sau îi înjuri înseamnă că ai atins obiectivul muncii de reeducare?

- Nu!

- Bineînțeles că nu. Nu faci altceva decât să-i înrăiești și îți vor răspunde cu aceeași monedă. Acum fii atent la ce îți spun: Dacă tu, ca supraveghetor, prin comportament și personalitate reușești să trezești în conștiința adormită a deținutului stima și respectul pentru omul din tine, nu pentru haina militară, înseamnă că ai găsit secretul adevăratei munci de reeducare. Când ai ajuns pe această treaptă te asigur că nu vei avea niciodată evenimente negative. Drumul până acolo este lung și presărat cu greutăți. Vei întâlni colegi răutăcioși

invidioşi. Să nu-i bagi în seamă. Ignoră-i. Nu te uita nici în dreapta nici în stânga. Priveşte până ce ai să vezi. Să ştii că la capătul drumului te aşteaptă izbânda. Succesul. Satisfacţia...

Vagonul penitenciar, de o construcţie specială, prevăzut cu gratii, cuşete şi o dubă mare, se ataşează trenurilor a căror trasee trec prin oraşele în care se află închisori. Această cursă funcţionează regulat, de două ori pe lună, transferând deţinuţi de la un penitenciar la altul din diverse motive: afaceri judiciare, executarea pedepsei sau recursuri. Cu ocazia transferurilor exista un permanent schimb de informaţii în legătură cu puşcăriile unde mergeau, combinaţiile şi blătuiala cu gardienii. De fapt peste tot exista corupţie. Secretul era să ştii preţul corect pentru care gardianul punea botul...

Deţinutul Rednic a sosit de pe cursă. Nu-l mai văzusem de când a şmenuit două conserve în care a băgat balegă de cal şi le-a dat unor liberi spunând că e compot de ananas.

- Unde ai fost jupâne? I-am întrebat bucuros că-l revăd.

- La recurs la Tribunalul Suprem. Mi-au redus pedeapsa cu doi ani aşa că peste o lună plec acasă.

- Nu pleci de aici până nu-mi spui cum ai măsluit conservele, îl ameninţ în glumă.

- Nimic mai simplu domnu' major. Am luat două conserve goale. Pe una dintre ele am polizat-o până când a căzut primul inel. Pe cealaltă am tăiat-o pe la mijloc apoi le-am introdus una într-alta după ce le-am etanşeizat perfect. Dar nu înainte de a introduce "marfa", bineînţeles.

- Bună "marfă" a fost, îi spun râzând.

- Da, într-adevăr. Nimeni nu şi-a dat seama că nu e ananas. Şi cât le-a studiat inginerul... Ne-am mai descreţit şi noi frunţile. Domnu' major am stat pe arestul miliţiei în cameră cu un multirecidivist. Călugărul îi porecleau. El m-a învăţat multe lucruri despre puşcărie care mi-au fost de mare folos. Aşa bandit cum era cu mine s-a comportat frumos. Îi mai dădeam câte un pachet de ţigări şi alimente, e adevărat, dar asta nu m-a deranjat cu nimic. După o vreme ne-am împrietenit. Într-o zi mi-a spus: "Mitică, puşcăria nu e deloc uşoară. Să nu te laşi călcat în picioare de nimeni, niciodată. Să ai grijă de sănătatea ta, ăsta-i cel mai important lucru. Să-ţi vezi de pătrăţica ta că nici gaborii nu vor avea treabă cu tine. Nu te lua după toţi şmecherii, cum am făcut eu. Şi ce-am ajuns? O epavă. Şi nici nu-i de mirare prin câte am trecut. Mă mir că mai trăiesc. Într-o pedeapsă mi-am băgat o tabletă de scobutil în ochi să mi se mărească pupila pentru a nu ieşi la muncă. Am halit alimente alterate pentru a face hepatită numai ca să mă interneze în spital. Într-o altă pedeapsă, ca să obţin regim TBC, am luat înainte de a-mi face filmul la plămâni, două ţigări fără filtru pe care le-am desfăcut şi peste tutunul astfel obţinut am presărat o lingură de zahăr, l-am frământat, punându-l apoi într-o foiţă de ziar. Din această compoziţie mi-am încropit o ţigară, am aprins-o apoi am tras cu putere fumul în piept. La radiografie mi-a apărut o cavernă la plămâni. Aşa am obţinut regimul alimentar. Ei, Mitică, mintea hoţului este atât de inventivă încât nici nu-ţi imaginezi de câte e în stare să facă".

Am aflat acuma venind încoace că bietul Călugăru s-a injectat cu urină şi materii fecale numai să ajungă la spital. A făcut o infecţie urâtă, apoi septicemie murind la Jilava.

- Mergi acasă cu un bogat bagaj de cunoştinţe despre lume şi viaţă...

- Domnu' major nici dacă trăiam zece vieţi nu învăţam atâtea lucruri. Mulţi ar trebui să treacă prin puşcărie pentru ca apoi să preţuiască libertatea. Deoarece sunteţi un om deosebit îmi permit să vă rog şi eu ceva, cu toate că nu prea îmi stă în caracter să profit de bunătatea unui om.

- Spune-mi, te ascult, îl încurajez, cu gândul la vremurile de altădată. Dacă mă cunoştea atunci...

- Când am mers la recurs la Bucureşti m-au dus în Rahova. E nebunie mare acolo, dar am avut mare noroc cu unul Grecea care m-a ajutat enorm în perioada aceea. Mi-am zis în sinea mea că dacă vreodată o să ne întâlnim în viaţă nu voi ezita să-i răspund cu aceeaşi monedă. Iată că m-am întâlnit cu el mai repede decât m-aş fi aşteptat. E chiar aici la camera douăzeci şi cinci. A venit şi el de pe cursă de la Aiud. Vă rog frumos dacă puteţi ajutaţi-l să iasă undeva la muncă. Are pedeapsă mare, douăzeci şi trei de ani... O să vă daţi seama că este un om de mare caracter. Puteţi să ţineţi cont de rugămintea mea?

- Negreşit o să ţin cont, fie şi numai pentru conservele acelea...

Deţinutul Ciombe era bolnav psihic. Într-una din zile când venea de la plimbare l-a văzut pe locotenentul doctor Popovici că merge grăbit spre Infirmerie. Înainte de a intra în cameră a urlat:

- Domnu' doctor, mă doare capul, daţi-mi vă rog nişte medicamente...

Medicul s-a oprit brusc, vizibil iritat că deținutul și-a permis să strige după el. A stat o clipă pe gânduri apoi l-a sfătuit cu profesionalism:

- Dacă te doare capul, dă-te cu el de pereți!

După ce a intrat în cameră Ciombe a început să dea cu capul în grilaj și în fierul de la paturi provocând un scandal de pomină. A venit tânărul locotenent Gabriel să-l calmeze în camera supraveghetorului, dar n-a reușit. Ciombe era pus pe fapte mari. Auzind că sunt "probleme" pe secție care țin de "specialitatea" sa, căpitanul Furtună a venit ca vijelia întrebându-l pe Chiriac:

- Unde-i banditul? Unde-i?

- Aici, răspunse emoționat supraveghetorul arătând cu degetul spre ușa biroului.

- Ce vrei băi, escrocule? l-a întrebat scurt căpitanul.

- Medicamente că sunt bolnav, ce să vreau altceva? Că doară nu femei!? răspunse Ciombe impertinent.

- Vrei medicamente? Ia de la mine niște medicamente, îi spuse Furtună, trimițându-i fulgerător două directe în maxilar și un picior bine plasat profesional, în stomac.

N-a durat niciun minut toată secvența că Furtună a și părăsit încăperea în mare grabă, lăsându-l pe deținut într-o baltă de sânge și pe proaspătul locotenent de-a dreptul siderat. Înainte de a pleca de pe secție i-a ordonat lui Chiriac:

- Bagă-l în cameră și dacă mai încearcă ceva mă suni în birou că vin eu și-l calmez.

- Am înțeles! răspunse subofițerul înghițind de două ori în sec.

Cu gura însângerată şi cu vocea răguşită, Ciombe a spus resemnat în faţa grilajului:

- M-o bătut domnu' căpitan păntru c-am cerut neşte medicamente, da' nu-i bai, nu-i bai...

Medicul psihiatru Faur, condamnat la trei ani pentru provocare ilegală de avort, a scăpat ca prin minune din ghearele necruţătoare ale Inspectoratului General de Miliţie. După câteva anchete tari la care medicul a rezistat fizic şi psihic tovarăşii ofiţeri au renunţat în cele din urmă să-i mai pună în cârcă şi o altă infracţiune: "operaţiuni cu mijloace de plată străine".

După acest popas în beciurile sumbre ale miliţiei unde a simţit amarul umilinţei şi săgeata batjocurii în inimă, medicul a rămas cu serioase traume psihice. Omul care altădată îşi încuraja pacienţii dându-le reţete şi sfaturi se găsea acum în faţa mea. Era trist, abătut, deprimat şi cu o privire neliniştită. Încercam să găsesc acele cuvinte consolatoare, dar frazele parcă îngheţau pe vârful buzelor. Medicul îşi şterge o lacrimă fugară din colţul ochiului şi într-un târziu îmi spune cu o voce stinsă:

- Domnule, puşcăria asta mi-a demonstrat că până şi cel mai puternic psihic poate fi distrus. Sunt victima încrederii prea mari avută în oamenii de lângă mine. În oamenii pe care i-am ajutat. Şi ei m-au trădat. Cum pot să fie atât de ingraţi? Atât de răi? De câteva zile mă obsedează povestea tânărului fermecător care a mers la o leprozerie... Dar nu, mai bine tac... Poate vă plictisesc cu problemele mele...

- Nu domnule doctor, nu mă plictisiţi... Vă rog să continuaţi...

- ... Așa... Tânărul i-a explicat mai marelui peste leprozerie:

- Am remarcat că la toată lumea le este silă de voi. Prezența mea în mijlocul vostru este o dovadă că vă iubesc. Permiteți-mi vă rog să-mi manifest această iubire sinceră printr-o caldă și frățească îmbrățișare. Nu vă cer nimic. Doar atât. Lăsați-mă să vă îmbrățișez pe fiecare o singură dată...

În funcție de gravitatea bolii leproșii erau cazați pe paliere diferite. Tânărul și-a început îmbrățișările de la parter tulburând prin frumusețea lui femeile din aripa dreaptă a clădirii. De-abia spre seară tânărul a ajuns la ultimul etaj unde într-o cameră izolată se afla un lepros negru, respingător, dezgustător, cu fața plină de răni, un adevărat monument de carne vie urât mirositoare. Cu o vizibilă reținere tânărul fermecător s-a apropiat cu brațele larg deschise, dar leprosul l-a bruscat mânios. Negrul a fost singurul care i-a observat punctele negre de pe piept. Tânărul era ciumat! Prin acest "gest uman" el a grăbit sfârșitul nefericiților leproși. Această întâmplare este autentică și s-a petrecut undeva în Franța acum trei sute de ani.

Domnule ofițer de serviciu eu n-o să mai dau sfaturi. Niciodată. Atâta pot să vă spun că am ajuns la concluzia că nu este bine să ai încredere absolut în nimeni. Bine spunea Eminescu: "Inima e ca o carte/ Singură pe care-o ai/ Altuia ca s-o citească/ Niciodată să n-o dai!"...

Tristețea fără margini a doctorului Faur m-a dus cu gândul la Bacovia. Petalele "florilor de plumb" cădeau încet pe masă, strivind tăcerea așternută între noi.

Drimuş era şeful camerei unde se aflau deţinuţii arestaţi preventiv. În ziua în care a fost arestat premiera piesei sale de teatru "Logica" se juca pe scena Teatrului Dramatic din Bistriţa sub privirile pline de tristeţe ale prietenilor săi, oameni de cultură şi artă, care ştiau că a fost "ascuns". I s-a imputat faptul că în calitatea sa de director al Casei de cultură din Baia Sprie ar fi deturnat fonduri de bani, înşelând astfel câteva întreprinderi colaboratoare, fără ca acestea să fi reclamat vreodată frauda.

Drimuş şi-a câştigat repede respectul deţinuţilor din cameră deoarece le scria recursurile, cererile şi contestaţiile către organele de judecată. Nu numai deţinuţii îl solicitau să scrie ci şi cadrele din penitenciar. De fapt Drimuş era cel mai "intoxicat" cu lecţiile politice deoarece la el soseau zilnic zeci de caiete ale subofiţerilor pe care nu le putea refuza aşa că toată ziua scria în cameră. Până şi căpitanul Furtună a remarcat că "majoritatea cadrelor au acelaşi scris". Plutonierul Negru l-a întrebat într-o zi pe Drimuş, arătându-i caietul de politică:

- Ce-ai scris aici?

- Chintesenţă.

- Chintes... Ce dracu-i aceea?

- Ceva esenţial, important, răspunse profesorul zâmbind.

- Ai măi, puteam să răspund şi eu dar m-am gândit că-i scris greşit şi n-am mai ridicat mâna, zise plutonierul cu ciudă.

Discuţiile cu Drimuş le purtam în şoaptă, pe celular, să nu ne-audă nimeni. Abordam subiecte periculoase, gingaşe, sensibile. Dac-ar fi ajuns la urechile ofiţerului de

contrainformații cu siguranță schimbam culoarea ținutei. Însă nu mi-am pus niciodată problema că Drimuș ar putea trăda. Exista între noi o încredere reciprocă tacită și nemărturisită. Din dorința de a salva aparențele, pentru a nu fi prea vizibilă slăbiciunea pe care o aveam față de el, când deschideam ușa camerei îl strigam, făcând aluzie la ochelarii lui mari cu rame aurii:

- Băi "aragaz cu patru ochiuri" ia ieşi tu afară că acum ai încurcat-o!

Ceilalți deținuți nu ştiau ce să mai creadă de aceea majoritatea îl compătimeau. Când ajungea pe hol îi spuneam zâmbind:

- Du-te la televizor la liberi că trebuie să înceapă filmul.

Primii fulgi de nea au adus cu ei şi mireasma dulce a Sărbătorilor de iarnă. Încă de la sfârşitul lui noiembrie am calculat că în noaptea de Revelion o să intru de serviciu. Ştiam că această seară magică reprezintă și pentru deținuți un moment deosebit de emoționant. Pentru a preveni un eventual eveniment negativ m-am hotărât ca după efectuarea apelului să intru în fiecare cameră şi să stau de vorbă cu ei.

Clipa mult aşteptată a sosit. Eram pregătit să intru în scenă, dar parcă emoțiile mă încercau exact ca în ziua primului meu discurs din cariera de supraveghetor. Ca și atunci străbat şi acum de câteva ori distanța de la celular până la Infirmerie apoi mă opresc în fața camerei douăzeci şi şapte. Aici se află cei mai mulți deținuți intelectuali de care mă simt ataşat. Deschid încet ușa făcându-i semn deținutului Rusu care m-a observat, să nu spună nimic. Intru şi încep să mă plimb prin cameră. Preț de un minut sau două toate privirile sunt îndreptate

asupra mea. Erau nerăbdători să afle ce vreau să le comunic. Când ajung în dreptul cambuzei simt că sufletele noastre sunt pe aceeaşi lungime de undă. Mă opresc, fac o piruetă şi cu o voce duioasă rostesc:

- Au mai rămas câteva ore şi fiecare dintre noi o să ne spunem cu nostalgie în glas: "A mai trecut un an din viaţa mea!". Noi, oamenii, suntem doar nişte călători grăbiţi prin gara vieţii şi oricât de mult ne-am strădui nu putem atinge perfecţiunea. Lăsăm în urma noastră doar palide amintiri în sufletele celor pe care i-am iubit. La cumpăna dintre ani sunt sigur că cei dragi de acasă vor ciocni cu voi în gând o cupă de şampanie. Doresc să vă urez şi eu în această seară multă sănătate şi noroc!

După câteva secunde, cu ochii înlăcrimaţi, m-au răsplătit cu aplauze furtunoase, ca la spectacol.

Această scenă s-a repetat aproape în fiecare cameră. Aceleaşi emoţii, aceleaşi urări, aceleaşi furtunoase aplauze. A fost pentru întâia oară când am simţit că bestia din mine a murit pentru totdeauna. Locul ei a fost însă luat de o bestie şi mai feroce: trufia. În seara aceea am crezut că sunt stăpân peste timp şi nici nu ştiam că tocmai pusesem prima cărămidă în zidul mândriei.

Curiozitatea şi promisiunea făcută lui Rednic m-au determinat să-l cunosc pe deţinutul Grecea. Într-o dimineaţă l-am înlocuit chiar eu pe Chiriac pentru a merge să servească micul dejun la popotă. Atunci l-am văzut pentru prima oară pe Grecea. Stătea nedumerit pe scaunul din birou şi aştepta să-l întreb pentru ce l-am chemat. Nu părea deloc emoţionat ci mai degrabă plictisit. Am renunţat la introduceri inutile şi i-am spus direct:

- Am înțeles că în Rahova l-ai ajutat foarte mult pe deținutul Rednic. Înainte de a se libera m-a rugat să fac ceva pentru tine, dacă pot, bineînțeles. Intervenția lui consider-o ca pe un semn al recunoştinței ce ți-o poartă. Ca pe o dovadă că nu te-a uitat.

- Mă bucur să aud asta, spuse Grecea privindu-mă prin lentilele nefiresc de mari ale ochelarilor cu rame argintii. Ştiam că este un om de caracter şi tocmai de aceea am avut pentru el o afecțiune aparte. De fapt nu numai de asta. Poate şi pentru că este din Sighet de unde sunt şi naşii mei.

- Înseamnă că ai legături de suflet cu Maramureşul...

- Normal, doar soția mea este din Tămăşeşti. Ca să fiu mai aproape de ea a intentat proces de divorț. Aşa am ajuns de la Rahova via Aiud în Penitenciarul Baia Mare. Cu afaceri judiciare...

- Cum de ai primit o pedeapsă atât de mare?

- Pe undeva era şi firesc s-o primesc. Prejudiciul a fost stabilit la aproape trei milioane de lei. Când mă gândesc că Ştefănescu, cel cu vinurile, pentru un milion două sute de mii a fost împuşcat, eu cu douăzeci şi trei de ani am scăpat totuşi ieftin. Mai cu seamă că decretul de amnistiere mi-a înjumătățit pedeapsa. Am deja executați opt ani şi jumătate. Mai am puțin şi mă liberez...

- Ce optimist eşti...

- La începutul executării pedepsei m-am considerat nevinovat, motiv pentru care am stat douăzeci şi două de zile în refuz de hrană. Nu m-a băgat nimeni în seamă. Pedeapsa a rămas aceeaşi...

- Practic ce ai făcut?

- Eram agent transport pe Aeroportul Internațional din Otopeni. De la platforma de îmbarcare a aeronavei și până la capul pistei de decolare, aceasta consuma cam cinci sute de kilograme de combustibil. Înlocuiam benzina cu o cantitate de marfă echivalentă cu greutatea combustibilului astfel că n-avea cum să fie depistată. Încărcam în special carne care se vindea foarte bine în Cehoslovacia. Ani de-a rândul afacerea a mers ca pe roate și ne-a adus câștiguri fabuloase, mie și celor cinci colegi de serviciu.

- Cum v-au descoperit, totuși?

- Șeful nostru de secție, Mandache, era implicat într-o altă rețea mult mai bănoasă, dar și mai periculoasă. Aceștia comercializau aparatură de emisie recepție pentru comunicarea cu postul de radio Europa Liberă. Când securiștii au depistat rețeaua, ca o măsură de precauție, pentru a nu vorbi, Mandache a fost asasinat imediat de către membrii rețelei, înscenându-i-se o sinucidere. L-au găsit a doua zi doi boschetari pe o bancă în Herăstrău cu venele tăiate. După ce au demarat o anchetă cum nu s-a mai pomenit au ieșit la iveală și furturile din avioanele care se aflau în tranzit pe aeroport. Ca un paradox, prejudiciile care ni se imputau nu au păgubit cu nimic Compania TAROM.

Datorită faptului că eram prieten bun cu Mandache anchetatorii mi-au acordat o atenție specială. Timp de doi ani m-au ținut pe arestul Inspectoratului General al Miliției unde am fost supus la cele mai cumplite chinuri. Voiau să afle de la mine unde este valuta lui Mandache, ce relații avea acesta în străinătate și cum a rămas în Cehoslovacia, Dinu, celălalt șef de secție. Acum nu-mi face plăcere să-mi aduc aminte de acea perioadă neagră din viața mea. Vă rog să mă înțelegeți...

- Te înțeleg. Continuă...

- Anchetatorii, văzând că nu scot mare lucru de la mine, m-au trimis la Penitenciarul Rahova, pe secția a treia unde l-am avut ca șef pe colonelul Constantin. Am fost imediat repartizat la muncă la o secție a Fabricii de încălțăminte Flacăra situată undeva la marginea Bucureștilor. Aici am fost pentru prima oară inițiat în blătuielile cu milițienii. Le dădeam pantofi iar ei îmi aduceau mâncare și băutură la început. Mai târziu m-am șmecherit și eu. Voiam numai bani, pe care îi trimiteam familiei.

- Cum?

- Simplu. Când venea nevastă-mea la vorbitor îi ascundeam în copertele special confecționate ale unor cărți voluminoase sau îi băgam în săpunuri sculptate. Păstrez multe amintiri plăcute din perioada aceea dar cea mai haioasă dintre toate este aceea în care doi recidiviști au reușit să-l dreseze pe Costică, un câine maidanez foarte inteligent. Aceștia i-au confecționat din piele neagră o zgardă prevăzută cu un săculeț legat la gură cu un șnur tot din piele în care bandiții puneau o bancnotă de cincizeci de lei și îl trimiteau pe Costică la cumpărături. Câinele avea un traseu bine stabilit: se strecura cu abilitate prin gardul de sârmă ghimpată și nu se oprea decât în curtea lui Haralambie, un fost puşcăriaş şi el, care era complicele hoților. Acesta lua banii și în locul lor punea o sticluță de Triple sec, un lichior foarte apreciat, care intra exact în săculețul din piele fără să se observe ce este înăuntru. Multă vreme a făcut bietul Costică această navetă dar nimeni n-a băgat de seamă ce rol important juca în viața deținuților. A fost jale mare printre hoți când au aflat că o mașină l-a călcat tocmai când se întorcea din misiune cu sticluța atârnată de zgardă...

Între timp Chiriac a venit de la masă dar i-am spus să nu mă deranjeze pentru a-l putea asculta în liniște pe Grecea, care a început să mă fascineze cu poveștile lui. Acesta a continuat:

-Toți cei care aveam pedepse mari eram considerați într-un fel sau altul periculoși. De multe ori în camera în care mă aflam erau aduși pentru o scurtă perioadă deținuți aflați în tranzit, care veneau în București cu afaceri judiciare. În astfel de împrejurări l-am cunoscut pe Ianul, fostul șef al Restaurantului Carpați din Baia Mare. A fost condamnat la douăzeci de ani și a venit la Tribunalul Suprem pentru recurs. Așa cum v-am spus, aveam mulți borfași în cameră. Aceștia l-au provocat pe Ianul la o partidă de barbut cu zaruri confecționate din săpun. Miza erau bomboanele. La un moment dat Ianul era dator cu peste trei sute de bomboane și îi asigura pe creditori că își va plăti datoria. Acest lucru s-a și întâmplat după o săptămână când a primit pachet de acasă făcând plata într-un mod original. Dintr-o cutiuță cu eticheta roșie pe care scria "Cip" Ianul a deșertat pe masă niște bomboane mici cât boabele de piper și a început să le numere, spre deliciul celor din cameră. În acest fel fostul cârciumar și-a atras simpatia borfașilor. Din păcate numai pentru moment deoarece în ziua în care a fost prezentat în fața instanței, cu lanțuri la mâini și la picioare, Ianul a declarat în fața completului de judecată că intră în refuz de hrană. Un astfel de eveniment era considerat deosebit de grav, mai cu seamă că a fost făcut public. Degeaba au încercat să-l convingă ofițerii și educatorii să renunțe la această formă de protest că n-au reușit. Am stat de vorbă cu el spunându-i că nu merită acest sacrificiu, dar nici pe mine nu m-a ascultat. Era prea orgolios. Prea mândru. În aceste condiții, foștii lui parteneri de barbut au primit ordin

de la împărăție prin nu se știe ce căi, eu le bănuiesc doar, să-l bată pe Ianul. Aceştia n-au stat prea mult pe gânduri, administrându-i câteva bătăi cumplite. Ianul şi-a dat imediat seama că vor să-l lichideze şi atunci a început să strige în gura mare lozinci anticomuniste şi să pronunțe numele unor importanți generali din Ministerul de Interne cu care, spunea el, a făcut afaceri dubioase. N-au trecut nici zece minute de la declanşarea scandalului că au şi apărut cinci subofițeri care l-au dus mai mult mort decât viu în camera special amenajată pentru cei care erau în refuz de hrană. Aici meseriaşii din gardă i-au administrat o ultimă bătaie sângeroasă, astfel că după două zile Ianul a murit în chinuri cumplite.

Am asistat îngrozit la aceste atrocități comise intenționat sub ochii noştri pentru a ne impresiona dar şi pentru a ne avertiza. Acest lucru m-a determinat să iau hotărârea de a mă transfera la Aiud, acolo unde se aflau deținuți cu pedepse peste zece ani. Chiar a doua zi am tratat cu medicul unității, Caragea, căruia i-am dat suma de cinci mii de lei şi douăzeci şi două de perechi de încălțăminte. Cu prima cursă am pornit spre Aiud unde mă aflam în cuşeta vagonului penitenciar cu deținutul Kalischi, cel mai tânăr comandant de vas care transporta mărfuri pe mare. În acea călătorie am aflat povestea lui.

- Ia spune-mi-o, îi zic nerăbdător, aşteptând cu sufletul la gură.

- Directorul Teatrului Fantasio din Constanța împreună cu doi amici s-au hotărât să plece ilegal din țară. Pentru aceasta l-a rugat pe bunul lor prieten Kalischi să-i ajute. Acesta a acceptat imediat cu toate că ştia la ce riscuri se expune. Pentru a da o notă de legalitate acestei periculoase aventuri, i-a angajat pe vas în diferite funcții: mecanic, servant şi bucătar. Ca să-i lase acolo unde s-au

înțeles, comandantul a deviat vasul de la traseu. Securistul de la bord și-a dat seama că vasul nu-și urmează corect itinerarul, dar pe moment n-a spus nimic. După zece minute i-a cerut lui Kalischi pistolul din dotare sub pretextul că vrea să-i verifice seria. Comandantul i l-a dat zâmbitor fără să bănuiască ce o să i se întâmple. Securistul i-a pus lui Kalischi pistolul la tâmplă obligându-l astfel să întoarcă vasul spre Constanța. Ajunși în port, ofițerul i-a arestat imediat. Inițial Kalischi a fost condamnat la moarte, dar i-au comutat pedeapsa la douăzeci și cinci de ani. Mă aflam cu el în cușetă ca nu cumva să se sinucidă.

- Prin multe încercări ai trecut până acum, îi spun așa, într-o doară, fiind puternic marcat de sfârșitul dramatic al lui Ianul pe care l-am cunoscut chiar în acest penitenciar, înainte de a pleca la recurs.

- Domnu' ofițer de serviciu, acum nu mai are importanță prin ce am trecut. Atunci când un deținut este arestat întotdeauna drama rămâne în urma lui. În cei opt ani și jumătate pe care îi am executați mi-am pierdut părinții care au murit în adevărate tragedii, iar copiii mei, un băiat și o fată, mă așteaptă zilnic să sosesc din străinătate unde știu ei că sunt plecat la muncă. Acei bani pe care v-am spus că îi trimiteam din pușcărie, sărăcuții de ei, credeau că vin de la "tătuțu din Olanda".

Pe sub ochelarii cu lentile neobișnuit de mari, o lacrimă grea și fierbinte se prelinge încet pe obrazul lui Grecea, oprindu-se încremenită pe zâmbetul trist.

La sectorul Vizite este ca de obicei forfotă mare. Aici este locul în care întâlnirile cu cei dragi sunt stropite cu oceane de lacrimi. Aici este locul în care

coardele inimilor vibrează pe cărarea neplivită a amintirilor. Aici este locul în care se nasc visele, sunt plânse eşecurile dar mai ales este contemplată viaţa decizională...

La cabina şase deţinutul Dobrotă discută cu fiul său:

- De ce-ai venit numai singur?

- Mama e bolnavă. De trei zile nu s-a ridicat din pat. Mi-a spus să-ţi transmit că nu trebuie să-ţi faci griji pentru asta că-şi revine ea. Te roagă s-o ierţi că n-a putut face rost de tot ce-ai avut nevoie. La noi nu se găseşte mare lucru prin magazine. Ieri am stat trei ore la rând apoi ne-a anunţat vânzătoarea că mezelurile tocmai s-au terminat. Dacă o cunoşteam poate avea. Peste tot e nevoie de pile...

- Nu-mi mai aduceţi nimic. Mă descurc. Să vă ajungă vouă până vin eu acasă, că bine va fi. O să vezi. Cine te-a zgâriat? îl întrebă tatăl uitându-se mai bine sub ochiul stâng unde se vedeau clar urme de unghii.

- M-am bătut cu unul la şcoală...

- Te-ai bătut? De ce?

- Pentru că mi-a zis: "Tatăl tău este un puşcăriaş!". Eu ştiu însă că nu-i adevărat. Mi-a spus mama că nici nu trebuia să te aresteze pentru doi ştiuleţi de porumb. Te aşteptăm cu drag să vii acasă. Vasile şi Ioana sunt la bunica de când s-a îmbolnăvit mama...

Sunetul strident al soneriei, ca râsul unei femei isterice, anunţă că vizita s-a terminat. Dobrotă îşi petrece pruncul cu ochii scăldaţi în lacrimi şi oftează prelung.

Sergentul major Crişan, lucrătorul de la Vizite, cântărea alimentele. În faţa lui se afla o femeie îmbrăcată

modest, sărăcăcios chiar, ținând de mână un copil. Uitându-se la cântar a observat că mai trebuiau alimente până când acul urma să indice cinci kilograme.

- Mai aveți ceva? a întrebat-o cu blândețe.

Femeia, stânjenită de neașteptat întrebare, s-a uitat la copilul care ținea în mânuță un pachet de halva. I l-a luat încet și l-a pus pe cântar.

- Este pentru tăticul, i-a șoptit apoi la ureche. Când a auzit cuvântul tată fața copilului s-a înseninat și a început să se uite după el prin încăpere.

Văzând scena nu m-am putut abține să nu-l iau deoparte pe deținutul Sucală.

- Ai văzut câte sacrificii face familia pentru tine? Meriți tu asta? Fii atent la m ine. Dacă mai aud ca să nu mai vorbesc dacă te prind că mai joci barbut pe țigări și alimente să știi că te-am fript urât de tot, i-am spus cu asprime în glas.

Deținutul nu mi-a răspuns. A plecat capul în pământ iar în ochii lui verzi se putea citi un apăsător sentiment de vinovăție. Numai el știa câte alimente a pierdut la babaroase.

Proaspăt bărbierit, în haine vărgate, Deținutul Alexe, psihologul, aștepta nerăbdător la cabina numărul unu. Își freca mâinile de emoție. Din când în când își mângâia părul care începuse să-i crească. Privirea îi era ațintită spre ușa de la intrare. Deodată își face apariția o doamnă blondă, înaltă și elegantă care ținea strâns de mână o fetiță de șapte sau opt anișori. Cu părul cârlionțat și ochii verzi ca smaraldul părea un înger coborât de pe icoană. Când a văzut-o, Alexe a încremenit. Era pentru întâia oară când venea fetița lui la vizită. A rugat-o pe soție să n-o aducă pentru a nu răsuci și mai mult cuțitul în

rana care nu se ştie dacă se va vindeca vreodată. Acum o revedea după trei ani. "Ce mare şi frumoasă s-a făcut. Şi ce trăsături fine, delicate..." constată el apropiindu-se de geamul despărţitor. Mama pune fetiţa pe scăunel pentru a-şi vedea tatăl mai bine. Aproape că nu-l mai cunoştea îmbrăcat în acele haine ciudate. Doar privirea de cărbune, blândă, luminată de bunătate şi înţelegere îi mai aducea aminte de zilele în care se jucau împreună prin zăpadă.

- Ce mai faci Alinuţa, prinţesa lui tăticu'? o întrebă cutremurat de emoţie.

La această întrebare copila a răspuns cu o candoare care mi-a răscolit întreaga fiinţă:

- Am venit să-ţi aduc de ziua ta o floare şi să-ţi spun La mulţi ani! tăicuţul meu drag.

Fetiţa ţinea în mână o garoafă albă pe care i-o arătă lui Alexa. Şi-a apropiat mânuţa de obrazul lui ca să-l mângâie dar s-a lovit de geamul gros, despărţitor.

- Dacă nu pot să te mângâi acum, te voi aştepta de Crăciun să vii să-mi împodobeşti bradul cu multe steluţe, zise ea uşor dezamăgită.

Deţinutul încercă să-şi stăpânească lacrimile dar izbucni în hohote de plâns. Soţia îi spuse printre suspine:

- Am vrut să-ţi fac o surpriză de ziua ta dar cred că am făcut o greşeală aducând fetiţa aici. Te rog să mă ierţi!

Momentul era tensionat. Oricum vizita nu mai putea continua. Sufletul lui Alexa era prea răvăşit pentru a fi în stare să mai spună ceva. Aceeaşi emoţie mă cuprinse ca în seara în care citisem în camera supraveghetorului rândurile acelei copile adresate tatălui. M-am apropiat cu blândeţe de Alinuţa, am luat-o în braţe strângând-o cu putere la piept, am sărutat-o pe obrăjorii fragezi, apoi, prin

gemulețul ce despărțea biroul de cele șase cabine am așezat-o în brațele tatălui.

- De ziua ta cred că meriți o sărutare din partea ficei dragi, îi spun sugrumat de emoție.

Alinuța și-a încolăcit repede mânuțele de gâtul tatălui, sărutându-l cu foc pe obraz. Alexe n-a putut articula nici un cuvânt. Doar lacrimile grele și amare udau rochița roșie de catifea.

"O, sfântă copilă nevinovată, degeaba îl aștepți de Crăciun pe tăticul tău că nu va veni. A fost amânat în comisie pentru că un nene gardian i-a făcut raport de pedepsire pentru că l-a prins la apelul de seară în papuci". Aceste gânduri m-au încercat când am ieșit tulburat peste măsură de la sectorul Vizite, acolo unde dramele se consumă în tăcere iar cei care rămân cu sufletele mutilate sunt copiii. Exact ce mi-a spus Grecea cu trei zile în urmă.

Graficianul Culea a fost deținutul care a reușit să umple golul din sufletul meu o dată cu liberarea lui Manea, Heleșteanu, Drimuș, Călăuz sau Marinescu. Toți acești oameni m-au împiedicat într-un fel sau altul să devin unealta teleghidată a sistemului în care mă simt întemnițat și acum. Dacă n-ar fi fost ei cu siguranță traiectoria carierei mele ar fi fost alta. Poate aș fi rămas pe mai departe gardianul care s-a identificat cu masca torționarului. Sau poate nu mai eram în sistem. Un lucru era clar pentru mine. După felul în care s-au derulat evenimentele în viața mea, credeam tot mai mult în mâna aceea misterioasă care din când în când îmi numără filele inimii. Cu siguranță că nu numai mie...

Culea avea ceva special. Acel ceva care mă făcea să tremur la fiecare frază pe care o rostea dar totodată mă făcea să urăsc oamenii sistemului din care făceam şi eu parte.

- Domnu' ofiţer de serviciu, tatăl meu a murit la închisoarea din Râmnicu-Sărat, mi-a spus el într-o zi în camera supraveghetorului. Era un ţărănist convins cum de altfel sunt şi eu. Tocmai de aceea sunt considerat "duşman al poporului". Credeţi că s-a schimbat ceva faţă de anii cincizeci? Nu s-a schimbat nimic. Gardienii de azi sunt la fel de răi şi inculţi ca cei de atunci. Mă mir cum v-aţi strecurat printre ei...

- Şi eu mă mir uneori, îi spun zâmbind.

- Aşa... Acum, chipurile, comuniştii spun că nu mai sunt deţinuţi politici. Dar eu ce sunt? Dar cei care vor să fugă din ţară, cum li se spune...

- Frontieriştii...

- Ei nu sunt tot politici? Vă spun eu ce s-a schimbat. Securitatea s-a schimbat. Mai exact s-a perfecţionat. Acum posedă o adevărată artă în a confecţiona infracţiuni împotriva celor incomozi regimului. Adică a politicilor. Securitatea îi face deţinuţi de drept comun prin dosarele pe care le fabrică. Mie nu mi-au făcut unul cu o delapidare de un milion? Mi-au făcut. Iniţial m-au condamnat la moarte. Am stat trei luni într-o celulă cu patru criminali care aveau împreună zece victime. Am trăit acolo cele mai terifiante clipe din viaţă. Când se deschidea uşa tresăream şi fiecare îşi aştepta sfârşitul. Nu ştiam cine urmează. Rând pe rând cei patru criminali au ieşit pentru ultima oară pe uşă. În fiecare noapte mă gândeam dacă nu cumva aceea este ultima. Mă gândeam apoi că de fapt pe fiecare om îl aşteaptă aceeaşi noapte veşnică. Ultima.

şi apoi pleacă. Pentru totdeauna. Când m-au anunţat într-o duminică dimineaţă că mi-au comutat pedeapsa cu moartea în douăzeci şi cinci de ani am plâns ca un copil. Doamne, ce suflet întortocheat mai are şi omul. Totuşi, cred că sunt un laş. Un mare laş. Nu trebuia să-mi fie frică de moarte. Nici tatălui meu nu i-a fost...

La difuzor, Mirabela Dauer, această regină neîncoronată a puşcăriilor, cânta cu glasul ei inconfundabil, inegalabil, sfâşietor: "Ne-ar trebui/ o mie de ani/să reclădim /ce-am dărâmat aseară/cu despărţirea noastră/...".

Versurile cântecului şi maniera interpretării l-au răscolit pe Culea. Şi-a pus coatele şi capul pe masă izbucnind într-un plâns amarnic. Lacrimi mari şi grele îi curgeau şiroaie pe obraz. Am ieşit tiptil din birou lăsându-l într-o pustiitoare singurătate.

La postul de radio Europa Liberă se auzeau rafalele de mitralieră cum trăgeau prin centrul Timişoarei. Din vacarmul mulţimilor se distingeau clar voci de femei care implorau:

- Nu trageţi că şi voi sunteţi români ca noi!

Dar rafalele continuau să se audă. Deja intrasem în situaţia numărul trei ceea ce însemna că ne pregăteam de război. Deţinuţii n-au mai fost scoşi la muncă sau alte activităţi cu excepţia celor de la Deservire. Căpitanul Furtună ne-a vorbit în clubul unităţii în stilu-i caracteristic, ferm, autoritar:

- Tovarăşi, trebuie să fim mai vigilenţi ca oricând. După cum ştiţi din teleconferinţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu un grup de huligani împreună cu elemente iredentiste din Timişoara s-au revoltat devastând cartiere întregi. Până când miliţia şi armata îi vor pune la punct o

să mai treacă două trei zile. Pe secțiile de deținere supraveghetorii să manifeste o maximă exigență. Orice neregulă constatată să fie raportată imediat. Să nu răspundeți la nicio provocare venită din partea lor. Discuțiile să le purtați numai în spiritul și litera regulamentului. Nu e cazul să le dați voi explicații de ce nu ies la muncă.

Evenimentele de la Timişoara mi-au strecurat fiori de mâhnire în suflet. Pe secții deținuții erau agitați. Nu înțelegeau de ce nu ies la muncă. Doreau explicații dar nimeni nu se încumeta să încalce ordinul lui Furtună.

Prin liniștea înghețată zăpada scârțâie sub pantofii ce tocmai i-am scos din cutie. Iuțesc pasul şi intru pe secție taman când goarna care anunța stingerea se aude ca un cântec de cucuvea, sinistru, cobitor, prevestitor de moarte. Chiriac îmi raportează că deținuții de la camera şaisprezece se ceartă şi nu vor să se culce. Fără să stau pe gânduri deschid ușa şi intru fără nicio problemă în cameră. Lemnaru îmi raportează că Sima, şeful de echipă, l-a înjurat de mamă şi de aceea au avut altercații. Deținuții s-au adunat ciopor în jurul meu să vadă ce măsuri voi lua la ora aceea târzie. Profund marcat de ceea ce se întâmplă la Timişoara, m-am adresat lui Sima cu o voce tristă:

- Fiecare om are mândria, orgoliul şi demnitatea lui. Nimeni n-are dreptul să-l rănească în amorul propriu chiar dacă este puşcăriaş. Eu nu-mi permit să-njur un deținut dar tu de ce o faci? Te-ai gândit că poate mama lui e moartă?

Sima tăcea. Nu ştia ce să răspundă. Mi-am dat seama că morala şi-a făcut efectul. Apoi m-am adresat tuturor:

- Vă spun încă o dată ceea ce v-am spus când aţi venit de pe cursă: Aduceţi-vă aminte că sunteţi totuşi oameni. Şi oamenii trebuie să se comporte civilizat, să fie buni, înţelegători, demni şi cu bun simţ. Atâta tot.

Majoritatea deţinuţilor din această cameră erau veniţi din sudul ţării. Toţi cu probleme grave la dosar. Recalcitranţi, violenţi iar unii semnalaţi cu intenţii de evadare sau de atac asupra cadrelor. Şi eu în mijlocul lor după ora stingerii. Dacă ar fi aflat Furtună cred că mă trimitea direct la arestul garnizoanei. Am mizat însă pe factorul psihologic şi am ştiut că nu voi da greş. Toţi banditii au rămas impresionaţi aşa că în câteva minute pe secţie nu se auzea nici măcar o şoaptă.

Chiriac a asistat la toată discuţia rămânând din nou fără replică. În birou m-a întrebat:

- De câteva zile vă văd tot supărat. Dacă nu sunt indiscret, ce s-a întâmplat?

- Nimic. Deocamdată. În meseria asta starea sufletească are o importanţă covârşitoare pentru că te influenţează în activitate mai mult decât îţi imaginezi. Şi mai cu seamă pe secţie. Dacă vii nervos de acasă şi îţi creează necazuri un deţinut nu vei reuşi să te concentrezi îndeajuns pentru a lua măsura care se impune. Nu sunt de acord cu ce ni se predică pe la şedinţele de partid: "Subofiţerul de penitenciar de tip nou trebuie să-şi lase la poarta unităţii problemele personale iar când intră în serviciu să îmbrace haina subofiţerului ferm, neînduplecat şi exigent faţă de deţinuţi". Eu am făcut aşa ceva şi nu mai vreau să aud niciodată de tipul ăsta de subofiţer. Nu

mai vreau să fiu nici actor nici robot. Mă înțelegi? Vreau să fiu OM. Așa cum spunea Terențiu: "Om sunt și nimic din ce-i omenesc nu mi-e străin". Nu astea-s probleme, Chiriac. Dac-ai ști ce jale mare e la Timișoara...

- Dar de ce?

- S-a deschis foc asupra demonstranților.

- Extraordinar. Oare ce se va întâmpla cu noi?

- Nu știu, dar bine nu va fi.

- Se vor desființa penitenciarele dacă se schimbă regimul? întrebă supraveghetorul cu naivitatea specifică milițianului.

- Asta nu se va întâmpla niciodată. Infracțiunile vor fi comise în orice regim așa că puşcăriile sunt necesare tot timpul, l-am liniştit pe Chiriac, care n-a mai avut puterea să se ridice de pe scaun.

Prima zi a Revoluției a produs panică în rândul subofițerilor. Mulți nu știau exact ce se petrece în jurul lor și ce semnificație are "fuga dictatorului și a sinistrei sale soții". Pe secțiile de deținere situația era din ce în ce mai tensionată. Acum nu li se mai dădea presa, televizorul, iar aparatul de radio a fost oprit și el. Lipsa de informație le aprindea imaginația țesând în mintea lor tulburată scenarii care de care mai fanteziste.

Înainte de a ieși din serviciu am consemnat în Foaia de stare a pazei starea de spirit de pe secție, apoi i-am raportat noului comandant Bunaciu:

- Tovarăşe maior nu se mai poate continua cu tăcerea asta. Trebuie să le spuneți ceva că altfel s-ar putea să avem neplăceri. Deținuții presimt că ceva nu e în regulă!

Comandantul i-a ordonat căpitanului Furtună să meargă la apelul de seară și să le vorbească ceea ce

crede de cuviință în legătură cu evenimentele din țară. Furtună a mers în fiecare cameră şi le-a spus deținuților pe un ton ferm, autoritar:

- Din acest moment România este în stare de război! Trupe străine au pătruns pe teritoriul țării noastre. Cine nu respectă Regulamentul de ordine interioară i se va aplica Legea Marțială. Adică va fi împuşcat imediat!

Sperând că prin acest discurs înfricoşător va menține starea de spirit în rândul deținuților, căpitanul a părăsit mândru, semeț şi triumfător secțiile de deținere. Peste întreaga puşcărie s-a aşternut liniştea. Era liniştea dinaintea furtunii.

Armata e cu noi, armata e cu noi!

Deținuții de la Deservire au aflat adevărul despre cele întâmplate în țară prin intermediul mecanicilor de la garajul unității. Aceştia în ziua Revoluției au deschis aparatul de radio din Dacia neagră şi au aflat senzaționala veste. N-au avut însă curajul să facă valuri, mulțumindu-se să discute doar într-un cerc restrâns despre evenimentele ce se derulau cu dramatism în București şi Timişoara.

După ce căpitanul Furtună a semănat panică şi teroare în toată puşcăria prin celebrul său discurs, deținutul Urechilă, instalatorul, le-a spus discret mărcilor din fiecare cameră când veneau la baie:

- Vedeți că a căzut guvernul lui Ceauşescu. După amiază trebuie să înceapă balul.

Pontul fiind lansat în toate direcțiile, a început într-adevăr balul. Ca la un semnal deținuții au bătut în uşă solicitând ziare şi dreptul de a audia emisiunile de la radio. Cu toate că erau prezenți în unitate toți ofițerii, nimeni n-a luat nicio măsură. Văzând că nu li se satisfac doleanțele, deținuții s-au postat în geamuri strigând puternic, vociferând şi adresând injurii la adresa cadrelor.

De-abia în acel moment comandantul împreună cu Furtună s-au dus în curtea de plimbare somând deținuții de la geamuri să înceteze cu actele de nesupunere. Atunci cei de la camera paisprezece au luat foc, strigând în cor:

- Afară cu Furtună, teroristul şi hitleristul! Huo, huo, huo!

În acel moment comandantul i-a ordonat să părăsească incinta curții de plimbare. Prin gălăgia

imediată ce s-a produs m-am apropiat de deținuții de la camera șaisprezece purtând un dialog pe tema căderii guvernului. Am intrat apoi pe secție unde agitația a atins cele mai înalte cote. Deținutul Frunză de la camera șaisprezece mi-a spus prin vizetă:

- Vă rog frumos domnu' plutonier să nu încercați să intrați la noi în cameră că suntem porniți pe fapte mari. E spre binele dumneavoastră!

Atunci am înțeles că nu e de glumit cu ei, La camera douăzeci şi şapte uşa era lovită cu simț de răspundere şi mai avea puțin până să iasă din balamale. Aceeași situație era şi la alte camere. În curtea de plimbare nu se mai afla nimeni. Comandantul a plecat după ce şi-a dat seama că deținuții nici nu l-au băgat în seamă. Pe secție am rămas singur. Uşa camerei douăzeci şi nouă s-a prăbuşit. A rămas numai grilajul din fier. Atunci am mers pe secția femei, spunându-i colegei mele, plutonier Voica:

- Închide repede uşa că în curând începe dezastrul! Am evacuat deținutele dar n-au reuşit toate să-şi ia bagajele. Între timp căpitanul Furtună a dotat douăzeci de subofițeri destoinici cu bastoane, măşti contra gazelor şi grenade lacrimogene pentru a pătrunde pe secție, într-o ultimă încercare de a-i opri să se răzvrătească.

Sergentul major Crişan a aruncat două grenade pe secție iar plutonierul Pintilie trei, dar acestea nu au avut efectul scontat. Numărul deținuților era mult prea mare ca să-i poți imobiliza. În aceste condiții subofițerii s-au retras şi în scurt timp toate camerele de la parterul locului de deținere au fost deschise. Plutonierul major Sandu şi plutonierul Cheşeru au rămas blocați pe secția a patra. Croitorul Guță, frizerul Firea şi cizmarul Semaca i-au

ascuns pe cei doi supraveghetori în spatele fişetului metalic din birou. Când au sosit deţinuţii de la parter înarmaţi până în dinţi cu răngi şi cuţite, l-au întrebat pe Semaca:

- Unde sunt gaborii?

- Au plecat de mult. Nu sunt aici, le răspunse el, înghiţind în sec.

Deţinutul Ieremia zis Tarzan s-a uitat neîncrezător prin birou, s-a apropiat de oglindă ştergându-şi cu podul palmei mari sudoarea de pe fruntea lată. Plutonierul Cheşeru l-a observat discret de după colţul dulapului şi când i-a văzut cuţitul mare în mâna dreaptă l-au trecut fiorii. Tarzan a închis robinetul de la chiuvetă şi i-a spus furios lui Semaca punându-şi la brâu cuţitul cu mâner roşu:

- Au scăpat de data asta, popândăii dracului. Mare păcat...

În timp ce grupul de deţinuţi a plecat să caute nişte chei pe secţia de la parter pentru a-i deschide şi pe cei de la etaj, Semaca i-a transferat pe gardieni în camera bucătarilor, ascunzându-i în WC. A fost o mutare inspirată deoarece în câteva minute au venit peste o sută de deţinuţi şi primul lucru pe care l-au făcut a fost acela de a devasta camera supraveghetorului. Au rupt panourile de pe pereţi, au răsturnat fişetul, au spart geamurile, oglinda. Au deschis după aceea şi celelalte camere şi din acel moment deţinuţii se plimbau în voie peste tot. Din paturi au improvizat o schelă pentru a se putea urca deasupra clădirii locului de deţinere. Ajunşi acolo în grupuri masive au început să scandeze:

- Ceauşescu a furat şi pe noi ne-a condamnat! Vrem acasă la copiii! A-de-vă-rul! Li-ber-ta-te!

Fiecare subofițer a primit armamentul din dotare iar în foișoare s-au instalat puștile mitralieră. Au sosit în mare grabă două plutoane de militari în termen împreună cu subofițeri de la armată. Când i-au văzut deținuții de pe clădire au început să scandeze bucuroşi:

- Armata e cu noi! Armata e cu noi!

S-au format mai multe grupe de subofițeri de la armată, militari în termen şi membri ai gărzilor patriotice care au intrat în curtea de plimbare de unde au tras asupra deținuților cu mai multe rafale de cartuşe de manevră. Un subofițer de la armată trăgea cu cartuşe de război speriind deținuții de la camera treizeci şi nouă care s-au ascuns pe sub paturi.

Cinci subofițeri au înaintat până pe secțiile de deținere cu pistoalele mitralieră îndreptate împotriva puținilor deținuți rătăciți pe culoarele secției, eliberându-i astfel pe Sandu şi Cheşeru.

Deținuții s-au baricadat în camere iar subofițerii, militarii în termen şi gărzile patriotice s-au retras. După câteva minute deasupra puşcăriei s-au strâns din nou câteva sute de deținuți. Aceleaşi lozinci erau strigate cu şi mai multă intensitate.

Maşina pompierilor sosită cu o viteză amețitoare şi cu binecunoscuta sirenă a făcut ca majoritatea deținuților să coboare de pe clădire. Aveau oroare de "jeturi".

Preşedintele Frontului Salvării Naționale, nou înființat în oraş, împreună cu cei doi comandanți, al pompierilor şi al penitenciarului, n-au reuşit să ajungă la niciun consens cu deținuții. Niciunul dintre ei n-a avut curajul să ia o măsură fermă pentru dezamorsarea situației create. Deținuții văzând că nu se acționează asupra lor au căpătat curaj, strigând în continuare

aceleaşi lozinci. Grupul de intelectuali au întocmit în grabă un memoriu pe care l-a citit deţinutul Vameşu chiar de pe clădire. Aceştia solicitau punerea de îndată în libertate a tuturor deţinuţilor deoarece "a căzut Ceauşescu şi e logic să fim şi noi liberi". Doleanţele lor nu au fost însă băgate de nimeni în seamă. Tratarea cu indiferenţă a memoriului citit i-a incitat şi mai mult. Doi dintre cei şase minori purtau o pancartă confecţionată dintr-un cearşaf pe care scria cu majuscule: LIBERTATE. Au început apoi să aducă injurii cadrelor care s-au comportat brutal cu ei. Numărul deţinuţilor de pe clădire sporea mereu. Privindu-i de la distanţă aveai impresia că ai în faţă o mare de oameni gata gata să se reverse peste gardul de sârmă ghimpată. Ura împotriva gardienilor a devenit şi mai evidentă atunci când ne ameninţau în grup cu răngile şi cuţitele agitate deasupra capetelor. Subofiţerii vizaţi erau speriaţi, derutaţi, transfiguraţi. Sergentul major Vieru, tremurând ca varga, s-a ascuns în foişorul de la postul numărul cinci. Aici putea să mediteze la toate atrocităţile comise pe punctul de lucru.

Plutonierul Buteanu îmi spune crispat chiar în faţa magaziei de armament:

- Bă, io mă bag amu ni în cuşca cânelui că doară pă mine mă caută banditii ăştia.

- Stai liniştit că doar n-au aripi să zboare peste gard, îl încurajez eu, prinzându-l de braţul stâng.

Plutonierul Fulger i-a transmis soţiei să schimbe tăbliţa indicatoare de pe uşă pentru a nu putea fi depistat de banditii care îi purtau sâmbetele.

O parte dintre deţinuţii răzvrătiţi au intrat în halele de producţie interioară unde şi-au confecţionat rângi, cuţite şi săbii, pe care le-au ascuţit la polizor.

La ora cinci dimineaţă s-a întrerupt curentul electric de pe perimetrul locului de deţinere şi toţi am crezut că vor să evadeze. A fost însă doar un scurt circuit provenit de la cei care lucrau de zor în hală.

În următoarea zi a venit din nou maşina pompierilor dar a plecat după zece minute fără ca şefii să acţioneze în vreun fel. În aceste condiţii ne-am pus mari speranţe în cele două plutoane de antiterorişti veniţi de la Şomcuta Mare. Cu toţii aveam convingerea că ei vor rezolva situaţia. Din păcate însă, în urma discuţiilor dintre cei doi comandanţi, militarii instruiţi special pentru lupta corp la corp au primit ordin să păzească doar exteriorul locului de deţinere. Nici de această dată nu s-a ajuns la un numitor comun. Riscul de a intra la deţinuţi era mult prea mare ţinând seama de arsenalul armelor albe ce-l deţineau.

Deasupra clădirii continuau scandările:

- Vrem acasă la copii. Li-ber-ta-te!

Ţiganii de pe clădire trimiteau mesaje codificate pirandelor care au început să vină la poarta penitenciarului.

Secţia femei a fost devastată. Au luat tot ce-au mai găsit pe acolo inclusiv lenjerie intimă. Aveau alte "femei" nevoie de ea.

La sectorul zootehnic primele găini au căzut victime ţiganilor care le-au prăjit la centrala termică.

Hoţii erau stăpâni pe întreaga puşcărie cu excepţia sectorului de comandă şi magaziei de armament. Tragicele evenimente din ţară ne-au demoralizat pe toţi. Majoritatea ofiţerilor şi subofiţerilor au intrat în panică. Cei care aveau maşini le-au pregătit pentru a se uşchi la primul pericol. Căpitanul Popa era îmbrăcat când civil când militar. Din magazia de armament distribuiam

muniție de război fiecărui subofițer care era dotat cu trei încărcătoare pentru orice eventualitate.

Dormitorul unității era prea mic pentru efectivul de cadre existent, așa că mulți dormeam pe bănci în club sau pe mese în birouri.

Colonelul Artimon de la armată a fost numit să coordoneze toate activitățile din penitenciar. Chiar dacă a lucrat numai cu militari în termen bogata lui experiență în domeniul muncii cu omul i-a permis să poarte un dialog deschis cu liderii deținuților. Colonelul le-a explicat că este necesar în primul rând să intre în camere pentru ca activitățile să se desfășoare în cele mai bune condiții. Deținuții l-au simpatizat din primul moment când au văzut că dă mâna cu ei și-i întreabă zâmbind:

- Ce faci, colega, pentru ce te afli aici?

Buncoș, Calul, Frunză și Sache i-au raportat lui Artimon că doresc să înceapă tratativele numai cu locotenentul Gabriel și plutonierul Chertiție, adică eu. Am mers împreună cu locotenentul la centrala termică unde ne așteptau cei patru lideri. Pe Buncoș îl cunoșteam foarte bine, știind că este un valoros mardoi iar faptul că era localnic prezenta un avantaj psihologic în fața celorlalți deținuți de prin sud. În fracțiuni de secundă am realizat că el este omul de care am nevoie pentru a restabili ordinea în penitenciar. La prima mână am hotărât ca Boierul, bucătarul șef, să-și aleagă ucenicii pentru a pregăti mâncarea. Cei patru lideri au plecat să-i convingă pe ceilalți că cel mai înțelept lucru ar fi să intre în camere și să aștepte.

- Decretele oricum vor veni, zise vesel Sache, luându-l de braț pe Calul.

În timp ce noi discutam la centrala termică Furtună a avut proasta inspirație de a trimite pe secție un fel de manifeste care conțineau îndemnuri la respectarea regulamentului de ordine interioară sugerându-le să intre de bună voie în camere. După ce au citit, deținuții îl urau și mai mult pe căpitan. Cu mare greutate, eu împreună cu Gabriel am reușit să-i potolim spunându-le că programul va fi lejer și fiecare va face ce va dori în cameră.

Buncoș a format o trupă de șoc și în mai puțin de o jumătate de oră nu mai era nimeni pe clădire. Cei zece ciumegi selecționați și-au făcut pe deplin datoria.

Seara, când am adus bidoanele cu mâncare la poarta de la intrarea în curtea de plimbare, deținutul Goian zis Buldogul a vrut să lovească pe unul dintre bucătari cu care avusese un conflict mai vechi. Crezând că eu sunt cel vizat, Buncoș i-a tras o carabă în bărbia Buldogului care a căzut ca secerat. S-a ridicat după un minut și-a pipăit maxilarul apoi a plecat pe secție ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

A doua zi dimineață plutonierul Fulger a încercat să introducă și el cafeaua în curtea de plimbare, dar deținuții l-au huiduit fiind nevoit să raporteze comandantului. Acesta m-a chemat la ordin:

- De azi înainte preiei serviciul până când nu mai rezişti. Altă soluție nu există. Hoții numai pe tine te vor.

- Am înțeles! îi răspund îngândurat, fără să știu că am luat în primire cel mai periculos rol al vieții mele.

Împreună cu Gabriel am mers la centrala termică, locul nostru de întâlnire cu liderii. Buncoș ne-a spus că s-a făcut organizarea pe camere, că au plantoane și supraveghetori deținuți, el fiind ofițer de serviciu. Calul

ne-a sugerat să mai aşteptăm câteva zile până se mai liniştesc apoi putem să intrăm în normal cu programul.

- Dar să ştiţi, mă avertizează el, dacă vor veni pe secţie Fulger, Vieru, Vintilă sau Romilă noi nu garantăm pentru ei. Hoţii sunt hotărâţi să-i mazilească.

Primul decret sosit prin telex înştiinţa comanda unităţii să ia toate măsurile de punere de îndată în libertate a deţinuţilor condamnaţi pentru infracţiunile de provocare ilegală de avort, tentativă de trecere frauduloasă a frontierei şi bineînţeles, boschetarii. Sectorul Evidenţă a pregătit toate actele ce se întocmesc cu această ocazie, eu primind o notă cu numele celor care urmau a fi puşi în libertate.

Sergentul major Olteanu răspundea de magazia cu hainele civile ale deţinuţilor. L-am rugat să mă însoţească până la magazie, dar a refuzat spunându-mi în timp ce întindea cheile:

- Eu nu merg. Am familie şi copii. Du-te singur.

- Când primeşti banii nu spui aşa, maestre, i-am replicat, privindu-l cu dispreţ.

Neavând încotro am luat cheile chemându-i pe cizmar şi croitor să mă ajute.

Curtea de plimbare era ticsită cu deţinuţi. Timid am deschis poarta. Buncoş era în permanenţă lângă mine. Nu ştiu de ce, dar aveam emoţii. Ca în ziua în care am ţinut primul discurs. Mulţimea neobişnuită m-a făcut să tresar iar prezenţa lui Tarzan lângă poarta de la intrare m-a inhibat de-a dreptul. La începutul carierei, fără să ştiu cât e de periculos, l-am lovit cu bastonul peste spate în curtea de plimbare. Privirea plină de ură de atunci aveam impresia că o regăsesc acum în ochii lui albaştri, spălăciţi. Avea aproape doi metri şi peste o sută de kilograme. O

adevărată forță a naturii. Știa că nu are nicio șansă de a se libera. Cei douăzeci și cinci de ani primiți pentru dublu asasinat i-a anulat orice speranță de a beneficia de vreun decret. Acum nu-i cunoșteam intențiile, de aceea, precaut, am făcut doi pași lateral dreapta pentru a-l evita. Acest lucru nu a trecut neobservat de Buncoș care i-a făcut semn discret lui Tarzan să plece de la poartă.

Primul lot de treizeci de frontierişti se afla la magazie. Zeci de deținuți stăteau cocoțați pe gardul din incinta curții care ducea spre baie și discutau aprins cu cei care se liberau. Văzându-mă, dovezile de simpatie pentru mine se materializau prin zâmbete și saluturi respectuoase. Deoarece nu știau să-mi pronunțe corect numele pentru majoritate a deținuților am rămas "domnul Cârtiță".

Până spre seară toți cei care au beneficiat de decret au fost puși în libertate. După o zi extenuantă mi-am odihnit ciolanele obosite pe o masă din clubul unității. În dormitor nu aveam loc. Otrava invidiei a pătruns și a început să circule prin venele multor colegi.

La sugestia lui Buncoș, Tarzan mi-a spus că nu mai este supărat pe mine și mi-a promis că mă va ajuta și el.

Locotenentul Gabriel a întocmit o listă cu subofițerii care nu au avut tangență directă cu deținuții, pentru a executa serviciul pe secție. Liderii au fost de acord cu noii supraveghetori deoarece n-au găsit pe listă numele celor neagreați de ei.

Dimineața când am dus cafeaua, Buncoș mi-a spus să merg pe secție. Deja eram degajat și eliberat de orice complexe. Văzând că poarta este deschisă comandantul mi-a făcut semn să-l aștept.

Pe holul secției se mai simțea mirosul iritant al grenadelor lacrimogene. Ochii au început să ni se umezească. Tarzan ținea la umăr o bâtă sănătoasă de stejar pe care a legat-o cu ață la ambele capete de ziceai că este o santinelă în postul de pază. Romică, unul dintre cei zece componenți ai trupei de şoc agita în mână un lanț gros prevăzut la extremități cu mânere de lemn.

Camera supraveghetorului arăta ca după un cutremur. Fişetul deformat, chiuveta smulsă de la locul ei şi aruncată într-un colț, oglinda făcută țăndări iar deasupra molozului era aşezată o saltea. Cu ce scop, n-am priceput.

Magazia de medicamente şi cabinetul medical au fost punctul de atracție al bandiților. De aici au luat toate medicamentele iar pereții i-au împroşcat cu cerneală. Aparatura medicală în valoare de câteva sute de mii de lei a fost salvată în ultimul moment de deținutul Dima care a dus-o la sectorul zootehnic.

Toate uşile erau rupte şi siguranțele distruse. Comandantul a plecat supărat de pe secție şi de atunci majoritatea timpului şi l-a petrecut în birou într-o pustiitoare singurătate.

Primele măsuri vizau în mod deosebit repararea uşilor de la camere. Am format o echipă de tâmplari sub directa coordonare a lui Tarzan, demarând în acest fel acțiunea de refacere a puşcăriei.

Toată ziua eram în mijlocul deținuților. Mă plimbam printre ei fără nicio reținere. Mulți îmi reaminteau cum i-am salvat să nu meargă la şcoală după ce veneau uzi leoarcă de la săpături. Alții îşi aduceau aminte de momentele petrecute în noaptea de Revelion când i-am sensibilizat cu acel discurs devenit celebru între timp.

Norocul meu a fost că nu se găsea niciun deținut de pe vremea când îi băteam cu sălbăticie...

Împreună cu Gabriel mergeam prin camere să vedem deținuții bolnavi şi pe cei care au intrat în refuz de hrană pentru diverse motive legate de dosarul de penitenciar.

Deținuții Oprea şi Duță discutau lângă brăduleţul singuratic de pe rondul cu flori:

- Băi, ce-aş vrea să văd cum curge nişte sânge, zise cu sadism Oprea.

- la asta şi taie-te! îi întinse Duță o jumătate de lamă.

Oprea şi-a ridicat pulovărul şi cămaşa trăgându-şi o tăietură de câțiva centimetri pe burtă. Sângele a țâşnit prelingându-se încet spre gaura buricului, inundându-l. Şi-a scos apoi din buzunar o batistă mototolită şi s-a şters privind cu satisfacție sângele îmbibat. S-a uitat la Duțu spunându-i râzând:

- la-ți porcăria asta de lamă că nu-mi place cum taie. E cam veche şi ruginită. Poți s-o arunci.

Urmărind scena de la distanță fiori reci ca de gheață îmi treceau pe şira spinării.

Răspunzând cu promptitudine la toate solicitările deținuților, aşa cum mă aşteptam, primele bârfe au venit din partea lui Fulger:

- Ați văzut cu cine am lucrat până acum? Ați văzut cine i-a luat în brațe tot timpul? De aceea îl acceptă hoții, dar o să vedeți voi peste câteva zile cum o să-l ia ostatec şi o să strige de pe puşcărie alături de ei.

Majoritatea subofițerilor i-au împărtăşit părerea deoarece pentru ei nu exista altă explicație că fusesem

acceptat decât aceea că "i-am luat în brațe" adică am fost
tolerant, îngăduitor, bleg, ceea ce era departe de adevăr.
Au fost și alți subofițeri blânzi și îngăduitori, dar pentru hoț
nu acesta era cel mai important lucru.

Zile tulburi (I)

Cei doi ofițeri, căpitanul Popa şi locotenentul Micu aveau dificila misiune de a citi zilnic toată presa apărută după Revoluție. Când oboseau, obligatoriu trebuiau să tragă un pui de somn. Grea năpastă pe capul lor... Dorind să iasă din această monotonie căpitanul Popa s-a strecurat tiptil pe la secția femei să vadă care este stadiul lucrărilor de reparații. Tarzan, observându-l, s-a îndreptat spre el cu paşi hotărâți ținând în mâna dreaptă nelipsita-i cârjă metalică. Popa când l-a văzut a prins o viteză de l-ar fi invidiat chiar şi campionul Ben Johnson astfel că în mai puțin de un minut se afla deja în birou la căldurică.

Reparatul uşilor s-a încheiat. Ne pregăteam să intrăm pe secție cu subofițerii selecționați . Colonelul Artimon stătea de vorbă cu Sache şi Calul. Nemulțumit de modul în care le soluționase colonelul o doleanță, Sache a dat din mână a lehamite:

- Hai Calule să mergem că iar ne-a mințit frumos. Ne-ați promis domnu' colonel că ne dați şi nouă televizoare, dar numai vrăjeală.

- Auzi, colega, pe cuvântul meu că imediat trebuie să sosească patru televizoare de la Inspectorat. Hai, mă, ce dracu, mă crezi neserios? zise colonelul dezamăgit.

- Gata tăticu', s-a făcut! Săru' mâna conaşule! se smiorcăi Sache.

Într-adevăr televizoarele au sosit şi le-am dat pe secție spre marea bucurie a deținuților.

În noaptea de Revelion împreună cu cei doi supraveghetori, Macovei şi Chiriac, am spart gheaţa efectuând primul apel după Revoluţie.

Săptămâna petrecută într-un dezmăţ total i-a făcut pe deţinuţi să uite de regulamente, dar mai ales de bunul simţ. La efectuarea apelului de dimineaţă mulţi dormeau fiind obosiţi deoarece urmăreau emisiunile la televizor până la închiderea programului. Observaţii nu le făceam, pentru a nu crea o stare de spirit necorespunzătoare.

Democraţia a pătruns în toate camerele. Libertatea era deplină. Unii jucau barbut, alţii douăzeci şi una cu nişte cărţi confecţionate din carton. Miza era mâncarea şi ţigările.

Miliţieni şi hoţi urmăream cu sufletul la gură derularea evenimentelor tragice din ţară. Foarte mulţi deţinuţi au întocmit din proprie iniţiativă tabele nominale prin care îşi manifestau dorinţa de a depune bani în contul Libertatea. S-au oferit să doneze sânge, iar unii dintre ei au vrut să meargă să lupte cu arma în mână împotriva teroriştilor. Deţinuţii din Bucureşti şi Timişoara erau cei mai neliniştiţi. Nu ştiau ce li s-a întâmplat cu familiile. Plângeau amarnic şi mă rugau să fac ceva pentru ei. Colonelul Artimon a aprobat să dăm telefoane la familiile deţinuţilor din oraşele în care au fost victime. Altora, mai disperaţi, le-a aprobat să vorbească personal la telefon. Reacţiile din partea colegilor n-au întârziat să apară:

- Unde s-a mai pomenit să dea hoţul telefon acasă? Mâine poimâine o să aibă pretenţia să le dăm şi femei. Aşa-i când îi ţii în braţe. Ar trebui să mergem să-i împuşcăm, să terminăm o dată cu ei. Uitaţi-vă la Chertiţie ăsta cum îi linge în cur toată ziua. Şi credeţi că o să rezolve ceva? Nimic, vă spun eu, zise plin de sine Fulger.

Subofițerii supraveghetori de pe secție, lipsiți de experiență, timizi, timorați și derutați, mai mult făceau figurație. Cei patru deținuți care ajutau la menținerea ordinii aveau în permanență asupra lor cheile, subofițerii fiind pe post de asistenți. Din partea penitenciarului, bineînțeles.

Decretele contradictorii elaborate în pripă au creat multe confuzii și nemulțumiri în rândul efectivelor de deținuți. "Cum adică? Cei care au delapidat sute de mii de lei pleacă iar eu cu un prejudiciu de câțiva lei rămân? Asta-i dreptate?" se auzeau voci pe secție din ce în ce mai revoltate. A fost un caz în care autorul principal al unui furt din avutul obștesc a fost pus în libertate iar complicii lui au rămas în pușcărie. Scânteia care i-a făcut să ia foc a fost mult controversatul punct zece din Decretul 22 unde se stipula faptul că "Deținuții care nu au beneficiat de decretele emise, li se pot întocmi, de o comisie formată din comandant, procuror și șeful poliției, propuneri motivate de grațieri individuale, celor care pe timpul executării pedepsei, au dat dovezi temeinice de îndreptare, având o comportare bună". Toți deținuții rămași au considerat că merită să beneficieze de prevederile punctului zece. Li s-au dat cereri să-și expună argumentele care pledează în favoarea lor apoi au așteptat oarecum liniștiți soluționarea cererilor.

Sergentul major Lungu, unul dintre "manechinele" de pe secție a refuzat să intre în serviciu. Întrebat de ce i-a răspuns șefului:

- Eu nu mai merg că nu mă lasă nevasta. Când a aflat că fac serviciul alături de criminalul de Tarzan a început să plângă spunându-mi că o să mă omoare și pe mine. Nu merg pe secție și gata! Punct!

- Ba o să mergi, spuse comandantul nervos.
- Ba nu merg!

După repetarea acestor penibile scene, amenințat cu trimiterea în fața Tribunalului Militar, Lungu a plecat în cele din urmă furios pe secție.

Șapte din cei zece componenți ai șocantei trupe care a restabilit ordinea au fost puși în libertate. În penitenciar au mai rămas doar deținuții recidiviști și cei care nu au beneficiat de decretele emise. Simțeam nemulțumirea lor, de aceea i-am propus comandantului să transferăm deținuții periculoși la un alt penitenciar pentru că pot să ne creeze probleme la orice oră. Maiorul n-a fost de acord motivând că Direcția oricum nu aprobă deplasarea dubei în alte localități iar vagonul penitenciar nu circulă în această perioadă tulbure și tristă.

Maiorul Bunaciu care stătea toată ziua în birou și fuma nu putea să priceapă ce se petrece pe secție, prin ce stări sufletești trec hoții și ce mare pericol există de a se declanșa o nouă răzvrătire. Din păcate eu și Gabriel nu puteam să întreprindem nimic fără aprobarea lui. În aceste condiții ne-am mulțumit să mergem zilnic pe secție să stăm de vorbă cu cei agitați spunându-le că va veni și pentru ei un decret dar aceasta era doar o palidă consolare. Hoții erau cuprinși de disperare.

Rolul supraveghetorilor s-a diminuat și mai mult, noile ajutoare, majoritatea țigani, pur și simplu îi ignorau pe subofițeri. Adevărul e că moralul gardienilor care au avut curajul să intre pe secție a fost zdruncinat de către colegii răutăcioși:

- De ce sunteți proști, bă, voi vreți să vă omoare jigodiile astea? Aveți familie și copii, lăsați-i dracului pe Gabriel și pe Chertiție să se descurce singuri. Veniți în foișor că aici sunteți în siguranță.

Aceste "argumente" n-au făcut nimic altceva decât să-i streseze şi mai mult, iar când mergeau pe secţie aveau sentimentul că trăiesc ultimele clipe ale unui condamnat la moarte care se află faţă în faţă cu gâdele care îi zâmbea sarcastic cu securea ridicată deasupra capului.

Cu toate că am încercat să păstrăm cu discreţie ziua în care urma să plecăm cu Buncoş la instanţă deţinuţii au aflat că eu împreună cu Gabriel am părăsit unitatea cu dubiţa verde. Profitând de lipsa noastră banditii de la camera treizeci şi nouă au bătut insistent în uşă solicitând să vină la ei un procuror. Sergentul major Brad a raportat telefonic maiorului Bunaciu situaţia iar acesta l-a trimis pe sergentul major Preda, care între timp devenise şeful biroului Evidenţă, să vadă ce probleme au hoţii. Când a ajuns subofiţerul pe secţie au început să bată în uşă deţinuţi de la alte camere, la fel de insistent. S-a creat un vacarm de nedescris. Se auzeau ţipete, urlete şi înjurături. Supraveghetorul Brad, simţind pericolul, s-a retras discret în spatele grilajului aşteptând înspăimântat să vadă ce se întâmplă. Uşa camerei treizeci şi cinci era lovită cu un calorifer pregătit anume pentru astfel de acte de vandalism. Preda şi-a dat seama că oricum uşa va ceda şi i-a spus deţinutului Borcea s-o deschidă. Cei treizeci de hoţi au năvălit furioşi pe hol. Unul dintre ei i-a aruncat cascheta lui Preda până aproape de uşa biroului. Atunci deţinutul Gurzău l-a atenţionat:

- Băi, nasolule, să-l laşi în pace pe domnul major că nu ţi-a făcut niciun rău.

Damaschin i-a întrebat pe cei de la douăzeci şi nouă:

- Voi ce faceți, nu ieşiți?

În câteva minute holul s-a umplut de haine vărgate. Grilajul era închis. Brad a coborât câteva trepte. Ar fi plecat dar ar fi şi rămas. În conştiința sa se dădea o luptă surdă între curaj şi laşitate. Până la urmă laşitatea a învins. Preda şi-a scos verigheta de pe deget şi a băgat-o discret în buzunarul pantalonilor. Şi-a aprins o țigară, dar s-a întors cu spatele să nu-l vadă deținuții cum îi tremură mâinile. O voce baritonală din mulțime i-a făcut pe toți să tresară:

- Faceți-mi loc să trec! Faceți loc, faceți loc!

Deținuții s-au tras la o parte permițându-i criminalului Coroiu să treacă. Ajuns în fața lui Preda a ridicat pumnul amenințător:

- De ce nu ne dați drumul, băi, teroriştilor? Sunteți nişte teroriști. Toți, în frunte cu Furtună.

Hoții au început să huiduie când au auzit numele căpitanului. Preda îşi stăpânea cu greu teama. Şi-a mai aprins o țigară de la cealaltă, apoi a rostit cu o voce stinsă venită parcă din adâncuri:

- Merg acum după procuror să-l aduc aici şi o să vă explice el mai bine care este situația.

Deținutul Gurzău, profitând de acest moment de liniște, s-a apropiat de subofițer şi i-a spus în timp ce-l împingea spre ieşire:

- Bine domnu' major, mergeți şi aduceți-l pe cetățeanul procuror.

Preda a scăpat nevătămat numai datorită lui Gurzău care l-a condus până la poartă.

Între timp deținuții de pe secția de la parter nu au stat nici ei cu mâinile în sân. Au ieşit pe hol iar când i-au

văzut pe supraveghetorii Lungu şi Rogojan i-au înconjurat. Atunci deținutul Frunză le-a explicat pe un ton autoritar:

- Acum sunteți în mâinile noastre. V-am putea lua ostateci dar n-o facem. Noi o să luptăm pentru drepturile noastre până în pânzele albe. N-avem nevoie de milițieni pe secție, aşa că, valea!

- Afară cu milițienii! Huo, huo, huo! strigau în cor borfaşii.

Înspăimântați, Lungu şi Rogojan au fugit mâncând pământul iar când au ajuns în fața popotei s-au uitat unul la altul nevenindu-le să creadă că au scăpat numai cu atât.

La ora douăsprezece şi jumătate când am sosit de la instanță prin ceața densă se zăreau deasupra puşcăriei mogâldețe negre, mişcătoare. Creierul acestei noi răzvrătiri a fost deținutul Martin. Acesta printr-o porta-voce improvizată din goarna care anunța deşteptarea a vorbit de pe clădire înconjurat de zeci de hoți:

- Domnilor ofițeri şi subofițeri! Să nu aveți impresia că dacă am rămas mai puțini nu reprezentăm o forță. Vă înşelați, domnilor, dacă porniți de la ideea asta. Suntem mai uniți ca oricând şi n-o să cedăm până când nu ni se va face dreptate. În ziarul Tineretul liber am văzut poza unui fost deținut care a fost în acest penitenciar. Vasilescu s-a numit şi a murit pe străzile Bucureştilor pentru idealurile Revoluției. A luptat având un crez şi noi suntem hotărâți să-i urmăm exemplul. Murim, dar nu cedăm! Trebuie să fim şi noi liberi!

Grupul de deținuți scanda cu frenezie:

- Li-ber-ta-te! Li-ber-ta-te! Murim, dar nu cedăm!

Martin a continuat după ce le-a făcut semn să înceteze:

- Vrem să vină aici Televiziunea Română împreună cu reporterii să le spunem ce avem pe suflet. De azi înainte să ştiţi că ne-am hotărât să intrăm toţi în refuz de hrană. Nu mai primim mâncare din penitenciar până nu se rezolvă toate problemele.

La unitate au sosit din nou militarii în termen care au primit ordin să someze orice deţinut care încearcă să iasă din interiorul penitenciarului. Comandantul a aprobat acordarea vizitelor chiar şi în aceste condiţii. Timp de patru zile Buncoş, Tarzan şi Vrăjitorul ne-au rămas fideli fiind de partea noastră.

- Domnu' plutonier, mi-a raportat Vrăjitorul, noi nu putem fi şi cu ruşii şi cu nemţii. Hoţii ne-au ameninţat că ne omoară dacă mai colaborăm cu miliţienii. Hotărâţi-vă acum. Acţionaţi sau nu? Noi suntem gata să vă sprijinim. Să punem în aplicare planul dumneavoastră. O să reuşim. Asta presimt.

I-am raportat comandantului cum gândesc eu rezolvarea situaţiei:

- Pe la ora cinci dimineaţa când deţinuţii dorm duşi, împreună cu zece subofiţeri mergem pe secţie şi îi luăm prin surprindere. Buimăciţi de somn n-ar mai avea timp să riposteze. Şi chiar dacă ar încerca Tarzan i-ar pune la punct imediat.

Maiorul m-a ascultat cu atenţie, a stat pe gânduri apoi mi-a spus dând din cap:

- Nu-i rea ideea, dar eu zic să mai aşteptăm.

Am ieşit din birou dezamăgit. Atunci am realizat că maiorul Bunaciu era total depăşit de evenimentele create tocmai de slăbiciunea sa. Le-am spus "băieţilor" că

trebuie să mai aşteptăm, la care Tarzan şi-a ridicat căciula spunându-mi nervos:

- Dumneavoastră puteți să aşteptați. Eu merg să-mi văd de treabă.

- Şi eu mă duc, zise dezamăgit Vrăjitorul.

Buncoş s-a uitat la mine mirat întrebându-mă ridicând din umeri:

- Şi eu ce să fac?

- Du-te pe secție. Când o să am nevoie de tine te voi chema, fii liniştit.

Am rămas singur. Situația devenise critică Dramatică. În penitenciar au mai rămas două sute de deținuți dintre care optzeci şi trei de criminali deosebit de periculoşi şi încă pe atâția bolnavi psihic. Oameni care nu mai aveau nimic de pierdut. Martin s-a gândit la toate variantele. Pentru a nu afla ce fac ei pe secție şi a nu le dejuca planurile mi-au interzis să merg prin camere. Colaborarea noastră se rezuma doar la a conversa pe la geamuri, în curtea de plimbare sau sectorul zootehnic.

La luarea acestei decizii simțeam că a fost mâna lui Frunză care avea o teorie verificată pe propria-i piele în lunga lui carieră de puşcăriaş: "Oricât de cumsecade ar fi un subofițer el trebuie să rămână pentru hoț tot milițian, de aceea nu trebuie să aibă încredere totală în el".

Laptele, ouăle şi găinile au intrat în posesia şmecherilor care au apărut ca ciupercile după ploaie iar țiganii se ocupau în mod special de prepararea orătăniilor la centrala termică.

Televiziune Română şi ziariştii solicitați de Martin nu-şi mai făceau apariția. În semn de protest hoții strigau lozinci chiar şi în timpul nopții. Deținutului Leon i-a venit

Într-o dimineață o idee "genială" de a pune în funcțiune sirena amplasată deasupra puşcăriei, care anunța alarma în unitate. Din acel moment sunetele ei stridente ne-au terorizat zi şi noapte speriind până şi copiii din sat.

Deținuții şi-au mai adăugat astfel încă un element de tortură pe lângă arsenalul de arme, arcuri cu săgeți şi praştii cu bile metalice pe care le aveau pregătite în cazul în care ar fi fost atacați.

Trei deținuți au înghițit cozi de lingură pentru că nu au fost puşi în libertate fiind duşi de urgență la Spitalul Județean Baia Mare.

Familiile celor rămaşi în penitenciar veneau la vizită după bunul lor plac, fără să mai țină cont de zilele în care aveau dreptul. Marea majoritate a deținuților şi-au dat seama că nu are niciun rost să meargă cu pachetul pe secție deoarece mai întâi trebuiau să treacă prin cenzura nemiloasă a şmecherilor care nu erau căutați de nimeni. În aceste condiții erau nevoiți să mănânce până se săturau, în curtea de la sectorul Vizite.

Martalogii, aceşti bieți bătrâni neputincioşi aveau soarta cea mai vitregă dintre toți. Ca să nu moară de foame îşi prăjeau boabe de porumb la centrala termică iar atunci când mâncau mămăligă era o adevărată sărbătoare. Asta în timp ce toți ciumegii erau în refuz de hrană cu sarsanalele pline cu mâncarea luată cu japca de la fraieri.

Tarzan a fost atras de partea lui Martin, fiind investit cu mari responsabilități în temerara lor aventură de căutare a dreptății.

Anusul minorilor a devenit un veritabil poligon de tragere a cordaşilor care i-au violat încă din prima zi a răzvrătirii.

Sirena ne teroriza în continuare. Comandantul a considerat că prezența mea în unitate este indispensabilă. Zi şi noapte trebuia să fiu la dispoziția deținuților iar cu soția mea, Ileana, mă vedeam doar la unitate. Parcă venea la mine la vorbitor şi de fiecare dată pleca plângând, temându-se pentru viața mea.

Eram obosit. Extenuat. Stresat. Îmi dădeam perfect seama că jucam un rol deosebit de important în acele momente dramatice. Deținuții erau hotărâți să nu cedeze şi să-şi vândă scump pielea. Cu armele pe care le aveau puteau să se apere în cazul unui atac. Şi ei se aşteptau la această confruntare directă. Ura față de hainele albastre era tot mai evidentă şi în fiecare zi se organizau devenind tot mai uniți.

Martin era un băiat inteligent cu trăsături de adolescent. A fost trei ani student la medicină în Bucureşti fiind condamnat pentru viol. Mi-a povestit că victima a mers la "măciuci" de bună voie, dar fiind nemulțumită de banii pe care i-a primit l-a reclamat. Cum era de multă vreme în vizorul Securității pentru că îşi manifesta în mod fățiş nemulțumirea față de regim i s-a părut pe deplin justificată arestarea sa.

Frații Bologa au fost condamnați la câte optsprezece ani de închisoare pentru omor deosebit de grav. Într-o noapte au mers la cotețul unui cetățean să-i fure porcul. Câinele i-a simțit şi a început să latre furios. Proprietarul s-a trezit, a ieşit afară şi a surprins hoții tocmai când scoteau godacul din coteț. S-a apropiat de ei cu o bâtă cu intenția de a-i alunga. Iosif, fratele mai mare l-a îmbrâncit, trântindu-l la pământ. Apoi a luat o rangă ce era rezemată de gard şi a înfipt-o fără milă de trei ori în corpul bietului om. Patru copii minori au rămas fără tată în urma acestui măcel. Acum frații Bologa au preluat

inițiativa "pentru dreptate şi adevăr" având pretenția să plece şi ei acasă la copii. Iuliu, fratele mai mic, era frizer, iar cum şederea mea în puşcărie făcea să-mi crească barba am apelat deseori la serviciile lui pentru a mă bărbieri. Niciodată nu am avut rețineri față de criminal atunci când își plimba briciul ascuțit pe gâtul meu. Comportamentul firesc, natural, le-a întărit convingerea că sunt "de-al lor" astfel că puteam ține în permanență legătura cu deținuții care doreau să scape din acel infern.

Sirena a devenit deja un adevărat coşmar. O visam şi noaptea iar când n-o auzeam parcă îmi lipsea ceva.

Plutonierul Pintilie s-a hotărât să ne scape de această povară. Impulsionat de licoarea bahică, pe la miezul nopții s-a dus ață la atelierul de croitorie de unde l-a luat pe Semaca să-l ajute în acțiunea de anihilare a stresantei sirene. Pe drum s-a întâlnit cu deținutul Moțoc zis Rățoiul care venea de la centrala termică. Pentru a evita orice surpriză l-au luat şi pe el în misiune. Cu ajutorul unei scări metalice s-au urcat pe clădire.

Martin a prevăzut însă până şi o acțiune de acest gen numind plantoane pe tot timpul nopții.

Pintilie avea asupra lui pistolul mitralieră şi port încărcătorul cu douăzeci şi cinci de cartuşe. Pe clădire nu se vedea țipenie de om. S-au apropiat încet de sirenă şi când mai aveau câțiva metri până să ajungă la ea, Ciombe, plantonul vigilent ca un cerber, s-a ridicat din postul său de observare şi a dat alarma prin strigăte disperate:

- Săriți că vor să ne fure sirena. Ajutor, ajutoooor!

Subofițerul împreună cu cei doi deținuți au reuşit să fugă pe la postul de santinelă numărul patru, trecând prin zona interzisă fără ca santinela să-i observe.

Pintilie a scăpat ca printr-un miracol de la o moarte sigură deoarece dacă îl prindeau deținuții îl linşau. A fost însă la un pas de celebritate, actul său dement cu siguranță ar fi făcut înconjurul Europei. Atunci ar fi venit la poarta puşcăriei nu numai mult aşteptat Televiziune Română dar şi cele din Franța, Spania, Italia sau Anglia. Nu în fiecare zi puteau să prindă o asemenea bombă de presă. Un grup de două sute de hoți dintre cei mai periculoşi să aibă asupra lor un pistol mitralieră cu cincizeci de cartuşe nu-i de ici de colea.

La aflarea veştii că s-a atentat la sirenă o parte dintre hoți s-au urcat pe clădire iar alții s-au strâns în curtea de plimbare.

Comandantul a făcut imprudența, a câta oară? , de a se prezenta la dialog cu deținuții. După ce aceştia i-au adresat cuvinte grele, jignitoare, l-au acuzat că el a dat ordin subofițerului să le ia neprețuita comoară, sirena. Cei mai revoltați erau Tarzan şi Martin care cereau să le dea deținuții înapoi. Semaca tremura de frică în camera de primiri iar Rățoiul nu ştiam în ce ape se scaldă. Alături de comandant era şi căpitanul Arvinte, şeful plutonului de militari în termen. Ofițerii discutau, se consiliau dar nu ajungeau la o cale de rezolvare. În cele din urmă maiorul Bunaciu mi-a ordonat să-l duc pe Semaca pe secție.

- Cum să-l duc domnule, că-l linşează dacă-l bag înăuntru, îi răspund obraznic, sătul până peste cap de incompetența lui.

Comandantul n-a zis nimic. După câteva minute m-a întrebat cum să procedăm. Nici n-am avut timp să mă gândesc deoarece deținuții din curte dădeau cu rângile în poarta metalică. Unul dintre ei a strigat puternic:

- Hai, bă, să ieşim, da' ce mama dracului...

- La atac înainte! strigă altul.

Căpitanul când a auzit zgomotele a devenit dintr-o dată nervos, şi-a frecat mâinile apoi a spus tulburat:

- Dacă ies de acolo vom fi nevoiți să-i împuşcăm şi s-ar putea să fim condamnați pentru genocid...

Deținuții loveau în continuare poarta. Bunaciu i-a ordonat lui Semaca să meargă pe secție dar acesta a refuzat. În acel moment mi-a venit o idee. I-am spus căpitanului să-l întrebe pe Tarzan ce garanție avem că nu li se întâmplă nimic celor doi deținuți. Întrebat fiind Tarzan l-a asigurat că își asumă el toate responsabilitățile. Atunci am riscat, luându-l pe Semaca în dreapta mea pornind cu pași repezi spre garaj. Militarii şi subofițerii mă urmăreau parcă hipnotizați. Rățoiul stătea ascuns după poarta de la bucătărie. L-am chemat la mine iar acesta a venit tremurând. De frig şi de frică. M-am dus la Tarzan şi Martin care aşteptau dincolo de poartă.

- Am mare încredere în voi şi sunt convins că nimeni nu se va atinge de ei. Doar sunteți oameni de cuvânt, le-am spus zâmbind.

- Fiți liniştit că n-o să le facem niciun rău, mi-a garantat Tarzan ridicând mâna dreaptă.

I-am trimis în curte pe cei doi aventurieri de ocazie care au fost imediat luați în primire de Frunză şi Martin. În urma lor, Tarzan veghea să nu atenteze cineva la penele Rățoiului, pentru care avea o mare slăbiciune. Şi pasiune.

Comandantul, căpitanul şi ceilalți spectatori au răsuflat uşurați. Pe clădire nu mai era nimeni. Doar pe secție se auzeau din când în când voci vesele şi zgomotoase.

Când a sosit autobuzul unității care aducea cadrele alarmate ceasul arăta două şi jumătate dimineața. Marea

majoritate a subofițerilor când au aflat de isprăvile lui Pintilie au considerat nebunia lui ca pe un act de eroism şi curaj.

A doua zi Tarzan a făcut reconstituirea traseului urmat de Pintilie pe baza mărturisirilor lui Semaca, scăpat de judecata hoților datorită lui Tarzan care trebuia să-şi onoreze promisiunea dată.

Oamenii din sat nu mai puteau dormi din cauza sirenei, exploatată cu şi mai mult zel de electricianul Leon. Din acest motiv patru reprezentanți de-ai consătenilor mei au venit la Bunaciu să-şi exprime nemulțumirea față de teroarea acustică la care erau supuşi ziua şi noaptea. Acesta le-a promis că va rezolva această problemă cât de repede.

Maiorul mi-a ordonat să-i aduc în birou pe Buncoş, Martin, Iuliu Bologa şi Frunză pentru a discuta deschis problema sirenei. Ajunşi în birou, Bunaciu le-a spus că a doua zi urma să sosească în penitenciar reprezentanții televiziunii. Hoții au promis că nu se vor mai atinge de sirenă, dacă aşa stau lucrurile.

Vine presa!

Dimineața deținuții se plimbau agitați pe clădire așteptând nerăbdători. La ora nouă și un sfert doi corespondenți ai Televiziunii Române în județul Maramureș împreună cu un reporter de la cotidianul Graiul Maramureșului au coborât dintr-o Dacia combi albastră. Din partea Frontului Salvării Naționale a venit maiorul Tămâian. Observându-i, deținuții au făcut ultimele pregătiri pentru a primi oaspeții așa cum se cuvine.

Operatorul Carol Toth și-a montat camera de luat vederi și a început să filmeze de zor. Pe clădire hoții strigau cu frenezie:

- A-de-vă-rul, a-de-vă-rul! Li-ber-ta-te, li-ber-ta-te!

Deținutul Nicorici proaspăt sosit de la Spitalul Județean a fugit de la cabinetul medical la poarta de la intrare pentru a-și face numărul. S-a rezemat de zid descheindu-se la zeghe apoi și-a ridicat cămașa, arătându-ne locul prin care medicii i-au extras cele patru cozi de lingură pe care le-a înghițit. Firele de la operație au fost rupte în fața noastră iar sângele a început să curgă ca dintr-un porc în dimineața Ignatului.

- Pe aici îmi scot mațele dacă nu mă liberați! amenință banditul cu mâna pe burtă, privindu-ne pe toți cu ură.

Oaspeții au rămas șocați de cele văzute dar locotenentul Gabriel le-a spus să nu-l bage în seamă.

În curtea de plimbare erau înșirate în ordine toate instrumentele de tortură: lanțuri, bastoane de cauciuc, ciocanul de lemn pentru controlul gratiilor. Nu lipsea nici motoreta Mobra adică celebrul T-eu. În sinea mea mă

gândeam că totuşi lipsea ceva: lanţurile special confecţionate pe vremea când eram un maestru al torturii. Nu le mai poate găsi nimeni niciodată deoarece le-am aruncat în focul de la centrala termică împreună cu masca răutăţii pe care am purtat-o timp de doi ani.

Tarzan i-a arătat ziaristului Alec Portase urmele albastre lăsate de lanţuri pe gleznele picioarelor groase şi păroase. Un grup de patru ţigani l-au abordat pe reporterul Victor Mihalca:

- Domnu' şăf, noi am fost obligaţi să furăm, mânca-ţa-ş, că n-aveam cu ce să ne creştem puradeii. N-o vrut să ne angajeze nicări că suntem "regidivişti". Aici ne-o bătut cu pulanul şi ne-o ţânut la izolare. Scoate-ne de aici mânca-ţa-ş peleul tău de Superman, se milogi Jair punându-se în genunchi pe zăpada îngheţată.

Reporterul nici n-a avut timp să se minuneze îndeajuns de haioasa scenă că l-a şi luat în primire Tarzan care i-a povestit cum a vrut să le fure Pintilie sirena. Apoi a devenit foarte grav:

- Nici nu vă imaginaţi ce se întâmpla dacă îl prindeam. Cu mâna mea îl spânzuram de sirenă. Şi aşa nu mai am nimic de pierdut. Cu puşca ştiam noi ce să facem. Păcat... Mare păcat că nu l-am prins.

Martin i-a acordat un interviu lui Mihalca vorbind despre "atrocităţile şi abuzurile" făcute de unii subofiţeri din penitenciar fără să nominalizeze însă pe cineva. Şi-a exprimat revolta faţă de modul în care au fost concepute decretele de amnistiere şi graţiere a unor pedepse. A considerat că ar fi cazul să se modifice Legea 23 privind regimul de detenţie, iar subofiţerii care vin în direct cu deţinuţii să fie adevăraţi educatori, modele demne de

urmat şi nu "brute şi sălbatici inculți care mai mult provoacă şi înrăiesc deținuții".

- Intenționat am lăsat la urmă delicata problemă a punctului zece din Decretul 22. Prin acest interviu doresc ca glasul nostru să fie auzit la Bucureşti pentru ca cineva de la Ministerul Justiției să se autosesizeze şi să vină să analizeze dosarele noastre pentru a beneficia de grațieri individuale. În numele tuturor deținuților vă mulțumim că ați răspuns cu promptitudine solicitării noastre, a încheiat fostul student de la medicină.

I-a invitat apoi pe secție unde chiar la intrare îi aştepta bătrânul Todea cu sarsanaua în mâna stângă. Avea şaptezeci şi unu de ani fiind condamnat la doisprezece ani pentru că şi-a omorât soția cu toporul. Nebărbierit de multă vreme, slab şi cu hainele zdrențuite părea un cerşetor. Când a ajuns Toth lângă el cu aparatul de filmat l-a rugat privindu-l cu nişte ochi de câine bătut:

- Lăsați-mă şi pe mine acasă. Vreau să mă liberez şi eu. Vă rog frumos...

Tarzan a lămurit repede lucrurile trimițându-l pe bătrân în cameră. Apoi ne-a explicat:

- E dus de-acasă moşul. Nu mai are mult şi dă ortul popii...

Frunză făcea pe ghidul. Toth filma cu pasiune totul. Cu o astfel de ocazie nu te întâlneşti de multe ori în viață. Până acum o lună nici nu-ți permiteai să visezi la aşa ceva. Asupra izolatorului de pedeapsă, cu cele trei celule, din care una cu pat de beton, s-a insistat mai mult. Frunză dădea explicații despre modul în care îşi petrecea timpul cel aflat în timpul ispăşirii pedepsei.

- Toată ziua medita la nemurirea sufletului în duhoarea insuportabilă a latrinei, completă Martin strâmbându-se cu greață.

La Infirmerie datorită topirii zăpezii și a proastei izolații apa curgea pe pereții igrasiosi și mucegăiți. Întrebați dacă primesc medicamente și asistență medicală, Ciombe a răspuns descheindu-se la zeghe:

- Nu primim nimic. Doctorul se teme să vină aici. Dar și dacă l-aș prinde i-aș lua beregata cu șișul ăsta, întări el amenințarea ținând cuțitul cu lama lucioasă între degete.

S-a mai filmat în camera douăzeci și cinci unde nu mai era nimeni, dar Frunză a vrut să scoată în relief starea jalnică a saltelelor și a celor treizeci și șase de paturi suprapuse pe trei rânduri.

La camera șaisprezece am văzut în cambuză câteva rângi cu vârfurile bine ascuțite.

Ziaristul Alec Portase primea zeci de bilețele de la diverși deținuți. Le băga cu grijă în buzunar fiind convins că le va citi cât mai curând cu putință.

Ne-a dus apoi la sectorul zootehnic unde era mare animație. Porcii făceau gălăgie în așteptarea lăturilor, puținele găini rămase cotcodăceau speriate iar deținutul luga făcea curățenie în grajdul cu vacile.

Maiorul Tomescu pe tot parcursul vizitei a ascultat fascinat poveștile hoților nutrind pentru ei o admirație amestecată cu un fel de teamă. Când a văzut animalele de la sectorul zootehnic a exclamat cu naivitate:

- Acestea sunt toate ale voastre, puteți să le tăiați dacă vreți, nu!?

Martin s-a mirat de porumbelul scos pe gură de maior şi i-a răspuns imitându-l perfect pe Ceauşescu"

- Dragă pretine, porcii îi păstrăm pentru noi iar vacile le donăm armatei pentru a participa cu ele le expoziția Bruna de Maramureş. Vă urez spor la muncă şi să luați locul întâi şi dacă se poate şi mai bine!

- S-ar putea să nu ia locul întâi, îl provoc râzând.

- Nu ezistă, tovarăşe. V-am mai spus şi dacă nu v-am spus vă repet încă o dată cu aceste două cuvinte: es-clus! Să nu mai discutăm aceste probleme, gesticulă Martin în aplauzele unui grup de deținuți.

Ultimul popas l-am făcut la bucătărie. Frunză a colectat de pe secție mai multe linguri care s-au oxidat de când n-au mai fost folosite. Le-a arătat reporterului spunându-i că mereu au mâncat cu ele în starea aceea, dar nu era adevărat. A mai povestit că de multe ori au primit arpacaş şi mămăligă mucegăite după ce au servit ciorbă de apă chioară. Carnea s-a rezumat la nişte oase şi nici n-aveau pretenția la mai mult din moment ce câinii de serviciu aveau alocată o cantitate mai mare decât un efectiv de câteva sute de deținuți.

Acest ultim argument prezentat de Frunză a creat serioase suspiciuni în rândul oaspeților. Doar atunci când le-a arătat Boierul buletinul de distribuție s-au convins. Rația zilnică de carne pentru un deținut era de patruzeci şi cinci de grame iar pentru un câine de cinci sute de grame.

Toth, Mihalca şi Portase au rămas perplex apoi s-au îndreptat grăbiți spre biroul comandantului. Pe hol au fost opriți de plutonierul Buteanu care le-a barat trecerea cu burta lui imensă.

- Nu plecați de aici până nu ne arătați caseta pe care ați înregistrat-o. Vrem să știm ce-au zis despre noi spurcăciunile.

Alături de Buteanu au mai venit încă șase subofițeri. Reporterul le-a explicat cu amabilitate că n-are nici un interes să ascundă înregistrarea așa că i-au invitat în clubul unității să vizioneze împreună caseta.

Constatând că deținuții n-au pomenit numele niciunui subofițer, Buteanu a răsuflat ușurat. Parcă cineva îi luase o piatră de pe inimă.

Peste două zile a apărut în cotidianul local Graiul Maramureșului sub semnătura talentatului Alec Portase reportajul intitulat: "Am fost cinci ore la pușcărie". L-am citit pe nerăsuflate nu înainte de a-mi admira poza de pe prima pagină. Eram înconjurat de cei mai periculoși criminali care au trecut prin penitenciar:

" "Pe cuvântul nostru de puşcăriaşi!" Era în 23 ianuarie 1990 când m-au şocat aceste cuvinte. Am ajuns la porțile pușcăriei oarecum cu sufletul la gură din cauza emoțiilor. Pușcăria era pentru mine mai degrabă ceva abstract, pentru că nu văzusem așa ceva decât în filme.

Ca orice om, măcar din curiozitate, mă întrebam câteodată: oare cum o fi acolo, în pușcărie? Și, iată-mă pe neașteptate, tronc, la... pușcărie. În acea dimineață aflasem că la Penitenciarul din Baia Mare are loc o răzvrătire a deținuților, care solicită, între altele, și prezența ziariștilor. În această calitate, de ziarist în misiune, am ajuns la pușcărie. La administrație aflu primele date: într-o învălmășeală ivită în 24 decembrie 1989, deținuții au pus stăpânire pe o mare parte a penitenciarului, iar acum sunt ca într-o cetate. În jurul "cetății", polițiști și soldați, care asigură, totuși, paza...

O evadare în masă a deținuților ar însemna un mare pericol. Suntem preveniți: deținuții sunt înarmați cu lănci şi cuțite făcute din paturile metalice. "Aşa că, dacă intrați la ei, o faceți pe propria răspundere...". De gardă însoțitoare nici nu putea fi vorba. Polițiştii aflați în serviciul penitenciarului refuză să intre la deținuți, de frică. Privesc clădirea pe care 206 deținuți se agită şi scandează colțuros: "Adevărul! Dreptate! Libertate!". Zidul din beton şi o poartă metalică mă despart de cei care sunt criminali, tâlhari, autori de violuri, recidiviști. "Ce facem, intrăm la deținuți?" îl întreb pe colegul Victor Mihalca de la Televiziunea Română Liberă. "Pe cuvântul nostru de puşcăriaşi!" vine de dincolo de zid promisiunea că ne este garantată integritatea fizică. Dar cine poate crede în cuvântul unui puşcăriaş?

La poarta "cetății" , un deținut expulzat de cei dinăuntru. Stă pe zăpadă, chinuit de o durere, pe care i-o citesc pe chip. Mila mă copleşeşte şi îi cer pe un ton rugător să-mi explice situația în care se află. Din gura lui ies cuvinte bolovănoase, grele ca înjurătura. În ochii lui s-a adunat toată ura câtă poate fi pe fața pământului. Aproape că-şi sfâşie hainele de pe el şi se lasă gol. O imensă cicatrice pe abdomen completează un tablou de groază. Nenorocitul înghițise cândva o lingură metalică şi fusese operat. Acum a înghițit din nou o lingură şi durerea îl chinuie. S-a agățat, naiv, de speranța că o lingură îi va aduce libertatea...

Sună sirena. Deținuții sunt tot mai zgomotoşi. Vacarm, în aer parcă ar fi o uriaşă şi fioroasă pasăre de pradă. Mă gândesc că, totuşi cei cu dinții încleştați, ei care de-acolo de sus, de pe clădire, ne arată pumnul, sunt oameni... Poarta cea mare şi neagră se deschide. Intru în puşcăria propriu-zisă. Păşesc alături de colegii

Victor Mihalca şi Toth Carol de la televiziune. Ne însoţesc un maior şi doi poliţişti îndrăzneţi şi care sunt acceptaţi de deţinuţi. Doar noi între 206 deţinuţi, cei mai mulţi dintre ei criminali şi tâlhari la drumul mare. Unul câte unul, deţinuţii coboară în curte. Priviri piezişe şi neîncrezătoare. Figuri contorsionate de ură şi cicatrici. Un ins mătăhălos, aveam să aflu că-i Florea, un temut criminal, are în mână un drug de fier. Victor Mihalca intervievează. Toth Carol filmează. Fotografiez şi eu tot ce văd, fotografiez cu sete. Revoluţia mi-a dat libertatea să fotografiez şi să scriu chiar şi din puşcărie. Şi mă întreb cu îngrijorare: libertatea de azi o voi avea şi mâine?

Haine vărgate. Figuri brăzdate şi ele de cicatrici. Nasuri turtite şi rupte. Priviri tăioase. Ne pregătesc ele vreun rău? Dacă vom fi luaţi ostateci? Sunt mânuite lanţuri grele. Groase cât braţul. Nu, nu şi-au pus în gând să ne lovească cu aceste lanţuri. Ni le arată ca pe o mărturie a suferinţei. Florea cel urias îşi arată dinţii mari şi galbeni. Mă îngheaţă cu privirea lui. Şi rămân tablou când acest om fioros îmi cere protecţia. Gleznele-i sunt vinete. Urmele lanţului care ar fi prea gros şi pentru un bou. Notez şi nu-i spun nimic. Nu-l întreb cum a comis dublul omor la Codlea. Încerca să fure dintr-o casă, când au apărut două femei, mamă şi fiică. Florea le-a lovit cu ciocanul în cap. 25 de ani de puşcărie. Acum cere necondiţionat liberare! Tac. Florea-i irascibil. Îl simt cum fierbe. O vorbă spusă nelalocul ei ar provoca o tragedie. Tac şi mă uit la drugul de fier din mâna lui...

Fotografiez o realitate dură. Pe care doar o bănuiam că-i a dracului de violentă. Şi, totuşi, mă revolt în gând: Doamne, de ce i-ai blestemat pe aceşti nenorociţi?

Un moş abia-şi târăşte bocancii. Un tânăr îi galben ca ceara şi-mi spune că are nevoie de doctor, că altfel se prăpădeşte.

Deținuții au lideri. Unul este Spirea Şerban. Citeşte în fața camerei de luat vederi revendicările deținuților răzvrătiți: decret favorabil pentru deținuții de drept comun, punerea în vigoare a unui nou cod penal, îmbunătățirea condițiilor de detenție, luarea de măsuri împotriva cadrelor din penitenciar care sunt corupte şi care au comis abuzuri. Vorbeşte ca o vedetă şi are sprinteneala minții. Fusese student şi a ajuns la puşcărie în urma unui viol. Păcat cum se risipesc unii oameni...

Colegul Victor Mihalca intervievează pentru televiziune. Toth Carol filmează. Eu fotografiez cu sete. Realitatea din fața ochilor este atât de impresionantă încât suntem absorbiți total de munca noastră. Deținuții sunt ascultători. Voebesc pe rând şi încearcă fiecare să ne convingă că este nevinovat. Niciunul n-a spus că-şi merită locul unde se află... Insistă să le vizităm toate încăperile. Izolarea. Are trei celule separate. La A şi B este câte un țambal. Pat din lemn. La C iadul. Pat din beton fără saltea sau altceva. Încălzire nix, la fel lumina. În jur, numai beton rece. O găleată este WC-ul care stă la nasul deținutului zile întregi. Gheorghe Cozma spune că a stat aici în mai multe rânduri câte 10 zile. Aşa-i la izolare şi rostesc îngroziți: Doamne, fă o minune pentru aceşti nenorociți şi le schimbă soarta. Iar voi, cei care candidați la puşcărie , opriți-vă! Aici, la izolare, viața-i un chin.

Infirmeria. Din tavan plouă. Un deținut are mâinile negre, degerate. Alți deținuți tuşesc. Au TBC. Întreb de doctor şi mi se răspunde că doctorul nu vine la cabinet din cauza fricii. Şi nici nu i-ar recomanda să vină pentru că îi spun deschis: l-ar sfârteca! Medicamente? "Scrieți acasă

să vă trimită" li se răspunde. Epoca de aur a lui Ceauşescu a degradat mult şi viaţa puşcăriaşilor. Carol Ciucur ne roagă să-l credem că el n-a tâlhărit. Are de executat 4 ani de puşcărie. Suferă de ulcer. A înghiţit o coadă de lingură numai ca să ajungă la spital. Înghiţitul lingurilor este ceva obişnuit în puşcărie. Naivii cred că astfel îşi vor redobândi libertatea. Nenorociţii se nenorocesc şi mai rău. Am rămas singur cu vreo doi puşcăriaşi. Colegii şi ceilalţi însoţitori s-au dus să vadă gospodăria anexă cu porci şi găini. Le simt răsuflarea. Mirosu-i îngrozitor. Florea-i aproape lipit de mine şi-l aud cum crâşcă din dinţi...

Unii puşcăriaşi se poartă ca nişte copii. Se plâng şi-mi dau nume de miliţieni care i-au torturat. "Pe cuvântul nostru de puşcăriaşi!". Dar cine poate crede în cuvântul unui puşcăriaş? Aşa că nu relatez cele spuse de ei. Dar cred în cele văzute de mine şi redau aici o secvenţă. Era în iarna anului 1983 şi mă aflam undeva în zona străzii Oituz. În jurul unei fundaţii de bloc noroiul era până la genunchi. Se încheia o nouă zi de muncă şi deţinuţii se pregăteau de plecare. Se pregătea să pleca şi cel mai dolofan dintre miliţieni. La o comandă, un deţinut s-a lăsat în genunchi în noroiul gros şi urât, apoi l-a descălţat şi l-a încălţat din nou cu cizme curate pe cel cu burta cât butoiul. Era împăunat ca un rege. Mi-am spus: iată o "şcoală" de a înrăi şi mai tare oamenii ajunşi la puşcărie.

Scena m-a obsedat multă vreme şi chiar am scris ceva pe această temă. Dar unde să publici aşa ceva în acea vreme?

Gospodăria anexă. Ea cuprinde grăsuni ca la carte şi păsări cum nici la cel mai înstărit CAP nu se pot vedea. Animalele sunt îngrijite de deţinuţi. Iată că pot şi ei să facă lucruri frumoase. De ce n-au făcut asta în libertate? Acum

altă demnitate ar fi avut cu toții... Bucătăria. Azi nu se gătește. Nu se mai gătește de 8 zile deoarece deținuții au declarat greva foamei căreia ei îi spun refuz de hrană. Linguri ruginite, de parcă atunci ar fi fost scoase din pământ. Cu ele mănâncă deținuții. Bucătarul şef este Teodor Coman zis Boierul. Nu-l întreb despre delapidarea de la Popasul Prislop. Rotund, semn că n-o duce chiar rău. Mi se introduce un bilet în buzunar. Pe el scrie:

"În loc de carne primim doar oase, deşi în documente scrie carne". Pun întrebări şi magazinerul se cam fâstâceşte. Mai aflu de la magazinerul penitenciarului că, în ziua de 20 ianuarie s-au primit 9,8 kg de carne pentru cei 201 deținuți în timp ce pentru 11 câini s-au primit 4,7 kg de carne. Un deținut îmi spune că, rămas flămând într-o zi a furat carne din teica câinilor. Se poate spune că aici la puşcărie viața de câine este de preferat celei de om. Îmi întăresc convingerea că regimul dictatorului a degradat până şi viața acestor nenorociți care sunt puşcăriaşii.

Cunosc încă un criminal: pe Viorel Băban, măcelarul care şi-a ucis concubina la Spitalul Județean, când a îngrozit o lume. Are de executat 18 ani de puşcărie şi pare liniştit. Vorbeşte molcom ca orice ardelean. Îmi spune că-i pare rău pentru ceea ce a făcut. Îl cred. Nu ştiu de ce, dar îl cred. Chiar dacă este doar un puşcăriaş. Un tânăr țigan mi se plânge că-l doare burta. Aflu şi cauza: "Mâncăm pe ascuns, noaptea, boabe de porumb fierte". Mai aflu că deținuții care au declarat greva foamei jumulesc găini şi se hrănesc din pachetele aduse de aparținători. Dar la asemenea specialități ajung în primul rând cei mai puternici. Cei slabi sunt dați la o parte.

Legea junglei. Greva foamei de puşcăriaş...

Dormitoarele sunt suprapopulate. Un miros insuportabil îmi întoarce stomacul pe dos. Aş ieşi cât mai repede de aici dar deţinuţii mă ţintuiesc cu poveştile lor.

Le explic că-i imposibil să-i ascult pe toţi dar ei insistă. Trebuie să mă comport cu ei cum te-ai comporta cu oul. Nu trebuie să-i supăr cu nimic. Sunt irascibili mulţi dintre ei. Îmi amintesc de cuţitele şi lăncile făcute din paturi. La unii le bănuiesc armele albe ascunse sub braţ. Insistă să-i ascult. Unii se mulţumesc numai să le scriu numele în carnet de parcă de asta ar atârna libertatea lor. Se roagă într-atât de mine să-i ajut să scape de puşcărie de parcă eu aş fi Dumnezeul lor...

După cinci ore petrecute printre deţinuţi ies din puşcărie. Îmi umplu plămânii cu aer curat şi păşesc într-o altă lume, cea liberă. Liberă şi ea nu de multe zile. Şi mă gândesc că experienţa trăită în puşcărie . De, puşcăriaşii s-au ţinut de cuvânt. Mă scarpin tot mai des şi mă gândesc că m-am pricopsit cu nişte păduchi"...

După ce a citit şi Martin reportajul mi-a spus dezamăgit:

- Domnu' plutonier, reporterul ăsta mai mult ne-a băgat la apă. Cred că putem aştepta până la adânci bătrâneţi difuzarea casetei la televiziune. Ne-au păcălit, dar noi nu ne lăsam. Mergem până-n pânzele albe, aşa cum v-am mai spus.

Zile tulburi (II)

După ce deținuții şi-au văzut spulberate toate speranțele de a fi puşi în libertate cu ajutorul Televiziunii Naționale, că de fapt asta urmăreau, şi-au reluat imediat activitatea. Sirena a fost repusă în funcțiune iar calvarul a început din nou. Acum au schimbat tactica trecând la metoda intimidării. După ce au spart magazia din spatele centralei termice au luat de acolo şapte tuburi cu oxigen dintre care patru pline şi le-au amplasat în mai multe locuri din puşcărie. Unul l-au băgat în camera treizeci şi nouă sub o saltea. Altul l-au pus în fața porții de la intrare iar cel de-al treilea tub plin l-au instalat deasupra puşcăriei, chiar lângă sirenă, încât de departe părea o rachetă gata pregătită pentru zborul spațial. Au găsit şi un butoi cu vaselină numai bun pentru declanşarea exploziei. Aceasta era ultima variantă deoarece Tarzan a improvizat o instalație complicată cu sârme răsfirate în toată curtea având racordată declanşarea exploziei la tabloul electric.

Din rezerva lor de medicamente halucinogene au administrat în special bolnavilor psihic multe doze de feno şi ciclobarbital, rudotel şi diazepam pentru a le produce acea stare de beție care să le dea curaj. Doar urmau să distrugă puşcăria. S-o arunce în aer mai bine zis.

Ciombe, sub efectul medicamentelor, îmi explica bătându-se cu pumnul în piept:

- Domn' plutonier eu mă duc şi țin vaselina când îi dau drumul la oxigen. Zbor şi eu în aer că şi aşa nu mai am ce pierde. Măcar ştiu că distrug din temelii temnița asta care mi-a mâncat tinerețea.

Alți borfaşi de duzină, analfabeți sau cu două, trei clase, mi-au spus că vor da foc saltelelor să rămână numai scrumul din "petenceal". Buncoş mi-a confirmat că nu e de glumit cu aceşti bezmetici şi nici măcar el nu-i mai poate stăpâni deocamdată.

La sectorul Vizite se lucra intens. Frații Bologa împreună cu alți şmecheri aveau asupra lor cuțite şi lame iar la încheierea vizitei aveau pretenția să-i lăsăm să le strângă în brațe şi să le sărute pe oacheşele pirande până când de-abia puteam să-i despărțim. Erau scene tragi-comice petrecute sub privirile zeflemitoare ale multor colegi care ne acuzau pe noi că acceptăm asemenea compromisuri. Dar ce puteam face oare în fața acestor descreierați gata în orice moment să-ți ia gâtul fără să clipească?

Comandantul nu mai ieşea din birou deloc. Din când în când mă duceam să-i raportez starea de spirit de pe secție. Profund marcat de ceea ce îi relatam devenea tot mai ursuz şi neguros. Purta tot timpul la curea pistolul din dotare şi se vedea că frica i-a pătruns în oase. Penitenciarul nu mai avea de mult comandant. Bunaciu devenise o biată marionetă prăfuită, uitată într-un colț pe etajeră.

Nu puteam să mă împac cu gândul că nu există o cale paşnică de a pune capăt o dată acestei dramatice situații. În cazul în care s-ar fi apelat la forță cu siguranță victimele erau de ambele părți.

Ştiam cu exactitate tot ce se întâmplă pe secție. Intenția de a da foc la puşcărie era clară. Mai aveau de gând să aştepte câteva zile să vadă dacă vine cineva de la Bucureşti, aşa cum i-am spus lui Martin.

Domnii din Direcție se lăsau cam mult aşteptaţi. Altădată veneau mereu în controale, dădeau indicaţii şi pedepse apoi plecau cu geamantanele pline. Aveau ce căra din Maramureş...

Cu forfota de zi cu zi nu reuşeam să ţin pasul cu derularea evenimentelor din ţară. În postul de control plutonierul major Speriatu m-a întrebat:

- Ştii că l-au împuşcat pe Ceauşescu?

- Nu, n-am ştiut, îi răspund oarecum surprins.

- Da, băi.. L-au împuşcat cu genocid.

- Serios? fac eu abţinându-mă cu greu să nu râd.

- Serios. Au anunţat la radio. Eu cred că genocidul ăsta este o substanţă albă şi lipicioasă, îmi explică Speriatu frecându-şi buricul degetelor.

- Dar otrăvitoare, completez, ieşind din postul de control în hohote de râs.

Speriatu n-a înţeles dar nici nu i-am spus vreodată de ce am râs cu atâta poftă.

După două zile de aşteptate a acelui "cineva" de la Bucureşti, timp în care deţinuţii au stat liniştiţi, au exploatat din nou urlătoarea. Iuliu Bologa a preluat în totalitate iniţiativa. Tabăra lui formată numai din ţigani era mult mai numeroasă decât cea a lui Martin. Ţiganii au început să distrugă instalaţiile sanitare, caloriferele şi mobilierul camerelor. Protestul lor s-a transformat în scurt timp în acte de vandalism în toată regula.

Numărul bolnavilor creştea iar comandantul mi-a ordonat să nu-i scot la cabinet. A suspendat vizitele şi acest lucru i-a enervat la culme pe deţinuţi. Lângă atelierul de tâmplărie au găsit un vagonet de mină pe care au reuşit să-l transporte pe clădire, transformându-l

într-un sac de antrenament. Zeci de bandiți cu rângi, sape şi târnăcoape loveau furioşi vagonetul imaginându-şi că au în față un milițian. O altă echipă bătea cu un drug de fier o bucată de tablă producând un zgomot infernal. Şi cum era firesc, sirena le acompania toată activitatea.

Tarzan a început să arunce cu ciocanele de la hală spre sectorul de comandă înjurând subofițerii. Apoi şi-a dat jos pantalonii şi s-a întors cu spatele bătându-se peste curul gol spre amuzamentul celorlalți hoți.

Martin le-a spus ceva deținuților apoi s-a făcut liniște. Prin porta-voce m-a strigat:

- Domnule "Cârtiță" vă rog să veniți aici în față pe alee.

M-am prezentat "la ordin" şi am aşteptat.

Martin a continuat:

- Vreau să discut ceva cu dumneavoastră. Rămâneți acolo că vin imediat.

Când a ajuns în dreptul fântânii cu roata din lemn mi-a făcut semn cu mâna să mă apropii.

- Domnu' plutonier, la camera şaisprezece Dima nu a mai mâncat nimic de cinci zile. Ar trebui să-l scoatem de acolo că moare dracului şi intru în belea. Şi mai sunt câțiva bătrâni nenorociți în aceeaşi situație. Țiganii ăştia parcă au înnebunit. Pe mine nu mă ascultă. Iuliu Bologa e capul răutăților. N-aş fi vrut să se ajungă până aici, credeți-mă. Mi-e frică, vă spun sincer. Sunt în stare de orice... Vă rog să veniți să-l vedeți pe Dima, mi-a spus pornind înaintea mea.

Fără să stau pe gânduri l-am însoțit pe Martin intrând pe secție prin curtea care dădea spre baie, curte unde aveam atâtea amintiri. Bătăi, lanțuri, batjocură...

Trecuseră câteva săptămâni de când n-am mai fost pe holurile reci şi întunecoase ale secţiilor de deţinere. Dima era singur în cameră. Stătea şi fuma.

- Ce faci acolo? l-am întrebat ridicând tonul fără să-mi dau seama.

Deţinutul a tresărit iar prezenţa mea în cameră l-a îngălbenit parcă şi mai tare. Nu mi-a răspuns. A stins nervos ţigara şi a venit încet spre mine. Atunci am văzut că e slăbit într-adevăr.

- Aş vrea să stau de vorbă cu procurorul militar îmi spuse el cu o voce stinsă în timp ce se aşează pe pat.

Nu i-am răspuns deoarece m-am uitat după Martin care a plecat fără să-mi spună nimic. Pe hol am auzit zgomote. În faţa ochilor mei se derulau secvenţele cu deţinuţii de pe clădirea puşcăriei care loveau cu sălbăticie vagonetul de mină. Atunci am realizat că făcusem o greşeală acceptând să intru pe secţie. Pentru întâia oară am fost stăpânit de frică. Aveam convingerea că mi s-a întins o cursă. Profeţiile lui Fulger simţeam că sunt aproape. În curând voi fi luat ostatec. Nu mai aveam ce pierde. Stăteam cu braţele încrucişate rezemat de grilajul uşii aşteptând. Vreo cincizeci de deţinuţi au coborât în mare grabă de pe clădire îndreptându-se spre mine. Preţ de câteva secunde am închis ochii imaginându-mi cum mă vor obliga să strig alături de ei de pe clădire: "Li-ber-ta-te! Li-ber-ta-te!". Prin întunericul holului se distingeau feţe cunoscute de borfaşi: Sache, Gulie, Uşchitu, Ianoşic.

Criminalul Petcu zis Coiotul m-a prins de braţ întrebându-mă:

- Ce mai faceţi domnu' plutonier? Nu v-am văzut de mult. Dar ce aveţi de sunteţi aşa palid?

Strânsoarea criminalului m-a trezit la realitate. Toți deținuții îmi zâmbeau. Atunci mi-am dat seama că numai în mintea mea exista un complot. M-am străduit să zâmbesc în timp ce dădeam mâna cu fiecare.

După îndelungate aşteptări colonelul Cristea din Direcție a sosit în unitate. Cu toate că eram singurul care cunoştea cel mai bine starea de spirit în rândul deținuților maiorul Bunaciu a încercat să muşamalizez activitatea mea de până atunci. Statutul meu de subofițer a făcut să mai primesc o lovitură sub centură.

În birou, colonelul, împreună cu locotenentul Gabriel şi maiorul Bunaciu, discutau şi analizau modalitatea de rezolvare a situației. După două ore de dezbateri colonelul a ordonat să fie adus în unitate căpitanul Furtună a cărui experiență se putea valorifica.

Colonelul Cristea şi-a făcut apariția cu zâmbetul pe buze în clubul unității.

- Intrăm pe ei, măi băieți? a întrebat subofițerii care îl aşteptau în poziția de drepți.

- Intrăm! răspunseră în cor, bucuroşi nevoie mare.

- Luați loc. Vedeți domnilor subofițeri cum e viața asta? Noi de fapt n-am vrut să facem din aceşti banditi ordinari nişte martiri. Dar vă închipuiți ce-ar zice lumea dacă i-am împuşca aşa cum ar merita? I-ar compătimi pe toți iar pe noi ne-ar face terorişti. O să găsim o cale de a le veni de hac acestor nemernici spuse colonelul, adaptat din mers noii democrații.

Sergentul major Vintilă a raportat făcând desigur aluzie la mine că sunt "omul de legătură al hoților" care "le spune tot ce se discută în club". Ceilalți subofițeri l-au aprobat dar colonelul n-a insistat să afle numele subofițerului.

Auzind ce fel de arme au deținuții, colonelul Cristea a ajuns la concluzia că cea mai înțeleaptă metodă de a-i înfrunta este aceea de a-i desolidariza. Neavând încotro, comandantul m-a prezentat colonelului. I-am raportat cu exactitate cum se desfăşoară lucrurile pe secție. Mi-a dat timp de gândire până a doua zi să vin cu o propunere concretă de dezamorsare a crizei din penitenciar.

În aceeaşi seară am mers la geamul camerei lui Martin şi i-am propus o colaborare, explicându-i că pentru el ar fi o şansă unică de a se libera. A priceput imediat ce vreau de la el şi cu regret mi-a spus:

- Îmi pare rău domnule plutonier, dar acum e prea târziu să mai dau înapoi. Ce impresie aş lăsa hoților dacă tocmai eu i-aş trăda? E caracterul meu în joc. De-abia aştept să se termine totul. M-am săturat de teroarea asta. Vă promit că n-o să spun nimănui nimic.

L-am înțeles, plecând dezamăgit deoarece era omul cel mai potrivit pentru o astfel de acțiune. Singur şi debusolat priveam cum fulgii mari de nea cădeau alene peste foile de cort ale militarilor aflați la datorie pe clădirile din jurul locului de deținere.

Mulți deținuți au rămas cu un gust amar în urma acestei mascarade şi s-au retras cuminți în camere. Frații Bologa şi ai săi veneau cu rângile şi cuțitele la ei amenințându-i:

- Ieşiți afară din cameră bulangiilor şi sus pe biserică!

Chiar şi îmbrăcat civil căpitanul Furtună a fost recunoscut imediat de unul dintre deținuții care făceau planton la sirenă. Acesta a dat urgent alarma şi în câteva minute banditii au fost "pe biserică" făcându-i căpitanului

o primire de neuitat. Sirena suna mereu iar deținuții scandau: "Tu Furtună nu uita/Pușcăria nu te vrea!".

În pauzele în care se odihnea Leon, responsabilul cu sirena, câte unul striga:

- Afară cu Furtună, teroristul!

De la clubul deținuților borfașii au luat patru planșe care reprezentau cele mai cunoscute rase de porci, pe care le-au agățat pe peretele clădirii. Tarzan avea în mână un băț și când l-a apropiat de primul porc deținuții au strigat în cor:

- Ăsta e Furtună!

Tarzan parcă era la ora de geografie când arăta pe hartă o localitate. A trecut la al doilea porc:

- Ăsta este Fulger!

Al treilea:

- Ăsta e Vintilă!

Și cel mai dolofan:

- Ăsta e Buteanu!

După ce și-au făcut numărul, Tarzan a coborât împreună cu încă cinci deținuți încercând să producă o explozie a tuburilor de oxigen prin firele de la instalația sofisticată. Cei de pe clădire și-au făcut cruce și s-au culcat pe burtă numai că explozia n-a mai avut loc.

În unitate au fost aduse cincizeci de scuturi căști și bastoane de cauciuc pentru a fi pregătiți de o confruntare directă cu hoții.

Prin stația de radio, la emisiunea locală, colonelul Cristea și-a făcut simțită prezența în rândul deținuților.

Le-a spus că a venit special pentru a verifica fiecare dosar în parte și de a-și nota toate problemele în

vederea înaintării către Consiliul Provizoriu de Uniune Națională. Sosirea colonelului în unitate a schimbat radical lucrurile. Exact de un asemenea om aveau nevoie hoții. Unul care să le vândă cât mai multe iluzii...

L-am chemat pe Buncoş la mine, sfătuindu-l:

- Pentru tine acum este un bun prilej de a te remarca în fața colonelului. Dacă mă vei asculta să ştii că numai de câştigat vei avea. Cu mine nu poți să pierzi, doar ştii foarte bine...

- Se mai pune problema, domn' plutonier? Spuneți-mi ce am de făcut?

- În primul rând să-l convingi pe Tarzan să treacă de partea noastră şi să-l aduci la mine.

- Asta-i floare la ureche ce-mi cereți.

- Deocamdată atât. Peste o oră ne întâlnim lângă fântâna cu roata de lemn.

- Am înțeles! răspunse el, fugind bucuros pe secție.

I-am raportat colonelului că am găsit o soluție pentru a pune capăt revoltei. Mi-a ordonat să-i aduc pe cei doi deținuți în biroul comandantului. Buncoş şi Tarzan mă aşteptau la locul stabilit. Le-am spus să vină cu mine dar când am ajuns în fața bucătăriei Tarzan s-a aşezat pe trepte, aprinzându-şi o țigară. M-a privit cu suspiciune şi am fost convins că-şi imaginează că vreau să-i întind o cursă. Câştigându-l de partea noastră îi demoralizam pe cei din tabăra lui Bologa. Ştiam că aici este cheia succesului. Dacă ratam această ocazie lucrurile se complicau şi mai mult. L-am privit pe Tarzan din profil. Fața cu maxilarele puternice şi ceafa groasă îi dădeau un aer de boxer profesionist la categoria grea. Muşchii feței îi tremurau. Părea nervos. Când mă gândeam că a omorât

două femei cu ciocanul m-au trecut fiorii. Într-un târziu m-am aşezat lângă el şi i-am spus:

- Ştiu la ce te gândeşti. Tu n-ai încredere în mine dar eu am avut în tine seara aceea.

-În dumneavoastră am încredere!

- Atunci de ce nu vrei să vii?

- Domnul Furtună n-o să mă ierte pentru ce am făcut şi o să mă lege. Îl cunosc prea bine...

În fracțiuni de secundă m-am hotărât să fac un compromis pe cât de fantezist pe atât de periculos. Nu aveam cum să-l conving altfel. L-am privit în ochi spunându-i cu seriozitate:

- Uite cum procedăm, Tarzane. Tu ai în buzunar cuțitul acela mare cu mâner roşu. E adevărat?

- Da.

- Când te duc în birou eu o să stau în stânga ta. Dacă încearcă cineva să se atingă de tine scoți cuțitul imediat şi îl pui la gâtul meu. Dar îți spun eu că nimeni n-o să aibă nimic cu tine.

Tarzan a stat câteva secunde pe gânduri agreând varianta propusă. M-a fulgerat o dată cu privirea lui rece, metalică, apoi s-a ridicat de pe trepte.

- Veniți să mergem. Ce-o fi, o fi! zise el hotărât.

Subofițerii stăteau la poartă şi se uitau ca la urs după Tarzan şi Buncoş. În birou, colonelul l-a măsurat cu privirea pe Tarzan fiind impresionat de fizicul lui. Apoi le-a spus:

- Voi doi mergeți şi alegeți încă patru deținuți şi luați în primire sectorul zootehnic. Nu mai are nimeni acces acolo. Dacă jucați cinstit eu vă propun pentru grațiere individuală.

- Eu cu douăzeci şi cinci de ani nu am cum să beneficiez de grațiere, raportă repede Tarzan încercând să-l ia prin surprindere pe colonel.

- Nu-i nimic. Ție o să-ți fac propunere pentru redozarea pedepsei, zise Cristea având parcă pregătite toate răspunsurile din lume. Acum mergeți la treabă şi demonstrați-mi că meritați investiția pe care o fac în voi.

Prin stația radio colonelul i-a anunțat pe deținuți că începe trierea dosarelor, iar cine doreşte să vină să stea de vorbă cu el să se înscrie pe o listă. La început, crezând că este un truc pentru a-i reține, s-au înscris puțini deținuți. Văzând însă că cei plecați şi revin, numărul celor dornici de a sta de vorbă cu tovarăşul colonel a sporit. Când i-a venit rândul Boierului am discutat cu el discret despre o eventuală evadare în grup de pe secție. I-am spus să sondeze terenul iar a doua zi să-mi raporteze ce şanse de reuşită sunt.

La prima oră a dimineții prin gratiile de pe secția liberilor Boierul mi-a spus că totul este în ordine şi putem acționa. Atunci am mers la colonel şi i-am dat toate detaliile despre planul meu. Mi-a ordonat să încerc să-l aduc pe Boieru în birou că vrea neapărat să stea de vorbă cu el.

Deținuții erau tot pe clădire dar nu mai foloseau sirena. Se plimbau agitați uitându-se cu atenție ce se întâmplă pe stradă şi la sectorul de comandă a unității. Boierul s-a furişat pe lângă zidurile exterioare ale locului de deținere ca să nu-l observe hoții. S-a implicat într-o acțiune foarte riscantă de aceea trebuia să fie atent la fiecare pas. Ajuns la sectorul Vizite l-am băgat în sala de aşteptare. În birou nu-l puteam duce că-l vedeau hoții de

sus. Atunci i-am făcut rost de o caschetă şi o manta îmbrăcându-l miliţian. După aceea totul a fost simplu...

Ziua şi ora "evadării". Colonelul i-a dat ultimele sfaturi promiţându-i că în caz de reuşită îl va pune în libertate. Seara, Boierul şi-a plasat oamenii lui să execute serviciul de planton. Însuşi Iuliu Bologa i-a repartizat. Doi pe clădire şi patru pe secţie. Le-a atras atenţia să fie vigilenţi pentru a nu avea surprize. La ora patru şi jumătate dimineaţa, pe întuneric, Boierul a mers în camerele unde ştia că s-a înţeles cu deţinuţii care au fost de acord să plece din acel infern, trezindu-i. În cea mai perfectă linişte cincizeci de deţinuţi au părăsit secţia în frunte cu plantoanele şi s-au adăpostit în clubul unităţii unde erau în siguranţă. Duba i-a transportat apoi la arestul miliţiei devenită între timp poliţie.

Acesta a fost momentul psihologic care a declanşat degringolada care avea să urmeze...

Iuliu Bologa şi-a dat seama că ceva s-a petrecut atunci când n-a găsit plantoanele la datorie. A ieşit în curtea ce duce spre baie şi a întrebat santinelele unde sunt oamenii, dar acestea nu i-au dat niciun răspuns. Deruta a fost mare deoarece nu ştia câţi hoţi au plecat, dar mai ales nu ştia cine l-a trădat.

Colonelul şi-a continuat audienţele. Cu o oarecare emoţie am mers să-i anunţ pe cei care vor să iasă la raport. Iuliu Bologa nu mi-a reproşat nimic. Nu bănuia că sunt implicat direct în fuga deţinuţilor. Mi-a raportat resemnat:

- Vă rog să-i duceţi de aici şi pe martalogii ăştia că dacă o mierlesc mă scot pe mine vinovat.

Nu-mi venea să cred că a luat o decizie atât de înţeleaptă. Am mai ciupit cincisprezece deţinuţi. Profitând

de momentul de derută al capilor răzvrătirii i-am trimis pe secție pe Buncoș, Tarzan și Vrăjitorul să încerce să mai scoată și alți hoți. Într-o jumătate de oră cei trei au venit cu încă zece deținuți.

- Bravo! De oameni ca tine avem nevoie. Să știi că te fac plutonier major, îmi spuse colonelul cu vrăjeala unui recidivist, după ce a auzit că am mai scos douăzeci și cinci de hoți de pe secție.

Apele tulburi ale răzvrătirii au început să se limpezească. Buncoș a adunat toate tuburile de oxigen și le-a dus cu șraful pe terenul de tenis din spatele magaziei de armament. Deținuții rămași s-au retras în camere așteptând resemnați finalul unei incredibile aventuri.

Presimțeam că zilele maiorului Bunaciu la comanda unității sunt numărate. Incompetența și lașitatea de care dăduse dovadă trebuiau plătite într-un fel sau altul.
Furtună stătea în umbră gata pregătit pentru atacul decisiv. Își juca ultima carte...

Cu toate că răzvrătirea din penitenciar era departe de a fi fost soluționată, colonelul Cristea a șters-o englezește la București, demonstrând în final că este un individ fără caracter, parșiv și laș. Pe deasupra era și un mare mincinos deoarece a avut tupeul de ordinar să-i raporteze generalului maior Grigoraș, șeful Direcției, că în Penitenciarul Baia Mare este liniște și pace. Datorită lui, evident...

Când l-a întrebat generalul pe comandant care este atmosfera în penitenciar acesta a făcut imprudența de a-i raporta că deținuții sunt baricadați pe secție, punându-l astfel pe colonel într-o lumină proastă în fața generalului.

Nici în al doisprezecelea ceas maiorul Bunaciu n-a avut curajul de a lua o decizie prin care să-şi salveze prestigiul pierdut în atâtea împrejurări. Sentința şi-a semnat-o singur atunci când a raportat prin telex situația reală de pe secțiile de deținere.

Analizând gravitatea faptelor, generalul l-a suspendat din funcție pe maior ordonându-i căpitanului Furtună să preia comanda unității şi să ia toate măsurile ce se impun pentru restabilirea ordinii în penitenciar.

La ora opt dimineața căpitanul m-a chemat la el în birou.

- Astăzi eu sunt comandant. Trebuie să punem lucrurile la punct. Care crezi că ar fi cea mai bună soluție? m-a întrebat jucându-se cu cozorocul de la caschetă.

Pentru mine n-a fost o surpriză această neașteptată întorsătură a lucrurilor. Mă gândeam numai la norocul pe care l-a avut Furtună. Şi asta numai datorită incompetenței maiorului. Şi a laşității. Şi a încăpățânării.. După o scurtă meditație i-am raportat:

- Cred că ar fi mai bine să discutăm prima dată cu Buncoş, Tarzan şi Vrăjitorul.

- Bine, du-te şi adu-i aici.

Peste cincisprezece minute cei trei aşteptau înghesuiți unul în altul ordinele căpitanului. Acesta s-a ridicat de pe scaun şi plin de importanță li s-a adresat:

- Începând de astăzi eu sunt comandant. Tovarăşul colonel Cristea mi-a dat telefon spunându-mi că l-ați păcălit. I-ați promis că restabiliți ordinea, dar n-ați făcut nimic. Deținuții trebuie să iasă de bună voie din camere să nu fim nevoiți să apelăm la alte mijloace de constrângere. Aveți vreo nelămurire?

- Eu am, zise Vrăjitorul.

- Ce probleme ai? întrebă căpitanul încruntat.

- Domnu' comandant, în primul rând nu este datoria noastră de a restabili ordinea în penitenciar. Nu noi suntem plătiți pentru asta. În al doilea rând nu am făcut nicio promisiune domnului colonel, spuse deținutul cu un curaj pe care nici nu l-aş fi bănuit.

Pentru câteva secunde în birou s-a aşternut liniştea. Profitând de acest moment l-am împins pe Buncoş spre uşă, zicând:

- Mergem să vedem ce putem face!

La sectorul zootehnic, în magazia unde era depozitată făina de mălai pentru porci ne-am aşezat toți patru la o masă şi am discutat despre felul în care am putea să-i determinăm pe deținuți să iasă din camere.

L-am trimis pe Vrăjitorul să studieze terenul şi să arunce pastila că Furtună este noul comandant şi vrea să facă reparații în toate camerele.

A fost o soluție inspirată deoarece Vrăjitorul s-a descurcat admirabil, jucând un rol important în această acțiune. Puterea lui de convingere şi talentul înnăscut de a vrăji i-a făcut pe deținuții fricoşi până atunci, să se solidarizeze şi să iasă cu bagajele.

La poartă îi aştepta Furtună împreună cu sergentul major Preda de la Evidență, care îi nota pe fiecare într-o agendă. Însoțit de Tarzan şi Buncoş am mers apoi pe secție, încadrat între cei doi, pentru a nu avea surprize, deoarece mai rămăseseră mulți criminali şi bolnavi psihic.

Prezența mea în mijlocul lor le-a insuflat încredere şi curaj. Momentul psihologic a fost vizita făcută de părinții lui Martin. În biroul căpitanului mama deținutului plângea

şi printre suspine îl ruga să fie cuminte şi ascultător. Tatăl său i-a promis că o să meargă până în pânzele albe pentru a se face dreptate. Aceste scene l-au emoţionat pe Martin, iar în timp ce-l însoţeam pe secţie mi-a spus hotărât:

- Acum se termină totul. După mine vor ieşi toţi sudiştii!

Deţinuţii de la camera cincisprezece când l-au văzut pe Martin cu bagajele sale imense în curte au înţeles că totul e pierdut. Fără să se grăbească, încet, unul câte unul îşi lua sarsanaua şi se îndrepta resemnat spre camera filtru unde aştepta să îi vină rândul pentru îmbarcare. Lacătul ultimei fortăreţe fusese deschis cu tact şi inteligenţă...

Furtună a dat ordin să li se înmâneze deţinuţilor cereri pentru a scrie fiecare la ce penitenciar doreşte să meargă, dar hoţii şi-au dat seama că nu este decât o găluşcă de-a căpitanului pe care trebuiau s-o înghită.

Dubele unităţii circulau intens transportând deţinuţii la alte penitenciare decât cele scrise în cereri.

Fraţii Bologa s-au izolat în camera treizeci şi unu spunând că nu pleacă nicăieri până nu le vine în vizită familia. Mă aflam cu Gabriel în cameră şi încercam să-i convingem să iasă pentru a aştepta vizita la poartă. Tarzan şi Buncoş stăteau lângă mine, urmărind cu atenţie discuţia şi mişcările celor doi fraţi. La un moment dat, Iuliu şi-a pipăit briciul în buzunarul pantalonilor şi a băgat încet mâna după el. Tarzan l-a observat şi i-a şuierat printre dinţii lui mari şi galbeni:

- Lasă-l acolo. Ce vrei să faci cu el?

- V-aţi dat şi voi de partea gardienilor. Lasă că ne întâlnim noi în ţară şi o să vedeţi ce-o să păţiţi, ameninţă criminalul spumegând de ură, luându-şi bagajul.

Fratele său l-a urmat nervos şi el, iar eu m-am uitat la Tarzan mirat neînţelegând prea bine ce s-a întâmplat. Văzându-mi uimirea mi-a explicat:

- Dacă nu eram noi aici precis vă lua gâtul!

L-am privit pe Gabriel cu ochii mari, umpluţi de spaimă simţind că inima îmi sare de la loc. Mi se derulau în minte zilele în care odiosul criminal mă bărbierea. Suportul cu lama tăioasă parcă îl simţeam plimbându-se sub bărbie.... După ce i-am raportat căpitanului că n-a mai rămas niciun deţinut pe secţie l-am întrebat pe Tarzan în curtea de plimbare:

- Oare chiar a vrut să mă omoare?

- Nu ştiu dacă pe dumneavoastră sau pe domnul locotenent dar sunt sigur că a vrut să folosească briciul. Îl cunosc eu ce-i poate capul doar am stat cu el cinci ani la Gherla. Este ca mistreţul acela rănit care vrea cu tot dinadinsul să mai facă un rău înainte de a muri. V-am spus eu că nu sunt buni ţiganii ăştia aici? zise Tarzan gesticulând cu degetul arătător.

La zootehnie şi centrala termică au mai rămas doisprezece deţinuţi. Fraţii Bologa au plecat şi ei nu înainte de a-şi îmbrăţişa cu foc pirandele. Coşul cilindric de la centrală scotea un fum negru, poluator, semn că toată lumea s-a pus pe treabă. La sectorul zootehnic Tarzan dădea de mâncare la porci. Buncoş recolta ouăle iar Vrăjitorul asista cum Igna mulgea vacile.

Karino, mânzul cel negru, cu ochii lui mari, nevinovați mă privea speriat. Nu era obișnuit cu hainele albastre.

Penitenciarul a rămas gol ca un copac desfrunzit toamna. Doar sirena singuratică de pe clădire îmi trezea dureroase amintiri. Zilele și nopțile în care m-a torturat nu le voi uita niciodată....

Fără bilanț

În aceeaşi sală în care răsunau altădată în şedinţele de partid osanalele aduse "celui mai iubit fiu al poporului" căpitanul Furtună a dezlegat misterul care planase atâta vreme peste capete zburlite ale gardienilor: "Care sunt cei mai destoinici subofiţeri? Aceia care au fost acceptaţi de hoţi sau ceilalţi pe care i-au huiduit?".

Spre satisfacţia marii majorităţi, Furtună a afirmat că adevăraţii subofiţeri, cei de nădejde, rămân aceia neacceptaţi deoarece "au manifestat exigenţă şi fermitate în aplicarea regulamentului", motiv pentru care au fost neagreaţi. Ceilalţi însă, cei care s-au străduit să restabilească ordinea, "au fost cu toţii compromişi într-o formă sau alta". Cu aceste argumente zdrobitoare Furtună şi-a atins obiectivul propus: : acela de a stârni şi mai mult ura împotriva celor "compromişi". Eram primul pe lista opoziţiei deoarece Furtună a aflat că afirmasem despre el că de-a lungul timpului a ţesut mii de intrigi între colegi, dezbinând astfel colectivul. Pentru aceasta ştiam că nu mă va ierta. Acum a făcut prima mutare abilă iar rezultatele n-au întârziat să apară. Aşa se face că înainte de a intra în serviciu, sergentul major Secară, injectat de un grup de subofiţeri conduşi de Vintilă, a raportat aşa-zisului comandant Bunaciu, care avea în continuare statutul de "suspendat" făcând ca întotdeauna doar figuraţie prin unitate:

- Io tăt am tăcut până amu, da' vreau să raportez în numele colegilor că am hotărât să vă propunem să-l schimbaţi pe domnul plutonier Chertiţie din funcţia de ofiţer de serviciu. Mai sunt şi alţi colegi capabili. El crede

c-o făcut mare lucru c-o stat tătă zua între hoți și i-o țucat. Să știți că ne amenință și ne înjură. Vă rugăm să-l schimbați că nu mai rezistăm...

M-aș fi așteptat la orice acuzații și înscenări, dar ca să-mi spună cineva că l-am înjurat sau amenințat mi s-a părut o insultă mult prea gravă. M-am ridicat ca un resort de pe scaun adresându-mă plin de furie maiorului:

- Pentru mine situația e clară. S-a reunificat mafia și a-nceput să lucreze din nou. Consider că sunt suficient de educat pentru a avea un comportament civilizat. Așa că nu comentez în niciun fel aberațiile unui frustrat!

Sala a început să freamăte iar gardienii încep să vorbească între ei în șoaptă uitându-se mirați unul la altul, semn că n-au priceput ce înseamnă ultimul cuvânt. Furtună m-a fulgerat cu privirea iar Bunaciu, parcă din dorința de a-mi demonstra încă o dată cât poate fi de laș, m-a amenințat:

- Ar fi cazul să-ți revizuiești comportamentul până nu e prea târziu. Chiar eu te-am auzit când i-ai spus unui subofițer că "te duc de guler la comandant". Așa că fii atent...

Vuietul din sală se întețește. Subofițerii discută zgomotos pronunțându-mi numele cu ură și dispreț. Nici nu-mi venea să cred că asist la asemenea scene. În timp ce-l priveam pe Bunaciu m-a cuprins așa, deodată, un fel de silă. Mi-am pus mâna pe obrazul drept simțind parcă urma sărutului bălos din noaptea de Revelion când mi-a spus emoționat: "Îți mulțumesc pentru tot ceea ce-ai făcut pentru mine!...".

Forfota a fost întreruptă de vocea baritonală a sergentului major Chiriac:

- Domnule maior vă rog să-mi permiteți să raportez. În primul rând nu ştiu cum de-şi permite sergentul major Secară să vorbească în numele schimbului. Noi n-am dorit niciodată să-l înlocuiți pe domnul Chertiție, care în opinia mea a fost un adevărat erou. Dânsul a participat efectiv la Revoluție, nu a privit-o la televizor ca alții...

Aluzia lui Chiriac l-a făcut pe căpitan să-i arunce săgeți de ură din ochii negri, scânteietori, care păreau a-i spune: "Îți vin eu de hac, n-ai nicio grijă...".

Maiorului Bunaciu i-a expirat suspendarea din funcție şi a rămas pentru câteva zile la dispoziția Direcției care l-a transferat în cele din urmă la Penitenciarul Gherla, acolo de unde şi venise de altfel.

Locotenentul Gabriel, ştiind că Furtună îl are şi pe el în vizor, pentru a evita noi tracasări şi divergențe cu acesta, s-a mutat şi el la Gherla lăsând în sufletul meu un gol imens şi o căruță de regrete.

În aceste condiții Furtună s-a instaurat şi mai temeinic la comanda unității, fiind convins că numirea sa în funcție era o chestiune de timp. De la Direcție a primit ordin să întocmească un material în legătură cu evenimentele produse în penitenciar şi modul în care au fost acestea rezolvate. Deoarece lipsise din unitate mai bine de o lună, timp în care s-a odihnit în cocheta sa vilă din Cartierul Săsar, m-a chemat în birou să-i relatez momentele fierbinți din timpul incredibilei răzvrătiri. Când am ajuns la secvența cu evacuarea deținuților de pe secție, Furtună nu m-a mai întrebat nimic. Scria de zor de parcă era scriitor de când lumea. Într-un târziu a citit cu glas tare pasajul în care şi-a creionat portretul de revoluționar: "După ce deținuții s-au baricadat în camere, s-a constituit o grupă de intervenție condusă de căpitanul

Furtună, care a acționat asupra răzvrătiților cu grenade lacrimogene. În scurt timp deținuții au fost scoşi din camere şi astfel ordinea în penitenciar a fost restabilită".

Când i-am văzut surâsul ticălos din colțul buzelor am înțeles că n-am fost decât o biată marionetă în mâinile acestui personaj diabolic. Cuprins de o pustiitoare singurătate am părăsit biroul cu sufletul plin de amărăciune. Când am trecut pe lângă uşa locotenentului Gabriel am tresărit. Amintirile din timpul Revoluției mă copleşeau.

Prima grijă al lui Furtună a fost aceea de a elimina toate obstacolele din drumul ascensiunii sale. Dorea cu orice preț să fie instalat în mod oficial în funcția de comandant şi pentru aceasta niciun sacrificiu nu era prea mare. Ca să evite orice fel de surprize neplăcute ce-ar fi putut veni din partea puținilor deținuți rămaşi pe secție, viitorul comandant s-a hotărât să-l mazilească pe Tarzan. Nu-l mai putea suporta de când l-a comparat cu un porc, atunci pe clădire, în timpul răzmeriței. Sosise în sfârşit clipa răzbunării. Pentru aceasta Furtună a apelat la un şiretlic bine gândit. I-a ordonat sergentului major Crişan de la Vizite să meargă la Liceul Industrial Minier din Baia Mare unde era elev băiatul lui Tarzan şi să obțină cu orice preț buletinul de identitate al acestuia. Crişan s-a conformat imediat mergând la directorul liceului care l-a ajutat să intre în posesia prețiosul act.

Furtună l-a felicitat pe subofițer pentru modul în care şi-a îndeplinit misiunea, apoi l-a trimis după Tarzan la sectorul zootehnic să-i spună că i-a venit feciorul în vizită. Deținutul, care presimțea de mult că i se pregăteşte ceva, a refuzat să meargă, raportând mânios:

- Domnu' major eu nu merg nicăieri pentru că ştiu că vrea să mă bată domnu' Furtună. Spuneți-i că merg de bună voie oriunde în țară...

Crişan a fost pus în fața unei situații foarte delicate. În sinea lui îi dădea dreptate lui Tarzan, dar dacă n-ar fi executat ordinul risca să fie acuzat de căpitan că pactizează cu hoțul. A stat câteva secunde pe gânduri apoi a scos din buzunar cu o oarecare strângere de inimă buletinul băiatului pe care i l-a arătat deținutului. Acesta s-a uitat atent la poză, recunoscându-l imediat pe Mihăiță, fiul lui cel mic. L-a mai privit o dată pe subofițer drept în ochi, apoi a mers să-şi ia sarsanaua de la centrala termică.

Înainte de a intra la sectorul Vizite, Tarzan s-a uitat precaut în dreapta şi în stânga dar n-a văzut pe nimeni. Imediat după ce a închis uşa, plutonierii Boboc şi Mutu, care au stat ascunşi în WC-ul din fundul curții, au baricadat ieşirea. Sergentul major Vintilă a aruncat cinci fiole lacrimogene în interiorul încăperii, un hol de trei metri lungime şi unul lățime. Văzând că este în mare pericol, Tarzan a spart geamul pentru a primi aer, urlând îngrozit:

- Ce faceți, vreți să mă omorâți?

Observând că fiolele nu şi-au făcut efectul scontat, Furtună i-a ordonat lui Fulger:

- Aruncă două grenade lacrimogene, să terminăm o dată cu licheaua asta!

Imediat s-au auzit două explozii puternice şi cum era şi firesc, deținutul a fost imobilizat. Prin fumul înecăcios, cei doi subofițeri cu măştile pe figură i-au ordonat criminalului să iasă târâş, cu picioarele în față. Când au deschis uşa, Tarzan s-a prăbuşit, lovindu-se cu fața de beton. În mâna dreaptă ținea cuțitul său cu mâner

roşu iar în stânga un bilețel pe care voia să-l dea băiatului. În acel moment, ca la un semnal, cei cinci subofițeri aleşi anume pentru această importantă misiune, l-au luat la încins cu bastoanele pe Trazan, care urla ca din gură de şarpe:

- Vai nu mă omorâți, că am copii!

Dar gaborii n-au ținut cont de rugăminte continuându-şi nestingheriți misiunea, lovindu-l cu picioarele, ciomegele şi cu rângile până când s-au plictisit, nu până când au obosit. Destoinicul subofițer Fulger i-a pus apoi criminalului lanțurile la picioare, lovindu-l din când în când cu ciocanul peste degete, numai că deținutul nu simțea nimic. Intrase în comă profundă. Văzând că nu mai mişcă, bravii subofițerii l-au aruncat repede în duba care l-a transportat la Penitenciarul Gherla.

Numai datorită rezistenței sale ieşite din comun Tarzan a scăpat cu viață din crâncena bătaie primită de la "cei care au aplicat cu fermitate şi exigență regimul de detenție" şi nu fuseseră "compromişi".

În vestiarul în care ne îmbrăcam înainte de a intra în serviciu era ca de obicei mare gălăgie. Acum toți discutau despre politică. Plutonierul Someşan întreabă în timp ce se încheia la veston:

- Măi băieți, ce tot o arde Gorbaciov ăsta cu perestroika lui, că eu nu ştiu ce-i aia?!

Sergentul major Ivanov, cel care spusese într-o şedință că "un deținut a suferit de o boală "generică" dar am luat toate consecințele împotriva lui", i-a explicat cu înțelepciune:

- Băi, fii atent la mine. Perestroika este *caleaşca lui* Gorbaciov pe care o foloseşte atunci când merge în vizită de lucru. Înțelesu-m-ai?

Someşan n-a apucat să-i răspundă că a şi intervenit plutonierul Buteanu care l-a apostrofat pe înțeleptul Ivanov:

- Taci dracului de anticomunist, că ai rămas tot cu idei învechite!

Ofuscat, Ivanov a replicat tăios, amenințându-l dintre dulapurile metalice:

- Băi, grăsanule, eu sunt anticomunist? Lasă că mă duc şi te raportez şi-apoi să văd pe unde scoți tu cămaşa...

- Du-te dracului de stricăciune, că o viață-ntreagă ai fost prăduitor, zise plutonierul nervos, legându-şi cu mare greutate şireturile de la pantofi.

Plutonierul Ştefan după ce a întocmit în secret un tabel nominal cu toate cadrele unității, falsificând semnăturile subofițerilor care nu erau de acord cu instalarea lui Furtună în funcția de comandant, l-a trimis la Bucureşti ca fiind semnat "în unanimitate". Cei mai destoinici gardieni s-au hotărât ca în cazul în care Direcția va numi un alt comandant să nu-l primească în unitate.

N-a fost nevoie de punerea în aplicare a variantei de rezervă deoarece domnii de la Bucureşti, analizând activitatea căpitanului Furtună, au constatat că "a avut merite deosebite în timpul Revoluției" motiv pentru care a fost avansat la gradul de maior şi uns comandant plin al Penitenciarului Baia Mare. "Meritele" sale au constat în numărătoarea exactă a hoților ieşiți pe poarta puşcăriei atunci când i-a trimis cu dubele la alte penitenciare, dar şi în instruirea şi îndrumarea subofițerilor "necompromişi" în administrarea unor bătăi crunte acestor deținuți. Aşa, ca amintire...

Ca să-şi justifice într-un fel absența din puşcărie când treceam prin momente delicate, Furtună a pozat în victima unor manevre de culise, dar până la urmă reîntoarcerea sa a fost considerată triumfală.

- Cum am sosit în unitate am şi pus hoții cu botul pe labe, obişnuia să spună în diverse ocazii.

În special apropiații lui, care fuseseră răsplătiți cu posturi cheie, vehiculau această versiune tocmai ca să umbrească şi să minimalizeze meritele incontestabile ale puținilor subofițeri care evitaseră un măcel de proporții.

Primele regrete că Furtună a devenit mai marele penitenciarului au apărut în ziua în care a primit din partea Direcției un fond de premiere a subofițerilor care participaseră efectiv în miezul evenimentelor. Căpitanul, din dorința de a-şi câştiga cât mai mulți simpatizanți, dar mai ales simpatizante, a recompensat pe doamnele şi domnii de la birouri care nu avuseseră nicio tangență cu deținuții. A premiat de asemenea şi pe "domnişoarele" subofițere de pe secția femei care în timpul Revoluției n-au făcut nimic altceva decât să vizioneze programul la televizor împreună cu deținutele. Mulți gardieni care au stat nopți în şir în gerul năprasnic din foişoarele neîncălzite au fost trecuți cu vederea, ceea ce i-a nemulțumit profund. Când au îndrăznit să-l întrebe care au fost criteriile de selecție, Furtună le-a retezat-o scurt, tăios, pietros:

- De când îşi permite subofițerul să-l ia la rost pe comandant că nu i-a dat premiu? Eu hotărăsc cine merită şi cine nu!

- Domnule maior, dumneavoastră n-ați fost în unitate atunci când ne-a fost mai greu şi n-aveți de unde

să ştiți cine merită şi cine nu merită să fie recompensat, i-a replicat cu mult curaj plutonierul major Giurgiu.

Furtună i-a aruncat o privire ucigătoare, făcându-se roşu de furie, dar n-a fost în stare să scoată nici un cuvânt.

A doua zi Giurgiu a intrat în programul de "prelucrări prin aşchiere" fiind plimbat fără motiv dintr-un schimb în altul pentru ca în final să fie dat în grija subofițerilor "necompromişi" care l-au adus repede în pragul disperării. Sătul de atâtea persecuții şi umilințe plutonierul major Giurgiu a fost nevoit să se mute la Penitenciarul Botoşani. Exemplul său i-a determinat pe alți zece subofițeri din opoziție să plece şi ei la diverse unități din țară.

Brațul de fier al maiorului Furtună devenea tot mai puternic, semănând spaimă şi teroare în rândul subofițerilor "compromişi".

Prin telex a sosit un ordin de la Direcție prin care comanda unității trebuia să facă propuneri pentru şase subofițeri care se remarcaseră în timpul Revoluției pentru a fi avansați la "excepțional". Înainte de a intra în clubul unității, sergentul major Preda mi-a spus:

- Ar fi culmea culmilor să nu te numeri şi tu printre cei şase!

- Sincer să fiu, nici n-aş vrea, pentru că n-ar avea niciun farmec. Ştiu ce a făcut fiecare în timpul răzvrătirii deținuților. Ba mai mult, am deplina convingere că n-o să fiu propus deoarece invidioşii îşi vor da arama pe față. Am auzit că votul e secret, i-am spus oarecum plictisit.

- Ce porcărie! exclamă Preda strivind țigara cu vârful pantofului.

Maiorul Furtună s-a aşezat la masă mult mai vesel decât de obicei. După ce plutonierul Ştefan i-a raportat că sunt prezenți în sală mai mult de jumătate plus unul din efectivul total, ne-a explicat zâmbind:

- Veți primi fiecare câte o listă cu numele celor zece subofițeri propuşi de comanda unității. Pe lista respectivă trebuie să rămână doar şase dintre ei, peste numele celorlalți trageți o linie. Vă rog să fiți operativi deoarece urmează ca în cel mai scurt timp să transmitem situația cu propunerile.

Aşa-zisa votare a stat sub semnul simpatiei, dar mai ales al sloganului: "Cine plăteşte de băut şi de mâncat, îl aleg!". Adevăratele merite n-au fost luate în seamă de nimeni. Această mascaradă, desfăşurată sub ochii binevoitori ai lui Furtună, n-a durat mai mult de zece minute. Aşa cum anticipasem, numele meu n-a figurat printre cei şase aleşi. În schimb, printre cei propuşi s-au numărat Pintilie, Vieru şi Lungu. Plutonierul Buteanu, nemulțumit că nu figura şi el pe listă, s-a ridicat, încercând să explice că nu s-a procedat corect cu numărătoarea voturilor. Când l-a auzit, Furtună, a urlat ca un bezmetic:

- Cum îți permiți să pui la îndoială corectitudinea mea? Personal am asistat la numărătoare. Ieşi imediat afară din sală!

Buteanu nu s-a lăsat impresionat de istericalele maiorului, rămânând ferm, neclintit locului, ceea ce l-a adus pe ofițer în pragul infarctului. După câteva minute maiorul şi-a cerut scuze pentru ieşirea avută, amenințându-l pe subofițer că va fi pedepsi disciplinar.

Între timp Furtună şi-a amintit că nu mai este secretar de partid, când nimeni n-ar fi îndrăznit să-l înfrunte...

Când am ieşit din club, Lungu l-a felicitat pe Vieru, bătându-l prieteneşte pe umăr:

-Am pus-o, hortystule!

Au trecut amândoi în grabă pe lângă mine privindu-mă cu dispreț. În acele clipe m-a cuprins o silă de nedescris. Parcă îl auzeam pe Lungu plângând în fața porții: "Eu nu merg pe secție că nu mă lasă nevasta!", iar pe Vieru mi-l imaginam cum tremura în foişor ca un bolnav de friguri. Uitându-mă la Pintilie cum discută zâmbitor cu cumnatul său, Vintilă, nu ştiu de ce îl vedeam spânzurat de sirena aceea nenorocită, pozat de fotoreporteri străini.

Sergentul major Chiriac a fost alungat şi el de pe secție. Acum stătea trist, abătut şi îngândurat în scaunul foişorului de la postul numărul unu. Când m-a văzut că mă apropii de magazia de armament a ieşit repede din încăpere şi mi-a făcut un semn discret cu mâna. După ce s-a uitat în dreapta şi în stânga să vadă dacă nu vine cineva, mi-a spus cu dezamăgire:

- Domnule plutonier, n-aş fi crezut niciodată că poate exista atâta nedreptate. Vă spun sincer că mor de oftică pentru că n-am primit premiu. Nu m-ar fi interesat atât de mult banii cât nevoia de a mi se recunoaşte nişte merite. E posibil să-l recompenseze pe contabilul şef şi pe doamnele de la birouri, care mai mult au stat pe-acasă? Ce merite au avut? Este bătaie de joc, este strigător la cer ce se întâmplă în această puşcărie! Aici în foişor simt că înnebunesc. Mă consum enorm. M-au schimbat de pe secție fără nici un motiv şi asta mă doare...

- Există un motiv. Ai făcut parte din categoria celor "compromişi".

- Da, aveți dreptate. Cât de meschini pot să fie. Nu mă las până nu le demonstrez că ei sunt cei compromişi!

- Demonstrația este simplă, Chiriac. Ştii bine că plutonierul major Popescu a fost de-a lungul carierei cel mai exigent subofițer. Dar şi cel mai corect. "Spiritul legii" l-au poreclit hoții. Aplica regulamentul "ad literam". Ei bine, în timpul răzmeriței ai auzit numele său rostit de vreun deținut?

- Nu.

- Păi vezi? Hoții cunosc mai bine regulamentul decât mulți subofițeri. Au văzut că omul şi-a făcut datoria şi n-au avut ce comenta. Dar în momentul în care colegi de-ai noştri i-au transformat în saci de box, bătându-şi joc de ei în ultimul hal, la Revoluție au reacționat prin huiduieli, amenințări şi înjurături. Ți-ai pus întrebarea de ce n-au avut curajul anumiți gardieni să vină pe secție. Este foarte limpede că le-a fost teamă deoarece s-au simțit vinovați. Un subofițer care şi-a executat serviciul regulamentar n-avea de ce să-i fie frică să meargă pe secție. Nu e nevoie să cauți dovezi împotriva lor în altă parte. Le ai la îndemână. Numai că nu-ți vor folosi la nimic. Dacă vei încerca să vorbeşti ce nu trebuie te vor trece în rezervă ca element necorespunzător, şi nu cred că merită să faci pe eroul. Ai auzit ce-a spus Furtună. Cei de la Bucureşti i-au dat mână liberă. Nu-l mai ia nimeni la rost dacă pedepseşte pe cineva sau dacă-l dă afară. Am rămas prea puțini cei care nu suntem de acord cu noua formă de dictatură. Încet, încet o să ne elimine pe toți. Mai devreme sau mai târziu ne vor face să înțelegem că locul nostru nu-i printre ei. Deocamdată n-ai altă soluție decât să aştepți...

- Aveți dreptate. E mai bine să aştept. Vă admir domnule plutonier răbdarea de care dați dovadă. Eu cred că n-aş fi rezistat. După câte ați făcut în timpul răzvrătirii erați fără nicio îndoială singurul care merita cu adevărat să fie avansat în grad.

- Nu-i bai, Chiriac. N-au intrat zilele-n sac. Vorba românului: "Rău se-aude, bine-a fi...".

- Sau cum zicea săraca mama: "Aşteptându-mi binele, mi se gată zâlele". Domnu' Chertiție, o să mă îmbolnăvesc psihic în foişor. Nu suport nedreptatea...

- Eşti la început de drum. Te vei obişnui şi cu situația asta, i-am răspuns, îndepărtându-mă încet de foişor.

Pe aleea cu trandafiri ce duce spre terenul de tenis, venea în mare grabă Furtună. Drept ca o lumânare, mândru, semeț. M-am ascuns din calea lui în spatele remizei de câini. Îi urmăream silueta cum se pierde printre maşinile din parcare şi mă gândeam cu tristețe cum a putut să-i ucidă cu atâta sadism visul lui Chiriac. Acela de a deveni "supraveghetorul psiholog", aşa cum îl învățasem pe vremea când îmi era subordonat.

Locotenentul major Vifor, locțiitorul pentru pază şi regim al comandantului, era un ofițer mic de statură, durduliu, cu părul tuns scurt şi ceafa groasă. Avea o privire de viscol siberian ce făcea să-ți înghețe sângele în vene. El a fost primul "profesor" la "lecțiile de democrație" pe care ni le preda zilnic. Dacă vreun subofițer îndrăznea să aibă o altă părere decât al lui îl eticheta ca fiind "obraznic şi nesimțit" pentru ca în final să-l amenințe, bâlbâindu-se ca de obicei:

- Dacă "încă-n" o dată te mai prind că îmi vorbeşti aşa, te zbor de aici de nu te vezi!

De fapt ne aplica acelaşi regim ca la hoţi. Cum încerca banditul să-şi revendice un drept, cum îl băga urgent la izolare.

- Numai aşa putem să-i stăpânim. Altfel ni se urcă în cap, explica el supraveghetorilor, trăgând tacticos din ţigară. În urma controalelor efectuate pe secţie a ajuns la concluzia că subofiţerii nu sunt suficient de exigenţi şi nu dau randamentul scontat. Atunci le-a făcut morală:

- Băi, muhaielelor, nu vă pot pricepe. Adică eu, ca ofiţer, pot să mă duc pe secţie să bat hoţul, dar domnul supraveghetor nu poate. Atunci mai bine îmi dau jos gradele de pe umăr şi merg să fac serviciul în locul vostru. V-am mai spus. La prima mişcare greşită, hoţul trebuie să ajungă la izolare. Nu avem ce discuta cu el. S-a terminat cu poveştile. Am auzit c-a fost un subofiţer în timpul Revoluţiei care a luat hoţii în braţe şi apoi s-a bătut cu pumnul în piept că a făcut cine ştie ce acte de bravură. Să fie clar. Cine nu se conformează ordinelor va avea de lucru cu mine. Nu trebuie să vă spună comandantul cum să folosiţi bastonul. Daţi pe ei, că altfel o să vă treziţi voi legaţi!

După ce Vifor a făcut o demonstraţie practică, bătându-l cu bestialitate pe deţinutul Breazu atunci când l-a introdus la izolatorul de pedeapsă, plutonierul adjutant Arba, care a asistat îngrozit la această tortură, mi-a povestit în curtea de plimbare:

- Măi Ionele, eu am fost tare bun prieten cu tatăl tău, Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească în pace! Te ştiu de când erai mic, pe vremea când umblam la voi în casă să bem vin. Mai ţii minte?

- Vremurile acelea nu le voi uita niciodată.

- Dar când te-a lovit Sălişcanu cu bastonul, îți amintești?

- Parcă şi astăzi îi simt usturimea...

- Cum te jucai tu prin puşcărie cu Csaba, băiatul lui Barabaş. Mi-amintesc cum mă punea taică-său să vă urmăresc să nu vi se întâmple ceva când vă uitați la film împreună cu deținuții. Ce vremuri...

Adjutantul a rupt petala unui trandafir de pe rondul cu flori, s-a uitat cu prudență prin jur, apoi s-a aşezat pe treptele de la intrare. Într-un târziu mi-a spus cu o voce abia şoptită:

- Ionele, ce îți voi povesti acum să nu spui la nimeni. În tine am încredere.

- Puteți să aveți şi în continuare, nea Sandule.

- Eu am lucrat cincisprezece ani la închisoarea din Sighet. Doi ani am prins şi perioada în care au fost "politicii". Pe vremea aceea, comandant era Ciolpan, un om dat dracului. Ce făcea cu deținuții n-are rost să-ți povestesc acum. Dar vreau altceva să-ți spun. Aveam doi colegi mult mai în vârstă. Burghezul şi Ministrul. Nu ştiu cine i-a poreclit aşa. Ani de zile şi-au împărțit frățeşte lotul de deținuți pe care îi bătea zilnic până când se plictiseau. N-aş fi vrut să-mi aduc aminte niciodată de acea perioadă din viața mea, dar când l-am văzut pe Vifor cum îl bate pe bietul deținut parcă îl aveam în față pe Burghezul. Numai la el am văzut atâta cruzime şi ură...

Îți dai seama, Ionele, cei doi colegi chiar şi când erau în concediu veneau zilnic să-i bată pe deținuți, atât de tare le intrase în sânge activitatea asta. Poți tu să înțelegi lucrul ăsta?

- Nea Sandule, vă rog să mă credeți că-l înțeleg mai bine decât vă puteți imagina, îi răspund cu gândul la

acei ani în care îmi căutam şi eu victimele ca Ministrul şi Burghezul.

Aşa cum mă aşteptam, Furtună m-a schimbat din funcția de ofițer de serviciu. Din titular am devenit rezervă. Adică îi înlocuiam pe cei care mergeau în concediu sau în ture libere. Din acel moment am intrat în colimatorul lui Vifor. Nimic nu era bine din tot ceea ce făceam. Fiecare greşeală era vânată şi exploatată de acest draconic ofițer. Observațiile primite au devenit din ce în ce mai dese tocmai pentru a mă discredita în fața subalternilor. Toate schimburile pe care le conduceam erau cele mai slabe datorită "incompetenței" de care dădeam dovadă. Când reveneau titularii, schimburile iar mergeau bine. Situația devenise ridicolă, dar n-aveam de gând să-i fac jocul lui Vifor. Aştepta să ripostez, să comentez pentru ca apoi să vină cu Regulamentul disciplinei militare şi să mă pedepsească pentru insubordonare. Tăceam şi înduram ca în primele zile ale activității mele când adjutantul Spânu insinua că mi-e frică de hoți. Acum eram acuzat că pactizez cu ei şi le furnizez secrete militare. Observând că şicanările nu dau rezultate, Furtună mi-a spus direct:

- Eu pe tine te bănuiesc şi sunt aproape sigur că povesteşti fostului comandant Bunaciu ce se întâmplă în unitatea asta. A încercat el să mă "lucreze", dar eu tot în picioare am picat.

- Tov... Pardon. Domnule maior, credeți că am timp să merg la Gherla?

- Nu trebuie să mergi până acolo. Doar s-au inventat telefoanele...

- Nu ştiu care dintre prăduitorii pe care i-ați reactivat v-a ciripit...

- la ascultă, băi subofițer indisciplinat, a sărit ca ars maiorul. Să-ți intre bine în cap: "Cine nu este cu noi, este împotriva noastră!"...

- ... Şi trebuie eliminat, i-am replicat cu mult curaj, ieşind supărat din birou.

Ştiam că face aluzie la ancheta severă condusă chiar de el, pentru depistarea subofițerului care scrisese pe peretele foişorului de la postul numărul trei: "Jos comunismul, jos teroristul Furtună".

"Actul nesăbuit" cum a fost considerat de comanda unității, nu avusese nicio legătură cu mine.

După ce Vifor mi-a mai adus o "probă", afirmând că i-am permis unui deținut să-i dea hoțului de la izolare o țigară, am fost în sfârşit trimis în foişor, pentru a bate din zece în zece minute mult controversata "toacă", apărută o dată cu instalarea lui Furtună la comanda penitenciarului.

- Încă de pe vremea lui Ştefan cel Mare se folosea toaca. Aceasta este cea mai sfântă alarmă. Ține în permanență trează vigilența subofițerului şi dacă este bătută regulamentar, din zece în zece minute, nimeni nu poate cădea în abatere, explică maiorul ca un mare filozof.

Vestea mazilirii mele s-a răspândit ca fulgerul în rândul deținuților care mi-au cunoscut activitatea desfăşurată pe timpul răzmeriței. Semaca, cizmarul unității, era cel mai revoltat.

- Domnule plutonier, hoții sunt gata oricând să mai facă o Revoluție pentru nedreptatea care vi s-a făcut. Dacă nu erați dumneavoastră, ieşea un măcel cum nu s-a mai pomenit. Şi pentru asta, drept mulțumire, v-au băgat în foişor. Ah, fir-aş al dracului, mai bine nu-i dădeam puşca lui Pintilie în seara aceea. Tarzan a spus că dacă o

avea, împuşca toți comuniştii, spuse el nervos, strângând cu putere ciocanul în mână.

Ultimele indicații ale lui Furtună răsunau grav, solemn, ca o sarcină de partid:

- Domnilor, încet, încet, trebuie să redevenim ceea ce-am fost înainte de Revoluție. Adică exigenți şi fermi. Pe bandit îl țineți în fundul camerei să nu aibă posibilitatea să vă atace atunci când deschideți uşa. Ați auzit câte minuni s-au petrecut în țară. Hoțul este mai parşiv acum în democrație decât înainte...

"Revoluționarii" Fulger, Vintilă, Vieru şi Buteanu s-au trezit parcă dintr-un vis urât. În scurt timp au redevenit cei dinainte, aşa cum le-a ordonat comandantul. Vieru şi-a reluat activitatea la săpături, recuperând orele de instrucție pierdute din motive obiective, Buteanu a redevenit zbirul de pe şantier, Vintilă teroarea de pe secție, iar Fulger "Prințişorul puşcăriei", având în Furtună o puternică proptea...

În clipele de singurătate petrecute în foişor mă adânceam tot mai mult în mine. În zarea anilor îndepărtați revăd ca prin vis întreaga mea carieră militară. Parcă şi acum am în față cartea cu coperte albastre în care am citit pentru întâia oară textul care m-a impresionat:

"Oare noi educatorii nu suntem ca nişte medici care stau la căpătâiul unui bolnav cu speranța că acesta într-o zi se va însănătoşi?".

A venit însă contactul dur cu realitatea. Întâlnirea cu plutonierul Şchiopu care mi-a declanşat orgolii mărunte. Apoi masca durității pe care am purtat-o doi ani de zile până când copilaşii aceia nevinovați au reuşit s-o topească. Au venit pe urmă succesele. Îmi plăcea să fiu adulat, aplaudat, lăudat. Simțeam că sunt stăpân peste

timp. Acum îmi dau seama că meseria n-are ce să-mi mai ofere. Mi-a dat tot ce-mi putea da. Satisfacții, celebritate, popularitate. Am stors-o ca pe o lămâie. Colegii fac deja parte dintr-o altă lume, de aceea trebuie să-i părăsesc. Cât mai grabnic. De dincolo de sârma ghimpată sufletul meu tânjeşte după libertate. Vreau să fiu din nou liber...

Gândurile mele au fost tulburate de ofițerul de serviciu, plutonierul major Aramă, care mi-a ordonat să-l aduc pe deținutul Lingurar la procurorul Dănescu pentru a-i prezenta materialul de urmărire penală. Ajuns pe holul secției, sergentul major Ivanov scotea deținuții de la camera treisprezece la plimbare, dirijându-i cu bastonul:

- Mişcă, bă, banditule mai repede şi aliniază-te în formație, nu sta şi te uita ca măgarul la poarta nouă!

Când am trecut prin curte cu Lingurar, deținutul Tănase m-a observat şi a strigat puternic:

-Atențiune!

- Continuați! le-am răspuns cu blândețe făcându-le semn cu mâna să se plimbe.

O bucurie nespusă a inundat fețele nebărbierite ale bandiților când m-au văzut. În jurul meu s-au adunat vreo douăzeci de deținuți care m-au asaltat cu tot felul de întrebări legate de situația mea. Nu le-am dat nicio explicație deoarece de pe trepte se îndrepta în fugă spre mine Novac, cu mâna dreaptă ridicată:

- Iar sunt aici. Ghinion, domnu' plutonier. M-au băgat cu "Neglijență în timpul comiterii infracțiunii!".

- I-auzi una, i-auzi două... I-auzi nouăzeci şi nouă. Tot trombonist ai rămas, îi spun zâmbind, abținându-mă să nu izbucnesc în râs.

- Să-nnebunesc. N-am fost suficient de vigilent când am stat de şase şi ne-au prins noii polițişti.

- Lecția viitoare vei fi mai vigilent, adaug eu îndreptându-mă spre ieşire.

- Domnule plutonier, stați nu plecați aşa repede. Mai stați de vorbă cu noi, că nici nu ştiți cât v-am simțit lipsa.

- Sunt grăbit acum...

- Atunci când mai veniți?

Am stat câteva secunde pe gânduri şi i-am răspuns cu tristețe privindu-l în ochii săi verzi:

- Cred că niciodată, Novac...

După ce deținutul Lupan a închis poarta mare, sinistră şi grea, în urma mea se auzeau țipetele stridente ale lui Ivanov:

- Biserica mamii voastre de bagabonți, voi nu înțelegeți să intrați în formație? Hai, aliniați-vă că imediat începem instrucția!

Sfârşit

BIBLIOTECA
V.A.
* URECHIA *
GALAȚI

CUPRINS

Argument
Hoțul ca o fiară
O evadare
Mă dau pe brazdă
De câte ori merge ulciorul la fântână?
Sadicii de serviciu
Cotitura
Dreptatea haiducului
Timpul mugurilor
Lupta cu bestia
Slăbiciuni intelectuale
Totul se plătește
Armata e cu noi, armata e cu noi!
Zile tulburi (I)
Vine presa!
Zile tulburi (II)
Fără bilanț